IOANNIS FERNELII AMBIANI, DOCTORIS PARISIENSIS, ARCHIATRI REGII,

Consiliorum Medicinalium liber:

EX EIVS ADVERSARIIS QVADRINgentarum consultationum selectus.

QVINTA EDITIO.

Cum INDICE accurato.

HANOVIÆ,
Impensis heredum Claudii Marnii.
MDCX.
Cum priuilegio Sac. Cæsareæ Maiestatis.

D. IVLIANO PALMARIO DOCTORI MEDICO PARISIENSI CELEBERRIMO,

GVILIELMVS CAPELLVS Parisiensis doctor medicus S. D.

QVOD paucis admodum ante obitum contigit, Vir Clarissime, vt diu peræq; floruerint cum singularibus artis nostræ operibus, tum scriptis: quæ simul ac nata, sic ab omnibus distracta ac probata sunt, id Fernelio tuo venerandæ memoriæ seni præcipua quadam famæ prærogatiua obtigisse, nulli aut notius aut gratius esse potest, quam tibi. Qui cum iuuentutem tuam in illo iuuando consumseris, literariisq; & domesticis muniis sustentaris, eadem nunc fructum pietate colis, qua viuentem fide & diligentia subleuabas. De quo non dubitant qui eximias sed quotidianas curationes illas tuas ad eius (inquam) Præceptores & alumni tui imitationem referre palam te profiteri audiunt. Ego verò cum te viderim vsque adeo animatum & propensum erga libellum Consiliorum eius selectorum à te tibi ex innumeris aduersariis, quæ curæ tuæ committebat, vt eius editionem mihi blande expetenti demandares, cum potuisses tanquam thesaurum relictum ab eo tibi seruare: amaui & deosculatus sum hunc candorem & boni publici amorem, excitauiq; librariorum nostrorum tepiditatem, vt hæc Epitome typis & formula quam castigatissimis excuderetur: effectumq; tandem est(quantum eorum & tenuis mea diligentia ferre potuit) vt posthumus hic partus, sed maioribus natu fratribus non indignus in partem propriam Medicinalis hæreditatis intactam veniret. In quo præter opellam fidelem, & Gallice Latine reddita nihil de meo additum, nihil etiam maligne detractum est. Sed ex ipsius D. Fernelii notato iudicio & voluntate vt publico donaretur summa morborum contumacium capita & momenta, ad partes corporis insignes, & personas nobiles, & studiosorum rationes sunt accommodata. Ne quis autem miretur eius ora-

tionis familiarem grandiloquētiam hic quasi dimissiorem apparere: cum enim Epistolæ quædam sint, & extemporanea consulta, humiliorem stylum ex composito & decoro requirere videbantur. In his tamen vbique sublimis methodi & prudentiæ germanæ, quæ sunt geminum sidus, coruscat. Ex hoc igitur munere tibi gratias summas ago, Vir præstantissime, tam meo nomine, quod scriptorum quorundam implicitorum vt ferè accidit viri merito occupatissimi, me recognitioris & dispunctoris ministerio dignatus sis, quam publica caussa, quod his sanationum velut theatris, variisq; exemplis artis nostrę completæ sigilla teneat, ab hoc auctore si vnquam ab alio expressa & obsignata. Hiisdem nominibus sedulitatem tuam compello & obtestor, vt ex diuite illo lucubrationum propriarum penu, quem apud te latere grauibus de causis tantisper pateris, promas tandem nobis nobile aliquod μνημόσυνον, Serneliana disciplina, & Palmariana experientia dignum: quem tibi ex animo animum, vt animam longæuam precor. Vale.

IOAN.

IOANNIS FERNELII AMBIANI, DOCTORIS PARISIENSIS, ARCHIATRI REGII CONSILIORVM MEDICINALIUM liber, ex eius aduersariis, quadringentarum consultationum selectus.

De Alopecia vel depilatione, propositio agritudinis ab altero medico pro quodam inquilino. CONSILIVM I.

IVVENIS bene carnosus, ac saluberrimus, annos natus viginti, areolis aliquot statim ab incunabulis caput sibi deturpari sæpe apud me conquestus est: vacuato corpore remedia ego adhibui, quæ à veteribus in proliciendis pilis commendari videbam: sed nullo profectu omnia. Tu si quid longo vsu in id admodum efficax comprobasti, impertias etiam atque etiam rogo. Vale, & me vt soles, ama.

Responsum D. Fernelii.

HÆ capitis areæ cum nec ex acuto morbo, nec ex humoris cuiusquā vitio, sed ab ortu & semine contractæ sint, vix vllam sane curationem admittunt. Seminis quippe & naturæ vitia vix ars vlla possit corrigere. Si qua tamen curandi ratio profutura est, hæc vna potissimum videtur. Vacuationes nullæ tentandæ; nec venæ sectione nec purgatione corpus exagitandum, quod nullus humor defluuii causa sit. At quoniam pars glabra siccior apparet, vtile sit foribus emollientibus curem laxare, in eamque humorem è vicinis sedibus prolicere, vt materia gignendis pilis apta supperat. primi itaque fotus fient ex radice althææ, & liliorum ex malua, violaria, parietaria, ex semine anisi, lini, & fenugræci. Ab hoc deinde cum pars mollior videbitur fotus aliquis conferet, qui materiam alliciat, ex saluia, betonica, stœchade, adianto, capillo Veneris, abrotano, semine vrticę, & sinapi coctis in aqua & vini albi parte quarta. Mox à fotu areæ inungendæ sunt adipe vrsino qui omnino summas vires obtinet. Exactis diebus quindecim mane & vesperi caput confricetur cæpis contusis, dum prorsus rubescat, & mox melle oblinatur vice cataplasmatis: Si sub his remediis pilus non erumpat, postremo adhibendum erit vnguentum ex rhapsia & adipe vrsino, quod vt veterum monumentis celeberrimum est, ita efficacissimum comprobauimus. Est autem nobis hic vera thapsia frequens, cuius ʒ.j. trita satis sit in vnciam adipis. Huius vi si pilus non succrescat, vix spes vlla aliunde esse potest.

De stupore. CONSIL. II.

LOnga recensione symptomaton, quibus diuexatur D. laborans censuimus duas præcipuas omnium causas haberi, in quas illa referri possint. Vna est iecoris & renum calidior intemperies, & qua totus sanguis feruidior euasit, & corpus vniuersum gracile & extenuatum existit, vt iam eius perustione æger pronus vi-

deatur in melancholiā. Altera est cerebri, neruorum & articulorum imbecillitas, cum intemperie frigida, ex qua non paruus est excrementorum pituitosorum prouentus, quæ à cerebro in varias partes influūt irrigantq́; neruorum processus. Hinc stupor obortus est qui omnes ferè artus occupat nunc in hanc, nunc in alteram partem influens & insiliens. Ad quem non parum etiam conferre potuit illitus ex hydrargyro olim immoderatè susceptus, vt cuius vis cerebrum & neruos refrigeret, & articulos debilitet. Hæc certè rudimenta sunt grauiorum morborum impendentium, vel arthritidis, vel paralyseos, vel aliorum capitis affectuum, quod tumentes & inconstantes oculi portendunt. Quæ omnia vt præcaueantur post leuem purgationem ex rheubarbaro, folliculis senæ, & catholico, profuturam venæ sectionem ex media vena cubiti sinistri opinor: aut si in dextro secare malis, non magni refert. Tum temporis victus etiam imparandus est, qui quodammodo temperatus sit, vt nec nimiopere refrigeret nec calefaciat, nec humectet, nec desiccet. In quo præcipua vini cura esse debet, vt omnino imbecillum sit & abunde dilutum, ne vel calore offendat, vel vapore & halitu cerebrum neruosque feriat. Nam solo vini meracioris vsu immoderato, non paucos vidimus in corporis vniuersi stuporem incurrisse, quo sola cutis affici videbatur citra vllum metum paralysis. Imperandæ simul sunt matutinæ frictiones corporis vniuersi: capitis exsiccatio per sacculos ex sale, milio, furfure, semine anisi, fœniculi, & baccis lauri torrefactis. Deinde pituitæ deriuatio per nares vel sternutamentis, vel errhinis: qua etiam in re vtilis est pronus decubitus, vitandus supinus quo humores in artus & neruos procurrunt. Moderata & æqualis partium omnium exercitatio ante cibum conferet, vt quæ neruos, musculos & articulos corroborat, & ab excrementis vindicat. A pastu cibi vapores vtiliter reprimantur, vel coriandro, vel accommodato puluere. Præter hæc autem, quæ ferè in victus ratione consistunt, necessaria erit frequens alui deiectio, interdum clystere, qui hieræ quidpiam contineat, interdum syrupo idoneo, vel pillulis. Syrupus decoctionem recipiat ex his quæ iecori, cerebro & neruis dicata sunt, in qua infundantur folliculi senæ, agaricus, & rheubarbarum, sua quodque conuenienti dosi. Pilulæ conficiet ex aloe lota in succo endiuiæ, agarico & rheubarbaro. Octauo quoque die purgetur alterutro, sed syrupo frequentius, & vtilius. Interiectis diebus dabitur vel mithridarion cum conserua buglossæ, vel acori, vel proprium fiet electuarium ex puluere triasandali, & diamargaritonis. Exactis diebus quindecim vel viginti vtilissima erunt vaporaria ex decocto radicum, aut herbarum accommodatarum cerebro, atque neruis, vt in iis sudoribus prouocatis superuacua emanent, & nerui articulique roborentur. Ante hęc autem si morbus contumacius hæreat, nec iteratis purgationibus satis imminutus videbitur, æger domi continendus erit circiter dies octo, quibus & victus tenuis, & ligni sancti decoctum imperetur, eliciendo bis quotide sudores: post quos tamen dicta vaporaria vtiliter adhiberi possunt.

De Catarrho cum hemicrania, & eorum curationibus.

CONSIL. III.

QVantum ex tuis literis assequi coniectura possum, œdematosi illi tumores, qui iam inde à multis annis faciem tuam & malas occupant, à destillatione ortum habēt, quæ à capitis vertice in hanc partem influit: at quia tam frequenter in eam sedem prolabitur, verosimile est illam praua affectione detineri, quæ fluxionem alliciat. Sed tamē inde nihil certi haberi potest, nisi prius perspecta sede, & affectus specie. Hemicrania vero de qua posteriores tuæ literæ consilium exquirunt, disiunctus est & disparatus morbus, suam quoque seorsum medendi rationem obtinens. Huius enim continens causa vapor est, quia bile & iecore in ventriculum affluente sursum elatus cerebri meningas ferit ac vellicat, materiam fortasse destillationi suppeditans. Catarrhus ille, qui te sæpius recurrens tam grauiter affligit vniuersali purgatione ex ℥.j. massæ pilularum sine quibus (quæ tum tuæ ætati, tum temperamento sunt accommodatissimæ) fuerit sistendus, maximè

maximè si ab hinc octo aut decem diebus nullum catarthicon, sumseris. Postridie sacculi quam calidissimi, qui eum ex alto euocent ac resoluant mane, & sero ante cœnam vertici capitis rasi applicentur (corpore interea calidis linteis cooperto) sinanturque spacio semihoræ, aut circiter, & continuentur per aliquot dies, donec fuerit cohibitus. Præterea temporibus aut his partibus per quas fertur adstringens emplastrum viamque intercipiens, apponendum, quod alternis diebus erit renouandum, nec tollendum donec fluxio conquiescat. Quod si non amplius per os & maxillam decurrat, ne tamen gingiuæ & internæ oris partes tam facile fluxilem humorem recipiant, ter aut quater in die adstringente & corroborante gargarismate colluantur. Et quia tota catarrhi materia non tam cito absorbetur, sensim ac sensim erit attrahenda huius gargarismatis portio per os & nares, per quos cerebri capacitas expurgatur, mane & sero, ante cœnam. Obseruetur vero idonea victus ratio, viuat frugaliter, vtatur cibis euchymis, & tenui vino quam dilutissimo, partim ob frigidam cerebri, partim ob calidam iecoris intemperiem; abstineat ab immodico potu, iusculis, & aliis humidis; declinet à ventis, frigore, imbribus; exerceat se mediocriter mane, & longe ante pastum. In ingressu lecti fiant frictiones brachiorum, dorsi, crurum, tibiarum, versus inferiores partes. Aluus semper sit libera, vel sponte, vel arte, clysteriis, glandibus solicitetur, ne excrementis & vaporibus corpus scateat. Remediorum descriptiones in promptu sunt.

℞. Mass. pillularum sine quibus ℈.ij. Pilullarum de agarico ℈j.
Reformentur ex syrupo de stœchade, & fiant pillulæ vij.
Parentur sacculi consueti ex sem. anisi & fœn.
Baccarum lauri an. ʒ.ij.
Milii. lb. ß. Salis communis ʒ. vj.
Applicentur vertici capitis.
Item ℞. Vnguenti desiccatiui rubei ℥ ß.
Mastichis puluerizatæ ʒj.
Fiat emplastrum, applicetur tempori lateris dolentis.
Item ℞. foliorum saluiæ m.j.
Mastichis tritæ ʒ.ß.
Rasuræ cornu cerui. ʒ. iij.
Bulliant in vini & aquæ an ℥ iiij.
Deinde coletur, & fiat oris collutio, & gingiuarum, ter aut quater in die.
Caput purgium commune fiat. Clyster communis iniiciatur.

Pro nobili matrona dolore dentium vexata E Gallico conuersum.

CONSIL. IV.

DOlor ille dentium, qui te tam immaniter exercet, à frigida destillatione originem habet, quæ à sinistra capitis parte in maxillam eiusdem lateris, & dentis neruos, interdum vsque ad omoplatas decumbit. Ad huius præcautionem primo cohibendus est catarrhus, causaq; eius penitus circumcidenda. Id autem fiet his catapotiis semel in mense deuoratis, vel hac portione si æstas sit aut calida aëris constitutio. Sequenti die à prima purgatione tonsum caput his seminibus in duplicato linteo conclusis fricabitur, idque fiet spacio duodecim aut quindecim dierum. quibus elapsis purgabitur corpus vt prius. Dein postridie caput, maximeque pars eius sinistra pauxillo aquæ vitæ singulis matutinis temporibus fouebitur, aspersо pilis, post fotum sequenti puluere. Interea dentium ratio habenda, quibus detersis ter aut quater in die longe à cibo sumto retineatur in ore, & manducetur hoc masticatorium, ad pituitam è toto cerebri corpore, maximè ex eius ventriculis per infundibulum in os & palatum attrahendam. Deinde hoc decocto sæpissime in die gingiuæ abluantur, interim cibis boni succi vescendum, sobriè viuendum; sitis extra pastum toleranda; in pastu mediocriter bibendum; abstinendum ab humidis; vitandum frigus capitis, dentium, & pedum. Remedia infrascripta diu ac diligenter continuanda, quia morbus est inueteratus.

℞. Mess. pillularum cochiarum & de agarico
Pillularum assaicreth an. ℈. j.

℞. Aquarum saluiæ & beronicæ, vini albi an. ℥. j.
In quibus infunde rheubarbari electi
Agarici rrochiscari an. ʒ. j.
In expressione dissolue diaphœnici ʒ. ij.
Syrupi capillaris. ʒ. ß. Fiat potio purgans.

℞. Milii ℔ j.
Salis communis ℔. ß.
Seminis anisi & fœniculi an. ʒ. ij.
Baccarum lauri contusatum ℥. j.
Fiat puluis renuissimus. Inspergatur raso capiti.

℞. Pyrethri
Staphysagriæ
Gingiberis
Cardamomi
Caryophyllor.
Styracis calamitæ an. ℥. ß.
Fiat puluis subrilissimus ad vsum dictum.

℞. Mastichis ℥. j.
Radicis pyrethri ℥. ß.
Cubebarum ʒ. ij.
Incorporentur in forma solida cum melle anthosato: fiat masticatorium.

℞. Saluiæ minoris m. j.
Foliorum myrti m. ß.
Mastichis conquassati ℥. ß.
Bulliant simul in vini albi & aquæ fontanæ an. ℔. ß.
Colerur & reseruetur in phiala pro colatura oris.

De catarrho, & cerebri humiditate, cum viscerum praua affectione. CONSIL. V.

CErebrum natura frigidum & imbecillum magno excrementorum prouentu obruitur, quæ impedito naturali cursu in varias sedes præter naturam irruunt. In neruos opricos, vbi ex hebetiore iam visu cæcitatem minantur: in maxillas, & denres vbi sæpe dolores excitant, quemadmodum & quæ in ceruicem & scapulam incumbunt. Sed & eorum portio intus permanens aurium tinnitum, & capitis grauitatem accersit, omnesq; functiones ignauiores reddit. Sunt & alia symptomata ex iecoris nutrientiumque partium vitio profecta, cordis dolor, frequensque nausea, fœdus faciei rotiusq; corporis color, abdominis moles immodica, pedum, faciei, rotiusq; corporis habitus subtumidus, qui cachexiam portendit. Horum nihil citra viscerum obstructionem, impuritatemque obtingere potest.

His omnibus vt promiscue succurratur, tenuis victus diæta viginti aut triginta dierum spacio est imperanda: in qua semoto vino, potus erit guaiaci decoctum, idq; simplex, satisq; dilutum: alterum vero meracius offerendum est hora 5. matutina, & hora 4. pomeridiana, vt hora prandii statuatur nona, cœnæ vero septima. Ac tum cibus parcus esse debet, siccus, boniique succi. Erunt igitur potiones huiusmodi: Decoctum meracius forma communi nobis vsitata simplici; decoctum magis dilutum, forma quoq; communi pro pastu & siti. Hæc victus ratio licet humores attenuet, eorumque portionem digerat in sudores, curationem tamen perficere non potest, neque sanitatem restituere, sed alia quoque remedia adhibenda sunt, hoc ordine.

℞. Betonicæ, Saluiæ, Lupulorum, an. m. j.
Florum cordialium an. p. j.

Foliorum sennæ mundatorum ʒ. iij.
Fiat decoctio pro vna dosi.
In colatura infunde rheubarbari electi ℈. iiij.
Agarici trochiscati ʒ. j. Cinnamomi ʒ. ß.
In expressione dissolue sacchari albi ʒ. ß. fiat potio: capiat principio diætæ, & continuet octauo quoque die.
Si quando id medicamentum parce deiiciet, addi poterit diaphœnici ʒ. j.
Diebus interiectis, si quando durior aluus subsistet, solicitabitur clystere molli.
Quum primum sudores dimanare cœperint mane quotidie tonsum caput infricabitur his sacculis valde calentibus.
Sacculi communes calidissimi capiti admoueantur in sudore.
Item ℞. Nigellæ Romanæ, Styracis calamitæ, Benioini, an. ʒ. iij.
Macis, Caryophyllorum an. ʒ. j. Fiat puluis grossus pro suffitu, vtatur bis die deterso ac siccato capite. Item quotidie mane & ante cœnam caput purgiis vtatur communibus: quæ si non satis pituitam elicient, addi posset radicis artanitæ ʒ. ß. In iis ergo sedulo persistendum, dum sanitas integre restituta videbitur. At ne postea vel viuendi intemperantia, vel negligentia in affectus similes recidat, singulis saltem mensibus corpus purgandum erit syrupo, quem ad omnes eos affectus accommodamus.
℞. Radicum apii, petroselini, feniculi, & capparum, an. ʒ. ß.
Endiuiæ, Capillarum, Agrimonii, Cuscutæ, Ceterach,
Betonicæ, Saluiæ, Stœchados, Maioranæ, an. m. j.
Florum cordialium, Epithymi, an. p. j.
Fiat decoctio ad ℥. xv. In colatura infunde folliculorum sennæ mundatorum ʒ. iiij.
Agarici albi ʒ. ij. Turbith gummosi ʒ. vj.
Gingiberis ʒ. ij. Cinnamomi electi ʒ. ß.
Bulliant parum post infusionem, & fiat expressio, in qua dissolue sacchari albi ℔. 1.
Pateatur syrupus perfectè coctus, non clarificatus. Capiat semel aut bis in mense.

De destillatione in varias partes cum lienis affectu, pro nobili virgine. CONSIL. VI.

Conspicua sunt in hac virgine destillationis indicia, quæ è capite, præsertim è parte sinistra in latus & in pulmones, & in ceruicem pone aures, & in scapulam sinistram, & in varias subiectas partes incumbit: cum stertore & difficili respiratione, quæ asthmatis est rudimentum. Accedit ventriculi dolor, qui non tam proprio, quam lienis vitio contrahi videtur. Huius enim visceris mihi magna suspicio est; quod tamen iecori offensionem impertiat fortasse & originem dederit affectæ capitis sinistræ parti. Obseruandum igitur explorandumque sinistrum hypochondrium.

Implexis affectibus crebris vacuationibus succurrendum, sed quæ modo capiti, modo visceribus accommodata sunt. Vltima lunæ quadra antequam capitis dolor prehendat, purgatio decernenda iis catapotiis.

℞. Mass. pillulatum cocchiarum. ℈. j. Pillularum sine quibus ℈. ij. *excipe conuenienti liquore, fiant pillulæ V.*

Diebus tribus aut quatuor insequentibus mane caput fricandum est sacculis ex milio, sale, semine anisi, & fœniculi torrefactis in sartagine. Tum etiam pituita per os & nares elicienda vt impendentis destillationis metus arceatur. Reliquo deinceps tempore admotis præsertim ac suffitibus caput siccandum & corroborandum est: & quod pulmonibus iam impactum est becchicis detergendum. Maximè vero syrupo de hyssopo, & capillati modo vice eclegmatis, modo iulepi forma dilutis, vt etiam ratio quædam habeatur mouendorum mensium. Possunt in id & alii becchici syrupi apparari, qui præter cætera

habeant radicem Enulæ Campanæ, Polypodium, Vngulam caballinam, Scabioſam, Hyſſopum, Satureiam, cum dactylis, ficubus, & paſſulis.

Hiſtoria morbi præcedentis ſcribente & interrogante Claudio Melino.

VIrgo annos viginti tres nata, ſtatura exigua, corporis habitu denſo & craſſo, his ſymptomatis torquetur; Antequam quinq; aut ſex annos, tribus aut quatuor ab vltima quadra Lunæ diebus, capitis dolorem ingentē ſentit tum occipitis, tum ſyncipitis, parte præſertim ſiniſtra. Sentit etiam dolorem ventriculi inſignem, cum vel cibi copia non ita ampla eam oppreſſit, aut cum cibis frigidioribus aut oleribus vulgaribus, & humidis vtitur. Inſpirat & exſpirat cum ſonitu & ægre tempore frigido & humido. Dolet illi omne corpus & pars præcipuè quæ eſt ab ima ſcapula ſiniſtra vſque ad imum mammæ ſiniſtræ. Vigilia illam male habet; aurora ſomnum non adfert. Habuit aliquando manus volam cruſtis obſitam. Aluus illi adſtricta eſt, & menſes inæqualiter periodon ſeruant. Interdum enim à proxima purgatione fluunt poſt tres menſes, interdum duos, interdum ſex ſeptimanas tranſmittunt, hiſque parci ac exigui.

De Epilepſia. CONSIL. VII.

VT iuriſperitis ex facto ius oritur, ita nobis ex recta morbi cognitione tota medendi ratio petenda.

Non ita pridem expreſſa nobis eſt defectionis ſpecies incertis illa quidem ſignis, & quæ aliis ſint affectibus communia: hanc ſuſpicabamur ſyncopes tantum naturam referre. Tu verò indubitatis ſignis ad ſeueras & mones morbum eſſe comitialem, eumque non cerebro proprium, ſed ex ventriculi ſympathia, huncque certis periodis recurrere, ac ferè inclinante Luna. His ita conſtitutis, curatio qualiſcunque eſſe poteſt ſic videtur adhibenda. Sex ſeptemve diebus ante ſtatum periodi tempus clyſtere ieiuna perfundatur, qui præter cætera accommodata recipiat hieræ ſimplicis, diaphœniconis, an. ʒ. ß. Eo ipſo die tenuiter alatur, & vacuandus humor oxymelite ſimplici, vel compoſito præparetur.

Poſtridie purgatio decernenda ex diluto rheubarbari, & agarici, an. ʒ. j. In quo diſſolutæ ſint pulueris hieræ diacolocynthidos ʒ ij. Aut ſi forte ea apud vos non extat diſſoluantur pulueris hieræ ſimplicis, diaphœnici, an. ʒ. j. ß. At verò tu ipſe æſtimato virium robore, morbiq; magnitudine exquiſitius medicamenti quantitatem præſtitues.

Tertio die ab omni vacuatione & medicamento quieſcendum erit, niſi forte Mithridatii opti. ʒ. j. exhibendam putes.

Quarta die alia vacuatio tentanda vomitu, quæ vna efficaciſſima eſt, & in primis accommodata his vitiis, & viis expurgandis, quæ ventriculo aſſidentibuſque partibus diutius, & tenacius inhæſerunt, & inſederunt.

Ea autem efficaciſſima erit ex ℈. ij. aut ʒ. j. radicis azari, quæ in hydromelite aut paſſularum decocto diſſolutam ſit, cu tantillo cinnamomi, & ſyrupo violarum.

Reliquis diebus inſequentibus, dum ſuſpectum acceſſionis tempus exactum ſit, mane quotidie offerantur ℈. iiij. huiuſmodi opiatæ. ℞. Conſeruæ anthos, & betonicæ an. ʒ j. Mithridatii veteris ʒ. ij. ß. Theriacæ ℈. iiij. Viſci quercini, ſeminis pæoniæ. Cranii humani puluerizatorum an. ℈. ij. Miſce, capiat per ſe, vel cum aqua betonicæ. Si pæonia mas haberi poteſt nihil efficacius deprehendes, ſiue ſemen ſiue radicem inclinante Luna collectam, ʒ j. pondere. Quæcunque monemus non ſemel duntaxat, ſed ter quaterve impendente periodo decernenda ſunt.

Pro puero octo annos nato Epilepsia iamdiu correpto, cum abolita ferè memoria & ratiocinatione.

CONSIL. VIII.

℞. Foliorum betonicæ, Anthos, Maioranæ, Stœchados, Saluiæ, an. m. j. Florum cordialium, an p. j. Fiat decoctio ad ℔. ij. In colatura infunde per noctem epithymi ʒ. ij. Foliorum sennæ mundatorum ℥. iiij. Gingiberis ʒ. ij. Cinnamomi electi ʒ. iij. Mane bulliant parum, & fiat expressio, in qua dissolue Mellis optimi, Sacchari albi. an. ℔. ß. Fiat syrupus mediocriter coctus. Capiat semel in hebdomada ℥. j ß. cum aqua decoctionis betonicæ.

Item conseruę buglossę & anthos an. ʒ. j. Mithridatii optimi, Theriaces an. ʒ. ß. Seminum & radicũ pæoniæ maris, Visci quercini, Cranii humani, Rasuræ cornu cerui pulueratorum an. ʒ. ij. Misce fiat opiat. Adde Syr. viol. q. ß. Capiat ʒ. vel ℈. iiij tribus vel quatuor matutinis post purgationem, horis tribus vel quatuor ante cibum. A vino protsus abstineat, sitq; pro potu aqua simplex, in qua incoxerint rasuræ cornu cerui cum exigua parte gingiberis. A fructibus abstineat, præsertim à crudis & horariis, à lacte & lacticiniis, à leguminib. & piscibus.

De Epilepsia. CONSIL. IX.

AFFECTVS hic comitialis lõge grauissimus ex graui & inueterata causa subortus, in impuro atq; iam male habito corpore vix vllam arte curationem admissurus est. Accedit tanta virium concussio, vt nulla corporis pars affectionis expers deprehendatur, si vnum pulmonem exceperis. Caput dolore, vertigine, melancholia, comitialiq; morbo tentatur, summa est viscerum impuritas, quare reliquum quoq; corpus sordescit, vtinæ crassæ & sabulosæ renum obstructionem & grauitatem demonstrant. Nec vetus femoris dolor dissipatus est.

In tanta viriorum syndrome curatio à corporis exinanitione ineunda, quę quoniam vix tuto potest medicamentis purgantibus perfici, tentanda potius est victu tenui, & siccante per guaiacum. Itaque purgetur statim initio, vel per syrupum, quem aliquando pręscripsi, vel per medicamentum ex diluto rheubarbari & agarici cum drach. ij. diaphœnicon.

Postero aut tertio die ad tenuem victum accedat, in quo solis assis vescatur, parca manu: bibatque simplex decoctum guaiaci sine cortice, vt ei facilius assuefcat. Prandeat hora j. Cœnet vero septima vespertina, quinta, vel sexta matutina; rursumq; quarta pomeridiana: calicem hauriat purioris & meracioris decocti: in quo & cortex sit guaiaci & polypodium cum saluia, betonica, & stœchade: Idque primis diebus vice sit apozematis præparantis, nec sudores vi policiantur.

Exactis diebus sex vel septem, cum iam præparati & conturbati corporis humores fuerint, iterum purgetur medicamento non admodum dissimili, aut cui addita sit senna cum epithymo.

Exin vero decocti vi sudores promoueri incipiant, vt, vacuatis interioribus sedibus, summæ pariter exinaniri possint.

Quum sudores libere euacuabunt, & corpus difflabunt, & iam extenuatum & gracilius existet, locus erit topicis remediis.

Ac tum femori primum, quod toti malo initium dedit, adhibendi fotus extenuantes atque dissipantes, moxq; ab his inducendum cataplasma ex radice bryoniæ & cucumeris agrestis crudis, cum semine sinapis, cum pulpa ficuum, & fermento acti, quæ omnia bona & commoda proportione contemperata sint, & quàm non tibi, sed tyroni præscriberem. Si non satis hæc tibi præstitisse videbuntur, tandem phœnigmus ex fermento & canthatide imponendus, dum radix ipsa mali sit euulsa. His enim præsidiis quod valide trahant plus efficies; quam vlcere vel admodum diuturno, cui nimirum sola vis inest excipiendi, non attrahendi.

Tum temporis mouendę quoque erunt hæmorrhoides, vel ſucco mercurialis, vel ſucco ficus vel glande ex puluere hieræ ſimplici, cum radice ariſtolochiæ rotundæ, ſed tamen ſotu præmiſſo emolliente. Aut ſi non ſatis moueri ac profluere queant, vtiliter aperietur in pede ſiniſtro ſaphena, educeturque ſanguis pro virium modo.

Dum per hæc topica curanda femori operam dabis, nihil obſtabit etiam topica capitis remedia aggredi. Ac primũ errhina, quæ valide ſatis è cerebro mucum proliciant. Dein capitis frictiones per ſacculos ex ſeminibus diſcutientibus cum milio & ſale torrefactis. Ab iis tonſo ad cutem capiti inducetur emplaſtrum ex radice iridis florentiæ cum hermodactylis, & ſemine ſinapis: quæ puluerizata excipiantur emplaſtro de meliloto addita terebintina q. ſ. emplaſtri conſiſtentia ſit. Valentius deinde addetur ſi rei neceſſitas expoſtulet. Poterunt in idipſum cucurbitulæ, interdum leues, interdum cum ſcarificatu occipitio affigi. In iis ergo perſiſtendum cum expoſita ratione viuendi per guaiacum, dum non modo interiores, ſed & externæ, partes omnes propitiis humoribus & excrementis expurgatæ videbuntur.

Setones in occipite, vlcera in commiſſura coronali non eam, quam dixi trahendi vim obtinent, neque ab iis id præſtari experior, quod ab aliis pręſidiis, ac ſępe ægrotos ſine fructu miſerrimè torquent.

Cum toti corpori partibuſq; ſingulis hac ratione proſpectũ fuerit, ſi qua morbi comitialis ſuſpicio derelicta videbitur, opportune decernentur, quæ tota ſubſtantia, occulta proprietate hoc mali genus profligare traduntur.

Ad oculorum ſuffuſionem, pro vxore domini de Rieu, die 29. Martii 1551.

Consil. X.

VTriuſq; oculi hebetudo, & impendens cæcitas, tum quæ ex ophthalmia in oculo dextro relicta eſt, tum quæ poſtea in ſiniſtrum inuaſit, primam efficientem cauſam in cerebro. In hoc quippe abundantior pituita excrementitia progigni cumulariq; ſolet, idque ex frigida humidaque dominę laborantis intemperie, & ex immoderata videndi ratione. Ea quippe vt præcipua eſt arthritidis cauſa, quoties per poſteriora defertur: ſic per anteriora & per opticos neruos irrepens in oculos hæc viuendi ſymptomata peperit. Neque enim ſola pupillę dilatatio citra hanc cauſam cæcitatem inferre poteſt.

Hoc autem loco hæſitamus, vbi nam potiſſimum hic humor impediens, & qui continẽs & proxima eſt mali cauſa, cõſiſtat: An in optico neruo, anne ſub pupillæ partib. intimis ſuffuſionis ſpecie, aut an extrinſecus ſupra corneã pupillę effũdatur albuginis ſpecie. Hæc enim ſingula diligenter æſtimanda ſunt, & internoſcenda, ſine quibus curatio, ſi qua ſperanda eſt, perfici non poſſit. Itaq; optamus diligenter moneri per te de iis omnibus, ſi nihil ob pupillam in oculo eſſe deprehẽditur, cauſa eſt in optico neruo, atque is obſtructus forſan eſt: neq; enim ſuſpicio eſt læſæ facultatis videndi, aut partis cerebri in qua conſiſtit.

Si quid obſcurum ob pupillam animaduertitur, diſcernendum denuo, id ne in profundo ſub tunicis conditum ſit, anne foris circa tunicam cerato idem adhęreſcat. Illud ſuffuſio, hoc albugo eſt.

Tantiſper autem, dum horum certius monebimur, curatio ineunda eſt generalis, & quæ hiſce omnibus affectibus æquè communis eſt, primum victus ſiccans & attenuans imperandus eſt, quo neque humidioribus vel ſorbitionibus, neq; liquidis, ſed aſſis duntaxat & ſiccis veſcatur, hiſq; ſatis tenuiter, & quantum ſatis eſſe videbitur ad virium præſeruationem. A vino abſtineat dies viginti aut triginta: potus ſit ligni ſancti decoctum, quod nullius alterius rei permiſtione ſit apparatum. Si altero validiore & acriore decocto hora quinta matutina & quarta pomeridiana tentes ex toto corpore, maximeq; è capite ſudorem elicere, non leue momentum ad curationem fuerit.

Tertio aut quarto die huius victus, cum iam humores exagitati apparebunt,

purgatio

purgatio adhibenda per pillulas lucis maiores, & pillulas sine quibus, aut per alias quas laborantis naturæ expertus eris accommodatiores.

Hæ octauo aut decimo quoque die repetendæ sunt, nec eo die sudores promouendi.

Diebus interiectis aluus, si forte durior existet, emolliatur clystere.

Quotidie mane, potissimum sub finem sudoris deraso capiti vel tonso imponendi sunt sacculi ex milio, sale, semine anisi, fœniculi, & baccis lauri torrefactis, quos in lecto decumbens calidissimos perferat horam circiter dimidiam, vt eorum opera lentus capitis humor foras proliciatur, & cerebrum totius mali fons, magis quam partes cæteræ roboretur. In hoc enim efficaciores sunt sacculi, quam vel emplastra vel sinapismi, quantumuis calidi.

Sublato sacculo caput muniendum est stuppis siccis, quæ sufficientur styrace, benioni, caryophyllis & horum similibus paulò ante vtrumque pastum. Eodemque tempore pituita è capite detrahenda est apophlegmatismis, qualia sunt ex mastiche & pyrethro mansis: vel gargatisma ex accommodato decocto in cuius ℔. j. dissoluta sit ℥ j. pyrethri puluerizati. His constanter vtendum interim, dum affectus oculi certius innotescet, sitne albugo, suffusio, aut optici nerui obstructio: nam imbecillitas ex spiritus penuria, aut virium dissolutione esse nequit.

Quibus perspectis idoneis remediis dum licebit opem feremus.

Ad imminentem cæcitatem ex obstructione nerui optici, pro domino Lastier annos nato sexaginta 29. Martij 1552.

CONSIL. XI.

IMpedita hæc, aut deprauata visio, quæ aut hypochyma, aut cæcitatem minatur, causam habet in optico neruo, non modo crassum vaporem, sed & lentum crassumq; humorem, qui è cerebro illapsus nondum omnem nerui capacitatem impler. Hic vero si ob crystallinum atque pupillam incidat, hypochyma: sin verò illic subsistens augescat atq; concrescat, simplicem cæcitatem, in qua tamen nihil vnquam vitii in oculo cernetur, pariet: itaque inhibendum, ne quid præterea eo recens influat, idq; bona ratione victus, quæ corpus moderate alat, nec tamen humectet, nec excrementis impleat.

Bis aut semel saltem in mense purgandum per pillulas sine quibus, & pillulas lucis maiores: atq; etiam interiectis diebus, si quando adstrictior aluus erit, aut ventriculus crudior apparebit, per catapotia ex aloë.

Caput mane quotidie siccandũ fomentis ex sale, milio, & seminibus discutientibus torrefactis.

Frictiones quoque in posteriora & in occipitium inferiora versus deductæ, apprime vtiles erunt.

Pituita sæpe ex capite prolicienda apophlegmatismis, errhinorum autem non æque tutus est vsus, sternutamentorum aduersissimus, quod excrementi cursum atque impetum in posteriora conuertant.

His ergo similibus rationibus caput excrementa minimum cumulabit, atq; ea magna ex parte per naturales meatus deducentur.

Alter autem curandi scopus est, vt qui in opticos neruos iamptidem humor influxit, aut prorsus aut quantum rite licet, euellatur, reuellaturq; influxionis originem. Id quanquam arduum est, ac in primis difficile, tentandum tamen etiamnum est.

Sæpe igitur, maximè verò postridie purgationis, & aliquot deinceps diebus affigendæ erunt cucurbitulæ leues occipitio, vtrinq; ad ceruicis originem.

Imperandus est decubitus supinus: in quo & caput ipsum aliquãdo succurrere contulerit, vt qui tenacius impactus est humor sede sua dimoueatur.

Occipitii atq; ceruicis appellatos setones non probaui, quandoquidẽ nullo illo sui vsui, vel commodo, sed graui sæpe periculo infixos animaduerti.

Efficacissimam autem ac tutissimam reuulsionem experior, quæ fit ab

optico neruo in id cauum, quod est in radice auris, & in connexione maxillæ pone infimam auriculam. Per id enim ramus è vena iugulari intro subiens in opticos neruos vtrinque excurrit. Eosque comitatur ad oculos vsque. In id igitur exiguum emplastrum vnguis magnitudine, apponendum est, aliud quod constet ex æquis portionibus saponis nigri, & salis communis triti.

Vel aliud ex semine sinapi & cantharidibus an. ʒ. fermenti acris ℥ j. His verò prudenter & arte summa vtendum.

Quòd si metuatur ne non satis sequax sit humor reuellendus, præparandus erit fotu remolliente & attenuante, qualis fiet ex decocto althææ, verbenæ, euphrasiæ, rutæ, seminis fœniculi & fœnugræci.

Huius decocti vapore ex spongia molli, ac semella sub vesperum oculi fouendi sunt: cum præsertim emplastra infimæ auriculæ, inhærebunt, vt suo saltem tempore noxium humorem molliat & extenuet.

Collyria verò in oculos frustra immittentur, quod eorum vis nequeat in affectam sedem penetrare.

Vtiliter nihilominus sæpe mandetur semen fœniculi, aut etiam puluis sumatur in fine pastus ex coriãdro, aniso, fœniculo, euphrasia, & glycyrrhiza, & cinnamomo: istorũ.n. vapor, & halitus ex ore & stomacho ad oculi anteriora fertur.

Non deerunt scio, qui hac in re guaiaci decoctum imperent, & vehementer commendent, quod tamen sine istorum ope irritum fit, & minime profuturum.

Responsum domini Fernelii ad literas D. Du Perat in aula Cæsarea viri percelebris seu medici eius Bucherii.

Consil. XII.

Literæ tuæ ad I. Syluium, doctissim. Bucheri, mihi fidem fecerunt spectatæ tuæ eruditionis, quem denuo & his ad me confirmas, & simul etiam in me tui candorem summamque propensionem declaras. Nequid igitur de scriptis meis vt parum tutis, domino in suspitionem veniat, priores ad I. Syluium tuas literas non obiter, sed diligenter admodum legi ac prouolutaui, in quibus cum multa essent verborum prolixitate inuoluta videbaris non de sola podagra, sed interdum de aliis articulorum doloribus disserere. Quorum originem alias cerebro, alias venis ferebas acceptam, de qua si & nunc dubitas cum consilii mei rationem exigis, nonne & tu mihi videris dubitandi occasionem dedisse. At vero si nunc communis est nostra sententia hosce dolores è pituita nasci, eamque è capite deorsum in articulos labi, nihil est quod ambigat cunctetur ve dominus curandi rationem iampridem à te salubriter præscriptam exequi, quam & scriptis meis non parum laudibus ornaui, & ad vnguem imitatus sum, licet aliis remediorum generibus expressam, vt suus est vniuscuiuscunque practicandi modus: Quemadmodum solet vnusquisque, ea fere commendare, quæ plurimum fuerit feliciter expertus. Quanquam ipse non dubito, etiam qualia commemoras profutura, si stabilis adsit perseuerantia. Sed iam ad quæsita tua.

Si Dominus potum sibi designauit ligni sancti decoctum, nihil obstabit per hyemem interdum, at non semper, illi parem aut minorem miscere vini tenuis portionem. Moneri hoc loco velim huius ligni multa esse genera aut certe multos ordines: neque id sumendum, quod subdulce decoctum reddit sero lactis persimile, sed odoratum præferri, cuius decoctum sua acrimonia palatum faucesque titillet. Cum secundam illam & medicatam è ligno sancto potionem sumet, si sudor emanabit, eo ipso die se domi contineat, nec aëri se committet cœlo inclementiore, ne patente laxataque cute frigus introsubiens neruos feriat ac vellicet. Incipiente paroxysmo cum primum rudimenta erunt doloris, exquisite purgandum est, nec vlla expectanda concoctio. Humor enim dum in articulos influit tenuis est & aquosus, qui facile purgationi cedet. At vbi in articulo aliquandiu inhæserit, crassescet, nec facile medicamento

ducetur

ducetur, nec huiusmodi est quem præcepit Hippocrates concoctum medicari. Hæc sunt fortasse, quæ tu vir doctissime tanquam paradoxa miraris, quæ opras vt exponam, tuasque rationes in contrarium diluam. Quanquam autem paucis mos est dicti sui aut consilii rationem reddere: quoniam tamen id tantopere æquo & ingenuo animo efflagitas, ne quod nudis verbis protuli temere, & vt sors tulit effudisse videar, dicam paucis quid ea de re sentiam. Quod tamen pluribus erat differendum. Persequor autem singula quæ obiicis, non docendi, sed respondendi gratia. Primum quidem frigidæ arthritidis causam proponis esse tenacem crassamque pituitam. Id quidem simpliciter & absolute pronuntiatum falsi insimulo; initio siquidem tenuis est & aquosa, qualis interdum vi frigoris defluit è naribus, neque crassa tam prompte exciderer & illaberetur in articulos & corporis partes externas, sed hæreret in via. At certè hæc tempore vi caloris crassescet in articulis: atque tum, vt ex Galeno producitur, non, nisi longiori tempore, resolui potest. Tandem vero, si sinatur, plerumque in tophum durescet immedicabilem, de quo Poeta: *Soluere nodosam nescit* &c. Morborum igitur tempora distingue, si concordes vis esse scripturas. De huius pituitæ differentiis scripsi ex optimorum medicorum sententia lib. 5. Naturalis partis medicinæ. Improbans deinde cerebrum mali fontem esse, quæris cur non omnis externa causa destillationem proritans arthritidem facit. Quærendum etiam fuerat; cur non omnis cerebri destillatio tussim excitet. Scis vir optime non vnum omnis destillationis cursum esse, varia quoque est humoris procliuitas. Et vt aliæ partes aliis imbecilliores aut laxiores existunt: ita alias humorem in hanc, illámve partem influere. Contendis insuper, nullum esse meatum pedibus cum cerebro communem, per quam eo possit humor incidere, vtque rem tuam conficias euidenter, colligis, neque per spinalem medullam, nec per neruos illapsum fieri. Quod equidem fateor, nec quenquam adeò esse rudem credam, qui eiusmodi vias excogitet. Ais tu tamen cerebrum posse venis communicare suum excrementum; cum sis ipse anatomes peritissimus, vellem mihi viam indicares, qua è cerebri ventriculis (quos Galenus lib. de vsu partium excipiendorum excrementorum gratia factos commemorat) excrementum ipsum remeet in venas. In cerebri substantiam nullæ venæ sparguntur, neque aliæ intus sunt, quam quæ per meninges vtrinque in verticem efferuntur. Possitne excrementum ex intimis illis ventriculis in illas sursum remigrare. Quod si is aliquando in stomachum procumbit, obstruitque iecur, nihil ad rem nostram. Ego destillationi, quæ fit in articulis, non his existimem ductibus aut meatibus opus esse, sed alias ex cerebri ventriculis, alias è partibus externis etiam per ceruicem & scapulas deorsum illabi, quæ partes consecuta subcutaneas & laxas, tenuis cum sit plerunque, sine sensu doloris sensim præterlabitur, dum in solidiore & compactiore articulo sistatur & inhærescat, cuius ligamenta, tendones & membranas non sine dolore distendit. Hanc mihi persuasi frigidæ arthritidis causam, quam malè perceptam plerique vt immedicabilem reliquerunt. At neque in his, neque in aliis quibuscunque artis operibus me vnquam ab inuestigando deterrebit veterum auctoritas, licet nullum hactenus vel minimum scriptorem neglexerim: ex meis tamen inuentis plus me quam ex illis profecisse experior. Ad re iam redeo cum suadere niteris excrementa hæc pituitosa è venis excidere, multa certè (tu me libere loqui iubes) committis. Nunquam enim vidisti eiusmodi pituitam medicamento è venis detrahi, sed quæcunque purgationibus deiicitur, tota aut à cerebro aut à ventriculo, aut ab intestinis est, ea ipsa dolorem colicum infert: neque quæ vel in colico vel in febribus vomitione redditur à venis in ventrem confluit, sed in hisce sedibus concreuerat. Allucinaris etiam cum dicis vidisse te multam pituitam crassam, & quæ in ventriculo generatur non dissimilem, è secta vena cum sanguine fluxisse. Quod enim in peluiculis interdum albicans innatare cernitur, qui à fibrarum vi concrescit sanguis appellatur, isque

pituitosus & qualis in leucophlegmatia redundat. Ego certe inter vulgi errores hunc censeo grauissimum, quod & in febribus omnibus, & in aliis quibuscunque morbis humoris vitia non nisi in venis constituat, neque aliam his posse in nobis sedem inuenire putet, & cum de humoribus differitur, nihil de superuacuis, sed de his duntaxat intelligat, qui sanguini permiscentur in venis. De his autem aliquando plura. Reliqua omnia quæcunque profers ex Gal. contendunt in cacochymia ex venarum osculis, multa vel in cutem, vel in alias partes corporis extimas imbecilles erumpere, quæ scabiem, pruritum, tubercula, inflammationes, interdum etiam calidas arthritides excitant, quorum certe nihil inficior.

De dolore articulari. Pro eodem D. du Perat
Anno 1550.

QVÆ de laborantis domini affectu & de caussis illius nobis assequi, quæ de præcautione & curatione iudicio decernere licuit, hæc sunt: laborantis ætas sexagenaria, temperamentum frigidius, habitus corporis obesulus, in cerebro, ventriculo & intestinis redundãs pituita tenax & crassa. Deniq; nõ pauca alia signa, quæ ex scriptis aliorũ passim decerpsimus articularem hũc propositũ dolorem à frigida potius quam calida destillatione proficisci demonstrant, quod doloris species & diuturnitas confirmat: in quos autem articulos ea potissimũ procumbat, expressum nobis non est. Quanquam id non parum habet ad curationem momenti. Neque profecto animaduersum video, vnde illa frigida pituitosaq; destillatio in articulos irruat, quod tamen præcipuum est curationis caput, in quod dirigi debet omne medentis consilium. Ego sane neq; pituitam crassam quæ ex aluo detrahitur, neque etiam quæ in articulos influit, vnquam credam posse ex venis defluere. Vtraque enim syncera est & excrementitia, qualis nusquam in venis continetur, sed illa ex ventriculo & venis & intestinis ex loci natura prouenit. Hæc vero in articulos è cerebro & è toto capite procumbit, cuius tamen proprium est excrementum: His itaque constitutis ad curationem properemus, itaque vbi primum laborans fuerit præsenti dolore solutus, aut saltem duobus tribusve per integram sanitatem mensibus huic viuendi rationi assuescat. Cibis vescatur euchymis, capis gallinaceis, columbis, perdicibus, auiculis, lepusculis, vitulo, veruece, hisque similibus assis quidem omnibus, nunquam elixis, prorsusq; à sorbitionibus abstineat, & à piscibus omnibus: item à caseo, pisis, & fabis, à fructibus omnibus maximè horariis. Secunda mensa satis fuerit vel vna passi vel diacydonium. Sic enim victu sicco & moderatè calido curandum est, vt nihil aut certe minimum pituitæ in ventre succrescat. In id etiam confert vna hora aut altera ante pastum sumere tabellam vnam electuarii Aromatici Rosati maioris descriptione Gabrielis, vel tantillum Gingiberis conditi: calidiora fugiat, qualia sunt diatrionpipereon, Diagalanga, Diacalamintha: & quæ huius sunt ordinis: obsunt enim calore, nec tamen viuendi errores possunt emendare. A pastu vero ventriculi vapores depellat hoc puluere.

℞. Coriandri præparati ʒ. ij. Guaiaci electi ʒ. j. Margaritarum electarum ℈. j. Sacchari rosati ℥. ij. fiat puluis, capiat cochleare vnum in fine pastus: bis in die sumat cibum, idque satis tenuiter, & ex iustis interuallis quæ coctioni satis sint. Nam illi famem interdum tolerare bonum, vt cruditates vincantur. Potus esto vinum album vel subrubrum & tenue, vtrumq; moderatè dilutum: cereuisia tenuis primo haustu vtilis, immoderatè tamen eius vsum deuitet, & omnem aquã etiam, si sit multo aromate condita, ne quid addat ad serosos humores, quibus gignendis est obnoxius; parcius illi bibẽdum, vt nec potus toto die excedat. ℥. xxx. Si quo fortassis alio potu delectabitur, omnium certe vtilissimus erit, qui ex palma sancta paratur. pituitosumque humorem incidit, extenuat & detergit, idque potentius, quam quiduis aliud expedit obstructiones, & è locis penitioribus digerit; cruda plurima & superuacua resiccat & absumit, ad quæ aliorum medicamentorum vis penetrare non possit, vt idcirco futurus sit huic laboranti

salu-

salubertimus. Accedit etiam, quod hoc potu liceat quantumuis vti, sic autem fiet admodum gratis.

℞. Rasuræ palmæ sanctæ ℔.ß. infunde in ℔. vj. aquæ tepidæ horis xxiiij. Deinde fiat decoctio ad ℔. iij. Ponendo in fine passulatum mundatarum ℥. ij. Cinnamomi electi ʒ. iij. Caryophyllorum ʒ. j. Fiat potus colatus, vtatur in pastu loco vini, vel saltem primo haustu loco cereuisiæ.

Quum aluus non facile deiiciet, irritabitur vel balano, vel molliente clystere, vtiliter etiam bis in hebdomade mouebitur hoc clystere, qui crassam pituitam detergit elicitque per aluum.

℞. Radices althææ & helenii, polypodii querni an. ℥.ß. Centaurii minoris, Absinthii, rutæ, florum Chamæmeli & Meliloti an. m. j. Fiat decoctio ad ℔ j. In colatura dissolue hieræ simplicis & terebinthinæ an. ℥ ß. Mellis rosati & anthosati an. ℥ j. Olei rutacei & anethini an. ℥. j ß. Fiat clyster, detur post alui deiectionem. Decimo quinto quoque die reliquum omne corpus, maximè vero cerebrum & articuli purgabuntur hoc medicamento facili & benigno.

℞. Aquarum saluiæ & hyssopi an. ℥. j. In quibus infunde agarici recenter trochiscati drach. ij. In expressione dissolue rhei electi infusi, vt decet, ℈ iiij. cum drach. ß. Cinnamomi electi. Electuarii diacartami drach. ij. Syrupi de stœchade ℥. ß. fiat potio.

Sin vero pillulæ gratiores erunt, hæ sane conuenient.

℞. Massæ pillularum sine quibus, & Cocchiarum an. drach. ß. Cum syrupo de stœchade fiant pillulæ.

Hæc igitur viuendi ratio grauis quidem non est, & quam nequeat diutissime teneri: sed tamen in primis idonea & vtilis. Cæterum si laborans facile pareat, velitque postea à diuturno illo morbo articulari tuto vindicari, necesse est vt maiora subeat, & veterem prorsusque vitiosam corporis sui constitutionem omnino permutet. Quod quidem gradatim & haud grauate hoc modo efficier. Exacto priore victus mense, posteriore, qui paroxysmo vicinus est, à vino prorsus abstineat, ac pro vino bibat palmæ sanctæ decoctum supra descriptum, seruata per id temporis victus ratione paulo tenuiore & exquisitiore, ex his tamen quæ præscripta sunt. Tum etiam altera potio fiat magis medicamentosa, vt validius humores iam apparatos digerat & absumat, qua tanquam medicamento vtetur mane & ante cœnam fitque huiusmodi.

℞. Palmæ sanctæ lib. ß. Corticum eiusdem ℥. ij. Infunde duobus diebus in lib. vj. aquæ tepidæ. Deinde fiat decoctio ad lib. ij. Ponendo in fine radicis acori veri, & Enulæ Campanæ Polypodii quercini an. ℥. ß. Foliorum saluiæ minorum, stœchados & betonicæ, Florum anthos an. p. j. Galangæ ʒ. iij. Caryophyllorum, Macis an. drach j. Fiat potus colatus vt decet. Capiat ℥. iij pro dosi. Mane hora v & tribus horis ante cœnam in loco decumbens stragulis, & vestibus contectus dũ sudor emanet, ita enim, quidquid vitiosi humoris disseminatum est, per neruos & articulos sensim digeretur & absumetur. Quoniam vero cerebrum destillationis huius quasi fons est & origo, consentaneum huic, quam cæteris partibus plura adferre remedia, itaque detersis sudoribus mox caput & ceruix calefiant, & exiccentur his sacculis, quibus vis est dissoluendi reliquias noxii humoris & corroborandi cerebrum.

℞. Foliorum Saluiæ, maioranæ, stœchados, an. p. j. Seminis anisi, fœniculi, & fœnugræci an. ℥. j. Milii ℔. j Salis communis lib. ß. Torrefiant omnia in sartagine. Reponantur in duobus sacculis, applicentur calidi syncipiti & ceruici, donec sponte frigescant, sæpiusque iterentur si videbitur.

His peractis moueantur sternutamenta. Simul etiam errhinis & apophlegmatismis, pituita è cerebro per os & nares deriuetur. Succo betæ vel maioranæ extracto cum vino albo. Istorum igitur assiduo vsu exhauriendus est fons ille mali, dum exquisita sit exsiccatus. Sub finem mensis aut cum victu, sudore, purgatione, apophlegmatismis & sacculis iam satis exsiccatum, corroboratumque fuerit cerebrum: nec vllum indicium apparebit dominantis pituitæ; iam tũ certe artus

omnes nerui & articuli, firmandi erunt & corroborandi, ne posthac fluxionem tam facile admittant, in id autem efficax est balneum quod fit ex incoctis rosis, Balaustiis, Saluia, Stœchade & myrto, adiecta bona copia aluminis: in hoc autem tepido sedeat diu ieiunus, vt neque calorem, neq; sudorem excitet. Sed artus laxiores duntaxat confirmet, idque diebus tribus aut quatuor continuis. Hinc sensim redeat tuto ad familiarem victus rationem, quę tamen, quantum licebit, proxime ad hanc accedat. Sint matutinæ capitis frictiones ex sacculis quotidianę, sit & frequens pituitæ deriuatio per os & nares: in summa fugiendus est omnino decubitus supinus, in quo quotidiana cerebri excrementa defluunt in ceruicem & in artus: pronus verò tenendus, vt excrementis cursus in nares. Exercitatio vero conferet moderata in aëre sicco & libero. Artuum frictiones durę erũt recens exporrecto saluberrimæ.

His obseruatis confido laborantem hoc morbo vindicatum iri. Quod si quibusdam prætermissis contingat denuo corripi, incipiente paroxysmo exquisite purgetur satis valido medicamento. Nam leuius cum datur humores exagitat neque tamen expurgat, atque ideo destillationem ipsosque dolores auget, ac sæpius conduplicat, vt proinde multi deterreantur & abstineant à medicamentis principio doloris. Itaque medicamento iam ante præscripto pro ℥. j. Electuarii diacartami addantur ʒ ij. vel quantum assidentis medici prudentia æstimabitur, hoc vno incipientes dolores sæpe finiuimus: Mox à purgatione capitis & ceruicis frictiones siccæ fiant, idque sacculis præscriptis admodum calidis, vt his reliqua distillatio sistatur, atque digeratur, ne in articulos, procumbat. At si nihilominus fluxio irruat, occuperq; articulos ipsosque doloris initio, si rubor calorque conspicitur (qualis interdum adest etiam frigidę arthritidis initio: vnde complures falluntur.) Adhibere oportet, primum moderatè, frigida, deinde anodyna, postremo digerentia. Frigida dico quæ non intro adigunt humores, sed fluentes inhibent, extinguuntque calorem. Huius ordinis est mucilago seminis cydoniorum extracta in aqua solani, qua tepida locus dolens oblinatur, in eaque maceratis linteis obtegatur. Hæc si non satis dolorem leniat, addetur aceti pars octaua; si ne sic quidem dolor mitescat, adiicietur camphoræ momentum, vel aliquid trochiscorum alborum Rhazis.

Ab oleis, vnguentis & pinguibus omnibus abstineat, tum temporis quod calore promte inflammentur geminenturq; dolores. Quum istorum beneficio doloris vehementia omnisque ardor extinctus fuerit, conuenient anodyna eiusmodi.

℞. Olei liliacei & chamæmeli Mucilaginis psyllii extractæ in aqua saluiæ an. ℥. j. Croci ℈. ß. Ceræ parum, fiat linimentum pro vnctione doloris bis aut ter quotidie. Post vnctionem adhibeatur sequens cataplasma.

℞. Micæ panis maceratæ in lacte vaccino ℔. j. Croci ℈. ij. Florum Chamæmeli, & Meliloti, pulueris farinæ lini & fœnugræci an. ℥ ß Olei liliacei parum, fiat cataplasma. Multa sunt huius ordinis, vt medulla cassiæ fistulæ, stercus vaccinum adhibitum, vel aqua distillationis eius, vnguentum ex succo ebuli: & alia innumera, quę doloris vehementia & necessitas inuenit. Torquentur multi remediorum nonorum inuentione. At sanè puto arthritidem facilius ac tutius methodo, quam remediorum multitudine profligari. Finitis, aut magna ex parte imminutis doloribus, reliquus humor digerendus, ne in articulo quasi in tophum concrescat.

℞. Gummi pini, Picis naualis, Emplastri oxycrocei an. ℥. j. Sulphuris viui, Hermodactylorum puluerizatorum an. ℥. ß. Olei terebinthinæ Q. ß. fiat emplastrum, applicetur post vnctionem.

Podagræ omnisq; articularis morbi curatio, pro domino Alberto iuniori Marchione Brandenburgensi.

CONSIL. XIII.

Protinus vt articularis dolor quempiam adoritur, consueti cibi & potus dimidium circuncidendum, victusque tenuior & putior imperandus. quo

corporis

corporis & humoris moles immodica concidat, vino interdicendũ, cui calore & vapore suo noxia vis est proritandi fluxiones & dolores exasperandi. Danda pro orucereuisia tenuis, vel aqua saccarata, vel quidpiam ꝙ citra offensionem palato arrideat. Vitanda erunt salsa omnia, & aromatica, & quęcunq; caput tentant, vt allium, Cæpa, Nasturtium Synapi: idque maxime cum dolores immaniter fatigant. Sorbitionibus & iusculis parcissime vtendum, & assis potius quam elixis, vt omni ratione corpus siccescat, & superuacuorum humorum non exigua portio absumatur. Hæc igitur præcipua sunt & in primis obseruanda victus præcepta, quæ latius explicabit quisquis medicus curationi præfuerit. Quoniam autem sola victus ratione nequit tam atrox malum omnino profligari, accedant & hæc remedia, quibus solemus breui dolorem finire. Continuo vt dolor inuaserit, aluus, si adstrictior erit, molliatur clystere, qui aut hieram simplicem, aut diaphœnicon habeat cum cæteris, quæ immisceri solent. Postridie corpus exquisite purgetur medicamento, cui non infirmior vis sit, ne forte humores exagitet potius quam vacuet, hincque fluxionem geminet, sed valido satis, & quod à summis extremisque partibus exuperantes humores proliciat: id autem solemus hac ferè formula præscribere.

℞. Aquarum stillatitiarum, saluiæ & betonicæ, vini albi an. ℥.j.ß. In quibus infunde rhabarbari optimi, Agarici recẽter trochiscati an. ℈.iiij. In expressione dissolue electuarii diacartami ʒ.ij. Syrupo violati, aut capilli veneris ℥.ß. Fiat potio, detur mane horis iiij. ante cibum. Hoc electuarium Diacartami, siue diacnici ob hermodactylos ac turbith est accommodatum arthritidi: cuius dosis laborantis naturæ & viribus conueniens aptetur. Nulla huic purgationi præmittenda est præparatio, quod initio profluens humor tenuis sit & aquosus, facileque obsequatur trahenti medicamento. Si forte purgatione vna satis detractum non videatur, doloresque hi idem perseuerent, aut noua concitata fluxione exasperentur, secundo haud absimili medicamento purgandum, atque etiam tertio, si res expostulet: sed interposita quiete, vt viribus prouideatur: id autem medici experientis iudicio credendum. Dolores vero (ne vires nimium prosternant) ipso statim initio, ac etiam ante purgationem leuiendi sunt, hoc inducto præsidio, quod etiam blande refrigerando fluxionem arcet, nec tamen humorem in articulum impingit.

℞. Aquarum stillatitiarum solani, & plantaginis an. ℥. iij. in quibus macera seminis althææ, & cydonii an ʒ.ß. Fiat mucilago quæ tepida inducatur locis dolentibus, obducaturq; stuppa cannabina vel linteis mundis, cum arescere incipiet alia imponatur, vt pars sæpe madeat, dum rubor, calor, dolorque omnis sublatus sit. Hoc summe strenuum est in sedanda podagra atque chiragra. Si inflammatio maior esse videatur addes aceti ʒ.j. In cæteris articulis cum atrocior dolor existet vt in cubito, in genu, & in coxendice, quo altius vis huiusce remedii penetret, adiicies camphoræ gran. viij. Aut interdum partem fouebis aqua rosarum stillata, in cuius ℔.ß. dissoluta sint camphoræ gran. vj. Incipientibus doloribus, nec olea, nec adipes, nec metallica prosunt, sed multis rationibus aduersissima deprehenduntur. Quum extincto ardore atque rubore doloris immanitas repressa fuerit, quidquid huius reliquum fuerit exigetur hoc illitu.

℞. Mucilaginis, seminis lini, & fœnigræci extractæ in aqua saluiæ ℥.iij. Oleorum lumbricorum, Chamæmeli & liliacei an. ʒ.j. Axungiæ vulpis, & anseris an. ℥.ß. Hermodactylorum tenuiter puluerizatorum ʒ. ij. Medullæ cerui, aut vituli, & ceræ an. q ß. Fiat vnguentum quo pars dolens & tumida bis, terve in die vngatur, & calidis linteis obuoluatur. Conducet & ipsi parti affectæ mox ab illitu hoc emplastrum inducere.

℞. Vnguenti præscripti ʒ. v. Radicis aristolochiæ rotundæ, Thuris, Myrrhæ, Galbani Opopanacis an. ʒ. ß. Terebinthinæ ʒ. iij. ceræ quod satis, fiat emplastrum per magdalias. Si tenacior doloris materia fuerit, quam vt hisce remediis molliri possit aut euelli, hoc tandem imponatur emplastri.

℞. Gummi pini ℥. j. Picis nigræ ℥. ij. Ceræ ℥. j. ß. Axungiæ veteris ℥. j. Hermodactylorum pulverizatorum, Sulphuris vivi an. ʒ. vj. Fiat emplastrum, quotidie renouandum, & continuandum, dum tumor omnis sublatus videatur, & dum articuli sit liberior motus. Quod si perfecta negligetur curatio aliquid in ipso relinquetur articulo, quod tandem obdurescens concrescet in tophum, prorsusque motum eius præpediet aut excludet.

Hæc certa & admodum tuta doloris articularis curatio recentis, quæ si rite administretur nunquam te fallet: nec alia empirica longe petenda sunt, quibus sepe illudimur. Morbi quippe huiusce curatio arte & methodo, non empiricis perfici potest. Obseruandum tamen & circumspiciendum in hac curatione, vt cum nouus humor nouaque fluxio emerget, noua quoque decernatur purgatio. Ad eos vero curandos qui ob veterem podagram incedere nequeunt, & qui pedum contractionem quandam & motus imbecillitatem contraxerunt, si non supra modum id mali inueterauit, tolli hac ratione poterit. Quotidie mane pedes merganrur in hoc decoctum, in quo quam calidissimo circiter horam consistat.

℞. Baccarum iuniperi, Radicis helenij, & althææ, an. ℥. ij. foliorum lauri, myrti, saluiæ, beronicæ, stœchados, Origani, Calamenti, Maioranæ, florum rorismarini, an. m. j. seminis lini & fœnugræci, an. ℥. j. Fiat decoctio in lixiuio sarmentorum claro, & quantitate sufficienti ad emersionem dictam. Hoc si efficacius reddere voles, addes salis communis ℔. j. Deinde detersi pedes hoc vnguantur oleo.

℞ Radicis pyrethri, Gingiberis, Nucis moschatæ, Caryophyllorum contusorum, an. ʒ. ij. florum saluiæ, hyssopi, anthos, stœchadis, spicæ nardi, an. ʒ. j. vel. ß. radicis aristolochiæ rotundæ. Hermodactylorum pulverizatorum, an. ℥ j. Permixtis omnibus affunde aquæ vitæ ℔. j. Sinanturque die vno macerari. Deinde adde terebinthinæ ℔. j. ß. Reponantur omnia in alembico vitreo. Distillentur lento igne. Seorsum aqua & oleum reseruetur in vsum dictum. Detersi ergo pedes hoc vnguento, oleo, & linteis obuoluantur. Deinde laborans decumbat bene contectus. Applicentur plantis pedum lapides candentes vino extincti, sinanturque dum è tibiis sudor emaneat ac pedibus. Quumque inde laborans desurget, reliquo die ac noctis tempore sese muniat, ac frigus prorsus arceat. Ita quidem liberiorem motum consequentur. Hæc sunt præsidia, quibus podagra & cęteri articulorum dolores abigi, breuique sedari debent. Nunc qua ratione cauendi sint paucis attingam.

Qua ratione cauendum, ne podagra aliúsve dolor articularis redeat.

CVM sedatis doloribus, firmatisque partibus æger iam sibi restitutus erit, mense vno aut altero antequam consueti dolores redeant tentanda sunt remedia, quibus hi præcaueri possint: in id autem si impurum corpus, & superuacuis humoribus confectum fuerit, parciore victu vtendum. Eoque sicco & attenuante. Vino, si per vires & ventriculi imbecilitatem licet, interdicendum, efficiendumque omnino, vt assumpta humorum noxiorum portione corpus gracilescat.

Cum vero vna victus ratio non satis id præstare poterit, adhibendæ quoque purgationes erunt septimo vel octauo quoque die modo per potionem, quæ sit descriptæ superiori similis, modo per catapotia de agrico, & cochia. Diebus interiectis clysteribus quoque aluus solicitabitur, si pigrior adstrictiórve fuerit.

A secunda tertiáve purgatione, si corpus satis exinanitum erit, sudores tempestive mouebuntur, vel guaiaco, vel aliis quibuslibet calorificis, vt humores qui-bus pręter naturam, tum nerui, tum articuli imbuti sunt attenuati prorsus dissipentur.

Tum temporis adhibenda quoque erunt capiti sua remedia, quæ ipsum totius mali

mali fontem exhauriant. Detersis ergo sudoribus quotidie si voles ante cœnam, attonso capiti inducantur ij pulueres quam calidissimi, vt humores discutiant, tum caput siccatum firment atque corroborent.

℞.Foliorum saluiæ, Maioranæ, stœchados an.m. ß. Seminis anisi, fœniculi, & cumini, an. ℥.ij. Baccarum lauri contusarum ℥.ß. Milij ℔.j. Salis communis ℔.ß. Torrefiant omnia in sartagine, reponantur in sacculis qui calidissimi adhibeantur capiti & ceruici, dum sponte refrigescant. Caput deinde muniatur tegumentis quæ vaporentur hoc suffitu.

℞.Nigellæ Romanę, Styracis Calamitæ, Benioini, (quod est pro succo Cyrenaico) Charabes, Mastichis. an. ℥.ß. Caryophyllorum ʒ.ij. Fiat puluis grossus pro suffimento capitis.

Si forte sub cute capitis vel manifestus humor delitescere, vel conspicuus humor inesse videatur, sæpius lauandum & fouendum erit caput lixiuio, in quo Cephalicæ herbæ incoxerint. Aut si ne id quidem humores capitis superuacuos absorbeat caput radetur, eique emplastrum hoc imponetur, cui eximia vis discutiendi est.

℞.Pulparum ficuum, fermenti veteris, an. ℥.ij. Seminis sinapi contusi ℥.iij. Emplastri de mucilaginibus ℥.iiij. Malaxentur, & incorporentur addendo terebinthinæ parum si opus sit, hoc emplastro caput integatur contineaturque, dum omnem euacuauerit humorem superuacuum. Valentiora emplastra non æquè tuto adhiberi possunt. In eo ergo subsistendum est.

Exhausto mali fonte cum iam caput excrementis prorsus vacuatum & confirmatum erit, postrema curationis parte, artus omnes & articuli laxiores adstringentur, & firmabuntur balneo eiusmodi.

℞.Foliorum myrti, balaustiorum, rosarum rubearum, Plantaginis, Verbasci, foliorum lauri, Origani, Calamenti, Pulegij, Thymi, Saluiæ, Florum Rorismarini, an. m.ij. Baccarum iuniperi ℥.iij. Aluminis rochæ ℔.iiij. Bulliant omnia in aq. suffic. pro balneo in hoc diutius immorandum ad duas tresve horas, neque sudores mouendi sunt, vt artus melius firmentur. Continuetur autem triduum, aut quatriduum, mane, ieiuno ventriculo. Hæc summa curandi ratio vtramque arthritidis causam, tum eam quæ excrementum facit, tum ipsam articulorum imbecillitatem ita radicitus euellit, vt exin laborans ab ea immunis & tutus euadat. At nihilominus ne sic quidem ei confidendum, vt protinus ad intemperatiorem viuendi formam redire liceat. Sed moderatiore victu, deinceps obseruato, quotannis vere & autumno purgatio decernenda, quæ consuetum inuasionis tempus interuertat. Postridie caput præscripto lixiuio lauandum, atque etiam tertio, quartoque die. Balneum etiam nisi admodum graue sit imperandum. Certa quidem hæc, & minime fallax curatio, quam ad vnumquodque genus arthritidis quiuis accommodare possit. Hanc autem aliis plerisque idoneis præscriptionum formulis hisque efficacissimis illustrassem, si qua mihi huius mali species propriis signis atque symptomatis fuisset expressa.

Litera D. Melini ad D. Fernelium pro D. de Boisdauphin.

CLAVDIVS Lauallensis tibi notus nonum iam mensem agit hic legatus Regis Christianissimi, atq; tandem incidit in affectum, quem corporis grauitatem appellat ipse, ego vero plenitudinem vires prementem. Præterea ventrem inferiorem natura iam bis laxauit, ex quo ea eiecisse, quibus premebatur, credibile est, quandoquidem facile tolerauit dies aliquot, & melius habuit. Erant autem quæ sponte naturę exierunt fusca, vt plurimum, & graueolentia, & inæqualia, & in his pituitosa pauca, viscida. Aluum sponte fluentem iuuit ℥ j. sennę in iure prunorum macerata, & expressa. Ergo cum iam intelligat vacuatione opus esse, mihi autem, atque his, qui hic medicinam factitant, non satis fidat; rem totam ad te, cui plurimum fidit, tuamque auctoritatem, defert. Plenitudinem ad vires duo potissimum arguunt, corporis grauitas, & quod leuibus ex interuallo repetitis vacuationibus feliciter vtitur.

De inſigni obeſitate corporis. Reſponſum ad literas Melini.

CONSILIVM XIV.

SIc ſumma fide & diligentia literis expreſſam video domini tui Boiſdelphini valetudinem, vt eam mihi quaſi ob oculos proponas, & in memoriam reuoces, quam ſæpe coram animaduerti. Obeſus corporis habitus, vaſtaque moles, quia non niſi pleno liberalique victu ſuſtineri poteſt, magnum facit excrementorum prouentum, nunc maxime ætate inclinante, deſide vita, cælo frigido, & humido ſolo. Atque licet D. Legatus frigida pituitoſaque illuuie plurimum ſcatere videatur, non pauca tamen bile exæſtuat, quam memini interdum ſponte illi ab aluo impetu prorupiſſe, & quotidie ter ſaltem aluum mouere, eamque ſemper quam tenerrimam ſeruare. Iam ſi ſuperuacuorum humorum exuperantia præter naturam & conſuetudinem ſuccreuit, quid mirum videri debet, ſi eorum mole preſſum corpus ingraueſcit, minimeque ſit ad conſueta munia comparatum: Ne quid autem poſthac grauioris mali contingat, tentandum vt, quam exuperantiam victus parcior ac tenuior prorſus abſorbere non potuit, medicina ſubtrahat: quandoquidem obſeruatum eſt aluum ſiue ſponte, ſiue arte ſolutam emolumenti non parum contuliſſe: id autem ſenſim ac lente præſtandum, quod aluus leniſſimis illis proritetur, quodque minime tutum ſit tantam illuuiem vi & impetu concutere, ne vniuerſa corruat: itaq; accommodatiſſima purgatio fuerit per catapotia ex rhabarbaro & aloe, ar. ʒ. ij. agarici ʒ. j. Cinnamomi, & ſantali citrini, an. drach. ß. quæ concinnentur cum ſyrupo de cichorio. Hac autem lege vtendum, vt primum quidem ℈. j. Offeratur manè, hora vna aut ſeſquihora ante paſtum. Duobus tribúſve diebus interiectis ʒ. ß. aut ℈. ij dentur horis duabus ante cibum. Sic ſæpe repetenda erit purgatio ex interuallis breuioribus, ſenſimque vis illi augenda & continuanda, dum omnem videatur cacochymiam ſuſtuliſſe, priſtinumque corporis robur & integram valetudinem reduxiſſe.

De arthritidis præcautione, & curatione pro domino De Valletot Cantore Regio. 1552. è Gallico conuerſum.

CONSIL. XV.

MI domine, vt legitimè ſanitatem tuam conſerues, præcautionemq; adhibeas ad dolores, qui viam affectant ad pedes, genua, artus cæteraſq; articulationes. Primum purgationem inſtituere debes quater quinquiéſve in anno; ſcilicet poſt feſtum Paſchæ, & circiter menſem Auguſtum potione infra ſcripta. Verum poſt feſtum omnium ſanctorũ, & circiter Purificationẽ B. Mariæ pilulis, quæ ſubſcriptæ ſunt: eligenduſque erit tibi dies temperatus humidiorque, vt certior vacuationis effectus ſuccedat. Et ſi neceſſe videatur die præcedenti clyſtere molliente & præparante, erit tibi aluus eluenda. Quatuor aut quinque à purgatione diebus vel pluribus, ſi ita feret animus plures addere, conducet fricare, & deſiccare caput ſacculo quam calidiſſimo pleno ſeminibus infra ſcriptis. Hiſque diebus elapſis iuuabit caput lauare, præcipuè æſtate, lixiuio conuenientibus plantis hic indicatis confecto, poſteaque exiccare diligenter & calide. Neque eſſet alienum reliquis æſtatis menſibus caput quoque lauare ſapone ad id comparato. Quin & ſex vel octo poſt purgationem diebus, deſiccare & roborare cerebrum expediet, ſub noctem, aut lecti ingreſſum, ſuffumigio hic indicato. Sed præſcriptis remedIis præcipuum addendum eſt, nempe victus ratio. In qua quinque capita obſeruanda potiſſimum erunt. Primum, ne nimia copia cibi, & potiſſimum potus, qualiſcunque tandem ille ſit ingeratur: nec iuſcula quidem multa. Secundum, ne vino generoſo & vaporoſo delecteris, quin potius probe lymphato. Tertium, vt abſtineas ſomno diurno, & per noctem ne decumbas in ſpinam, ſed in alterutrum latus. Quartum, vt ſingulis temporibus matutinis diligenter caput pectas; illudque & nucham linteis calidis & ſiccis perfrices, omniaq; cerebri excremen-

excrementa depellere, & corporis superflua deponere satagas. Quintum vt modico exercitio indulgeas, caputque inter cætera à frigore vindices. Si forte remedia præscripta prohibere non poterunt, quin noua semper fiat doloris aut fluxionis accessio, eius primo appulsu effundes litum subditum, ad dolorem leniendũ, maxime si cum tumore, rubore, caloréve sit coniunctus. Quod si ne hic quidem litus sufficeret, aliud vnguentum esset superaddendum. Calore extincto, & dolore magna ex parte mitigato emplastrum sequens eidem parti erit imponendum, quod tandiu erit renouandum, seu quotidie, seu alternis diebus, vt nihil neque tumoris, neque ruboris, neque inflammationis resideat.

Potio solutiua.

℞. Aquarum betonicæ, & Saluiæ, Vini albi an. ℥.j.
In eis infunde rheubarbari electi ℈.iiij.
Agarici albi ʒ.j.
Cinnamomi. ℈.ß.
In expressione dissolue electuarii diacartami ʒ.j.ß. vel ij.
Syrupi de stœchade ʒ.vj.
Fiat potio: Detur in aurora.

Dosis pilularum.

℞. Massæ pilularum cochiarum, & de agarico an. ℈.j.
Massæ pilularum alœphaginarum ℈.j.
Syrupi violacei q.s.
Reformentur ex aqua saluiæ, fiant pilulæ v. Capiat hora iij. matutina.

Sacculi.

℞. Seminis anisi, fœniculi, & cumini, baccarum lauri an. ℥.ij.
Milii lib.j.
Salis communis ℔.ß.
Torrefiant sicca & contrita. Fiat puluis, includatur sacculis raris ad vsum.

Suffitus.

℞. Nigellæ Romanæ, Styracis, Calamitæ, Benioini,
Charabes, an. ℥. ß.
Ponantur in pyxide, postquam sicca & mediocriter puluerata fuerint ad suffumigium: vel fiat cucufa interbastata.

Litus.

℞. Aquarum solani & plantaginis an. lib. ß.
Aceti ℥.ij.
In his infunde seminis cydoniorum, & psyllii an. ℥.ß.
Extrahatur mucilago ad cineres calidos pro fotu tepido cum linteis ad locum dolentem.

Vnguentum.

℞. Vnguenti populeonis ℥.iij.
Vnguenti de althæa ʒ.j.ß.
Incorporentur simul pro vnctione loci dolentis post fotum.

Emplastrum.

℞. Radicis ireos Florentiæ, Hermodactylorum puluerizatorum an. ʒ.vj.
Emplastri oxycrocei, & de mucilaginibus an. ℥.ij.
Gummi pini ℥.j.
Malaxentur simul addendo olei lumbricorum q.ß. Fiat magdaleon, extendatur super alutam pro locis dolentibus.

Diæta.

Si his remediis curari perfecte non poterit, ex vsu erit abstinere vino, & bibere bis in die decoctum prius palmæ sanctæ cum cortice, quod alio loco recensuit D. Fernelius.

De Tremore. CONSIL. XVI.

TV eximio quodam animi candore his me encomiis celebras, Orophæe doctissime; quæ nec agnosco, nec temere recipio. Quod tamen ea pro-

bitate ac syncetitate, quæ virum Christianum ac philosophum decet, in me sis propensior, gratiam habeo quam maximam, cumulate relaturus, si qua occasione mea tibi opera aut fauore obsequi possim. Vt autem tibi quoque instituto satisfaciā; tremor quem ætate firmissima obtigisse proponis, nonnisi à grauissimis præter naturam causis induci potest. Cumque nec cerebrum insigniter affici, nec pituitam vsquam exuperare audiam, aliæ quam vulgares huius statuendæ sunt causæ. Æstimata ante acta vita, & corporis habitudine, adducor vt tecum credam, neruos, partesque solidas immodico meracioris vini atque veneris vsu labefactari, & iam vsque adeo debilitati, vt naturale, consuetumq; munus explere nequeant, nec artus firmiter mouere, nec continere. Hinc tremorem suscitari, qui quoties laborans, vel potentiorum conspectu, vel aliunde metu concutitur, acrius, vt ferè solet, inualescat.

Cum vero ab arefactis potius, quam à repletis neruis tremor hic ducat originem, ægrius curationem perinde atque conuulsio ab inanitione admittet. Si quam tamen experiri velis, ea nec purgationibus nec vacuationibus immodicis, sed contrariis causis, & proba victus ratione tentanda. At nihilominus, si qua forte cruditas inesse deprehendetur, ea tuto vel clystere, vel potione ex rheubarbaro & agarico eximi posset.

Imo etiam si hinc bilis syncerior detrahi videretur, quæ circum præcordia exuperans, sæpe deprehensa est in spinalis medullæ neruos insilire, aliasque tremorem, alias stuporem aut paralysin inuehere: ea ipsa, aut similis quædam purgatio decimo quoque die repetenda foret. Purgationi quoque bidui aut tridui præmittenda præparatio per apozemata: diebus verò interiectis aluus si pigrior erit clystere sollicitanda, in quo non parua sit hieræ simplicis, & mellis anthosati portio. Continuanda hæc medendi ratio vsque ad diem trigesimum aut quadragesimum, aut certe dum appareant tremoris symptomata mitescere. Tum temporis vinum prorsus circumcidendum est, cuius vnius abstinentia sæpe affectus hosce sustulit. Esto autem pro potu, vel aqua hordei vel ptisana vulgaris, in qua macerentur cinnamomum, vel nux moschata, aut guaiaci decoctum dilutius, aut quod *bochetum* appellant. Id scilicet hydromeli, in quo saluiæ minoris folia maduerint. Victus accedat euchymus, ac mediocriter tenuis, modo ex assis, modo ex elixis, vt neque omnino siccet, neque nimio plus humectet. Cum victus & dictorum præsidiorum ope corpus iam minus tremore concuti videbitur, hincque præparatio & antecedentis causæ vacuatio facta erit, tum ex vsu erunt balnea, in quibus cephalicæ herbæ, & radices incoxerint, aut ex his comparata vaporaria, in quibus dies aliquot mane ieiunum corpus confricandum est, dum sudor emanat, detersumque tepido cubili committendum, in quo mox tota spinæ medulla hoc oleo obungetur.

℞ Stœchados, Anthos, Saluiæ, Maioranæ, Primulę veris an. m. j.
Bacearum lauri, & iuniperi an. ℥. ß.
Nucis moschatæ, Gingiberis, Caryophyllorum, Pyrethri an. ʒ. iij. Trita omnia aspergantur aqua vitæ ad ℔. j.
Dein affundatur olei communis optimi ℔. j. ß.
Bulliant simul lento igne, vsque dum tota aqua absorpta fuerit. Exprimatur oleum, reseruetur quæ in vsum dictum.
Non ante hæc intermittantur quam tremor prorsus intermiserit. Si forte inter medendum suspicio quædam ingrueret destillationis, quæ tremorem eum foueret, siccanda ea quoque esset milio, & aliis seminibus torrefactis, & suffitu. Aut etiam si nimia oppimeret errhinis opportune deriuanda esset.

Littera Præfecti Perticensis 1554.
Ex Gallico.

AB anno millesimo quingentesimo quinquagesimo incepi grauitatem insignem persentiscere cum tremore omnium membrorum, præcipuè post cibum & somnum. Dolor à media coxa ad cerebrum recta ferebatur, totam spinam

lateris

lateris dextri comprehendens, seseq; in brachium eiusdem lateris extendebat: remanebantq; membra omnia ponderosa, vt moueri non possent, nihilq; aliud præter somnum adfectarent, maximè à pastu. Sentioq; per vniuersum corporis habitum subcutaneam quandam fluxionem aquarum, nonnunquam torrentis more ferocientem; nonnunquam lentiorē, vt crassi tantum vaporis eleuationē diceres per partes neruosas ad gingiuas vsq;. Frigore autem ad caput frequentissime percellor, itemq; ad alias partes exteriores, neq; rectus diu stare possum, neque decumbens consistere, omninoq; dextra pars extenuari mihi videtur.

Responsum ad literas præcedentes. De tremore & grauitate.

CONSIL. XVII.

DESTILLATIO crebrior in musculos, neruos & membranas parte præsertim dextra excurrens, causa vna aut certè præcipua videtur symptomatum omnium, quæ effuse narrantur in literis vt grauitatis & doloris, qui in dorsum, in brachia, manus atque in dextram coxendicem exporrigitur: his malis accedit corporis imbecillitas, à ventriculi & viscerum praua constitutione. Obstructa enim sunt atque impura, neque corpus conuenienter alunt, causæque sunt concoctio frustrata, & caput præsertim, dein & reliquum corpus vaporibus effusum, mireque ingrauescens. In hac affectuum varietate & contrarietate leuis blandaque curatio suscipienda, quæ caput & neruos expurget, stomacho & visceribus minimum offensis. Primum igitur corpus vniuersum sequenti syrupo bis mense purgandum, qui ad supradicta omnia comparatus est. Syrupus ex cephalicis, hepaticis, & splenicis cum ℥ iij. sennæ & ʒ ij. agarici. A purgatione quinque sexue diebus continuis, ieiunus, horis saltem duabus ante cibum, sumat vnam ex tabellis sequentibus.

℞ Pulueris electuarii Diamargariti frigidi, & electuarii lætificantis Galeni an. ʒ ß.
Rasuræ eboris, & cornu cerul, Cinnamomi electi an. ℈ j.
Sacchari albi in aqua rosacea dissoluti ℥ iij.
Fiat electuarium per tabellas ponderis ʒ iij.

Sicca etiam capiti expurgando atque roborando adhibenda sunt remedia sequentia.

Purgatio pituitæ per nares ex succis maioranæ atque betæ, vel validiore sternutatorio.

Capitis siccatio atq; corroboratio per sacculos communes. Iam verò neruorū refrigerationem & debilitatem emendabit, si quid aliud guaiaci decoctum in pastu loco vini haustū, atq; etiam mane ad proliciendos sudores. Quo si per vires vti non licet, corpus saltē vniuersum fricandū mox à somno satis duriter, linteis siccis & calidis, ac deinde exercitatione moderata diu incalescant atq; firmētur artus omnes. Quum iam secundo aut tertio purgatū corpus fuerit per syrupum, si non satis firmi & robusti artus erunt, fiant æstuaria sicca, quib. summa vis inest neruos siccandi atq; roborandi. Erunt autem huius huiusmodi.

℞ Granorū iuniperi, Radicis acori & Enulæ Campanæ, an. ℥ ij. Saluiæ, Betonicæ, Maioranæ, stœchados, Lauri, Absinthii, Origani, Calamenti, Rutæ, Chamæmeli, Meliloti, Anethi, an. m. j. Seminum anisi, fœniculi an. ʒ ß. Fiat decoctio in aqua & vino albo. Effundatur decoctum super lapidem candentem, & vapor excipiatur in dolio vel cupa contecta, dum corpus incalescat & emanet sudor. Si non facile sit hac ratione æstuario vti: mane saltē decumbat in lecto & bene contecto plantis pedum applicentur lapides calidi extincti decocto supradicto, Hocque modo decumbenti sudor blande proliciatur, dein detergeatur.

Hæc autem continuare expediet, dum nerui omnes satis firmati & robusti appareant. In ratione viuendi satis sit bis die cibum sumere, idque satis parce & tenuiter, ne imbecilla viscera copia offendantur. Cibi sint boni succi & concoctu faciles, quales solent ab omnibus commendari.

A piscibus saltem multis abstinendum, multoque magis à leguminibus, vt à pisis & fabis. A fructibus quoque & herbis crudis. A sorbitionibus & iusculis omnibus, & ab his omnibus, quæ nimium corpus replent & humectant. Vino vtendum nec admodum vaporoso, nec vinoso, sed tenui, quod aqua pura larga dilutum sit, ne cerebrum & neruos feriat. Ab omni alio potu abstinendum, ac eo ipso parcè & sobriè vtendum, quod nihil magis neruos refrigeret ac humectet, & corpus totum grauet, quam nimia potus perfusio. Longè à pastu dormiendum, fugiendusque somnus meridianus.

De pulsatione, sibilo, & obesitate

CONSIL. XVIII.

SENATOR Carnorensis, carnosus, plethoricus, annum agens trigesimum quartum, distentum gerens abdomen, in lecto decumbens, sibilum quendam ac veluti pulsationem obaudiebat, quæ tamen toto æquabiliter corpore sparsa, in nulla parte peculiariter insideret, nec tactu perciperetur, sed solo auditu tum laborantis, tum assidentium, si attentius aures admouerentur. Hic licet neque dolore vllo afficiatur, neque vllum symptoma compareret horrendum, metuebat tamen ne repentina morte raperetur. 1555. Mense Februario. Symptomata hoc quale nobis expositum est, vehemens est arteriarum omnium pulsatio, quæ circum caput & tempora maxime decumbenti obauditur. Ea autem ex spiritus sanguinisque feruidioris copia fit, quæ citra putredinem incalescens & efferuescens venas distendit, arteriasque tenui & vaporoso sanguine implet, sensum exhibens pulsationis illius turgidæ, magnæ & vehementis. Huius quidem rei argumentum, quod si sanguis vel intemperatione victu, vel exercitatione immodica, vel igni aliquantum incalescat & excitetur, hæc ipsa symptomata ingrauescant atque exasperentur. Solius igitur feruidioris vberiorisque sanguinis id soboles est, neque vllum grauius malum intus latere portendit, nec maius periculum imminere minatur, modo tempestiue remedia adhibeantur. Prima & summa curationis atque præcautionis pars in viuendi ratione consistit: debetque dominus laborans vino in primis parcissimè vti, eoque oligophoro, ac bene diluto, vt minimum vini saporem retineat. Elixis potius quam assis carnibus vescendum, & vtrisque intinctis in omphacio, vel aceto, vel succo oxalidis, vel limonum vel mali medici. Piscium vsus non inutilis, si præsertim durioris sint carnis, & solidioris: his tamen parcè & frugaliter vtendum. Interdum diebus præsertim pisculentis cœna sit hordei cremor. Vitanda sunt salsa omnia, & piperata, aliisve aromatis condita, & acria, vt allium, cæpa, sinapi, nasturtium. Vitanda quoque vehemens exercitatio corporis, nimia concalefactio, iracurdia, tristitia; omnis denique animi perturbatio, & mentis contentio. Si huic viuendi legi diebus circiter viginti malum non cesserit, clementiore iam cœlo, medicina illi succurret: primumque aluus clystere emollietur, postero die corpus purgabitur hoc medicamento, quod & nephritico dolori accommodatum est.

℞ Medullæ Cassiæ ℥ vj.
Diaprunis laxatiui ℥ j. ß.
Rheubarbari puluerizati ʒ j. Ex saccharo fiat bolus.

Tertio die vena secabitur interna brachii sinistri, sanguisque detrahetur pro virium ratione ad ℥ x. aut xij.

Diebus insequentibus mane detur dosis vna syrupi de cichorio simplicis, & oxysaccharæ simplicis: ex duplo aquarum decoctionis radicum cichorii & acetosæ. Continuetur porrò præscripta viuendi ratio, dum vehemens illa pulsatio prorsus sublata sit, & plenitudinis pericula deuitet. Atque etiam, si diutius refrigerans illa, & frigidior viuendi lex obseruetur, nihil ad corporis salubritatem fuerit præsentius.

De Tu-

De Tabe pro Rhotomagensi quodam ciue.

CONSIL. XIX.

QVI describitur affectus tabes est, non solo destillatione, sed vitio pulmonum contracta, vt quos constat iamdiu spirandi difficultate oppressos fuisse, & nunc sic labelactatos, vt propria illorum substantia non modo contabescat, verum etiam corrumpatur. Cuius regni argumentum est pedis atque crurum tumor mollis, & œdematosus. Quinetiam expuitio nunc purulenta prodiens, confirmatam esse tabem testatur. Quocirca malum iam factum est immedicabile, neque spei locus est. Producenda tamen est laborantis vita, quoad arte licebit, blandis benignisque subsidiis, quæ citra virium offensam morbum leniant. Itaque à venæ sectione deinceps abstinendam. Quod si sanguinem denuo erumpere contingat, is aptius supprimetur ʒj. Rheubarbari electi pulverizati.

Aut, si qua ratione purgandum videbitur, satis erit, vel cassia fistula, vel dilutum Rheubarbari. Et ducenda sputa syrupis lenientibus, atque detergentibus, qui non vehementer aperiant, quales sunt ex iuiubis, sebesten, ficubus, passulis, polypodio, vngula caballina, pimpinella, hyssopo: in quibus bona sit portio sacchari, vt sint vice eclegmatis. Conferet & syrupus resumtiuus decenter dispensatus, & vnguentum resumtiuum, quo corpus vniuersum vesperi & mane obungetur. Sic etiam veris initio imperandum lac asininum arte præparatum, quod offeretur mane, puro stomacho, horis saltem quatuor ante cibum: aut si eius non sit facilis vsus, hordei cremor ex saccharo rosato, ea ipsa hora, atque similiter exhibendus. Reliquam victus rationem non dubito ex arte fuisse præscriptam, in qua tamen cibus facilis concoctu parcior sumatur, sed ex breuioribus interuallis, ne imbecilliorem naturam obruat, & cruditates augeat, quæ causa sunt œdematosi tumoris.

Rescriptum domini Crabe medici regii ad medicos Parisienses pro domina De L'aubespine Tabem minante.

SEXTVM iam mensem vterum gestabat generosissima domina, fluxionibus etiamnum à cerebro in thoracem obnoxia: quum ad vigesimum Iulii 1553. post diutinam in sole moram, & contractam ex passionibus animi sanguinis acrimoniam in hæmoptoicum affectum incidit, sanguinemque cum tussi confertim, multum, feruentem, & floridum reiecit: quæ omnia non aliunde, quam ex pulmone sanguinem effluxisse indicant, magis vero aperto vasis osculo, quàm eo ipso rupto, vel eroso, & præcedentia & subsequentia persuaserunt. Conquiescente autem affectu solis medicamentis, hisque paucis sanguinis feruorem retundentibus, & vi adstringente eademque emplastico præditis à missione sanguinis, aliisque remediis validioribus profligando huic affectui accommodatis; visum est adstanti medico abstinendum; donec ea valentior natura facilius à partu perferre posset. Insurgente autem à partu febre, quæ post alui profluuium biliosum & putre facillime, nulloque exhibito auxilio præter apozema, quod muliebria permoueret, delituit: de dolore in dextra thoracis parte cœpit conqueri, ac difficile in eam partem decubitu, cum anhelatione, & sensu ponderis, si in aduersum latus deuolueretur. Paucis verò post diebus cum denuo leui tussicula præcedente sanguis reiiceretur, idq; etiam frequenter contingeret, constante tum virium robore, admodum necessarium iudicauimus ad prima præstantissimaque huius affectus præsidia deuenire: hanc igitur methodum ad amussim seruandam statuimus. Elota aluo leni clysmate sanguinem misimus ex interna cubiti dextri ad ℥ iij. Postridie sectionem iterauimus. Quia verò sanguis vtraque sectione crassus, limosus & semiputris effluxit, eodem die, post horas aliquot, ex vena eadem detraximus, quem statim vt puriorem synceriorem que sistendum voluimus.

A missione sanguinis purgationem post Iulepi vsum instituimus. Ea autem leuissima fuit ex sesquidrachma rheubarbari in diluto cum semisse eiusdem puluerizati, & semuncia syrupi ex rosarum ruboris perfectissimi infusione. A purgatione roborando cerebro prospeximus, atq; educendis per suturas vaporibus admouentes coronali sutura emplastrum ex ammoniaco, & columbino stercore.

Interim verò partem affectam non negleximus. Primum itaque enema, & sanguinem sistentia, quibus eum vulnus, si quod esset coalesceret, tenuisque & actis fluxio incrassata sisteretur, præscripsimus. In eoque ordine est electuarium solidum de terra Lemnia & bolo Armena, cum speciebus tragacanthi frigidi, & diapenidii reiectis speciebus calidis. Eiusdem facultatis confectionem liquidam instituimus ex bolo Armena, terra Lemnia, Corallo rubro, & hæmathite, adiecta conserua rosacea, & syrupo de papauere. Cæterùm, vt quod iam in pulmones receptum esset, facilius repurgetur, syrupum thoraci cum tenuantem, detergentem, & qui sputum promoueret præscripsimus. Accessit eodem confectio solida, quam massam panis vocant, ex pineis recentibus & amygdalis cum saccharo & aqua rosacea infusionis tragacanthi, semine acetosæ, plantaginis, & porrulacæ exceptis, quæ præterquam quod facilius expectorare facit, sua etiam adstrictione glutinat. Adiecimus à nemine non probatum asinini lactis vsum, cum sacchari rosacei puluere.

Itaque generosam hanc dominam bene habere ex præscriptorum auxiliorum vsu iam non ambigimus, nec sinistrum aliquid futurum pertimescimus, quandiu præceptis salubribus paruerit, & rationem victus hactenus seruatam non neglexerit. Quod si ab externis iniuriis, vel vehementi aliquo motu animi, præualida & contentiosa voce, aut intempestiuis vigiliis, affectus recurrerit, iisdem auxiliis pugnandum consulimus. Verum ad huius mali præcautionem mediocrem sanguinis missionem, purgationemque ex diluto rhei, vere ineunte, & autumno pro præsentissimis commodissimisq; remediis habemus, & summopere commendamus.

Respondens superioribus propositionibus.

CONSIL. XX.

SANGVINEM feruidum atque floridum iam aliquoties ex interuallis tussi reiectum, rectè profectò æstimatum est è pulmonibus prodiisse. Quoniam verò generosissima Domina laborans, molli tenelloque corpore, & pulmonibus est imbecillis, atque iamdudum destillationi & tussi est obnoxia, vehementer metuendum, ne non modo reserata, sed etiam exesa vena sit. (Nam vi ruptam fuisse nulla coniectura assequi possum) imò etiam cum posteriore reiectatione à parte non obscurus dextri lateris dolor, sit exortus cum anhelatione & asperiore tussi, eumque sensu quodam grauitatis atque ponderis prementis, si præsertim in aduersum latus ea deuolueretur, nisi tum vera pleuritis erat non leuis suspicio esse debuit, & vlcerati pulmonis & collectionis, quæ vomicam minaretur. His tamen malis ita pridem accurate ac sedulo adhibita, accommodataque sunt artis præsidia, vt iam Domina laborans in tuto posita esse credatur, citra metum recursuri mali: quo mihi grauius atque optatius esse nihil possit. Itaque in his persistendum esse duco remediis, quorum vsu & ope conualuit, maximeque in lactis & cremotis hordei vsu. At nihilominus quoniam & periculosissima & fallacissima solent huiusmodi esse mala, & diu plerumque latere, simulata quadam specie bonæ valetudinis, dum aliquando occasione leui aut etiam nulla recrudescant, obseruandum circumspectius nunquid pristinæ malignitatis sit in thorace derelictum, num etiam tussis aliquando fatiget, aut lenta febris solicitet, aut aliquantum difficilior sit respiratio, quæ multis spiritus duci nequeat. Horum quippe animaduersione præter lac matutinum, & vitæ rationem idoneam, ex vsu fortasse videbuntur, quæ blande leniant, & quodam robore pulmones leuiter expurgent.

Supra descriptus affectus, qui Dominam de L'Aubespine iugulauit; nam febris lenta illam resiccauit, repetiitq́ lateris dolor, sputum cruentum, cum maiore spirandi difficultate. Dissecto corpore inuenti sunt pulmones putres, & costis adhærentes, cum vlceribus variis.

Domini Fernelii scriptum, dum differendum illi esset cum aliis medicis aulicis de affectibus Dominæ de l'Aubespine, cum primum in hanc vrbem appulit.

MENSE Augusti 1553. cum grauida esset sexto mense dimidio, citra vim vllam, citra destillationem, aut tussim antecedentem cœpit derepentè sanguinem expuere, & educere de pectore, cum stertore, sed sine magno conatu. Tum temporis cœpit, & sanguis è naribus profluere, ac interdum relabi in fauces, quum hac imprægnatione nondum fluxisset, licet venæ supra modum plenæ turgerent, essetque aliis imprægnationibus fluere consuetus. Exactis diebus quinque desiit, & constitit expuitio cruenta, tussis tamen sicca derelicta est sine stertore, sine difficultate spirandi, in partu nullæ aut parcæ purgationes eruperũt, quæ postea syrupo de byssopo proritatæ sunt. Quinto die à partu febris ardentissima exercuit biduum, cuius vi leuiusculus lateris dextri dolor obortus est. Hinc lenta febris non admodum manifesta perseuerauit, & in dextrum latus decubitus. Paucis hinc diebus grauis destillatio è capite procubuit in scapulã dextrã. simulq́; in extremũ omoplatæ dextræ, & in eam sedẽ lateris, quæ iam antè laborabat. Secta tertio vena à medicamento: scapulæ & omoplatæ dolor desiit. Perstitit verò in latere altero coniunctus, qualis etiã nunc perseuerat. Ab hinc semper difficilis fuit dextræ decubitus, & respiratio, etiam si nihil sanguinis emanet. Ex his constare potest primã sanguinis eruptionem, neq; ex rupta, neq; ex erosa, sed dũtaxat ex aperta vena factam, ob immoderatam sanguinis copiã. Idq́; in solo dextro pulmone, è quo in dextro decubitu sanguis stillare percipiebatur. Accessisse postea destillationem, quæ dextrum latus occupans, facta est doloris causa, vt idcirco complexus sit duorum affectuum, quorum vnus est in pulmone, alter in dextro latere. Præter hos affectus, iecur etiam calidius est & obstructum, cum leui dolore & renitentia: ren etiam dexter interdum nephritico dolore fatigatur.

De sputo sanguinis è pulmonibus, cum tussi. Pro Domino de Baumont, anno ætatis suæ quinquagesimo, è Gallico.

CONSIL. XXI.

VT leuamen aliquod difficultati respirationis tuæ inducatur, præcautioque adhibeatur, ne tussis cum sanguinis sputo superueniat, eaque tandem copia, quæ nuper tibi obuenit: tibi summopere vehementius exercitium cauendum est, ingens calor, incandescentia, aliæque animi perturbationes. A vinis generosis, cibisque præcalidis, sale, aut aromatibus conditis, omnibusque aliis occasionibus, quæ corpus plus satis mouent, aut excalfacere cogunt. Neque maior copia cibi, aut potus est ingerenda. Præter hæc quater in anno, constitutionibus diebusque conuenientioribus purgandum erit corpus bolo infra scripto, sæpeque sub noctem ad lecti ingressum vti conserua rosacea expediet. Si tamen accideret sputum hoc sanguinis repetere; commodum videretur post blandam alui mollitionem mittere sanguinem è basilica dextra, quæ est lateris fluxioni magis opportuna. Die sequenti haustulum rheubarbari torrefacti potare. Vti quoque frequenter atq; adeo omnibus horis familiari quadam, iampridemque præscripta opiata, donec sanguis consistat. Interimque vino abstinere, & in siti iulepum rosaceum bibere, aut syrupum myrtinum, aut de portulaca.

Bolus.

℞ Cassiæ fistulæ recenter mundatæ ℥ vj. Rheubarbari electi puluerizati ʒ j. ß. Electuarii diatragacanthi frigidi, aut sacchari albi q. s. fiat bolus.

Potus

℞ Rheubarbari electi torrefacti. ʒ j. ß.

Syrupi rosarum siccatum ʒ. vj.
Aquæ plantaginis. ℥ iij. Misce, fiat potus.

Opiata.

℞ Conseruæ rosarum siccarum. ℥ j.
Boli armenæ. ʒ iij.
Terræ sigillatæ. ʒ ij.
Coralli rubri.
Charabes.
Cornu cerui vsti, an. ʒ ß.
Syrupi myrtillini q. s. Fiat opiata vel in forma lohot.

Conditum.

Ad præcautionem, etiam si sanguis non erumpat, hoc condito sæpe vtendũ.

℞ Conseruæ rosaceæ & symphyti, an. ℥ ß.
Trochiscorum de charabe, & de terra sigillata, an. ℈ j.
Coralli rubri, Margaritarum electarum, an. ℈ ß.
Sacchari rosati q. s. Fiat conditum. Capiat trochleare vnum hora vna ante pastum.

Vsus boli armenæ perutilis erit si sanguis rursus erumpat. Deinde ipso suppresso sequenti syrupo pulmones corroborandi, leniendi, & detergendi.

Syrupus.

℞ Passularum mundatarum, ℥ j.
Polypodii quercini, Glycyrrizæ rasæ, an. ʒ. ij.
Vngulæ caballinæ, Seabiosæ, Pimpinellæ, Centinodiæ, an. m. j.
Seminis althææ, & bombacis, an. ʒ j. Fiat decoctio ad ℔ j.

In expressione dissolue sacchari albi, quartaria tria. Fiat syrupus modiocriter coctus: vtatur omni hora ex cochleari sine aquis pulmones roborat & deterget.

Pro alio in eodem affectu.

Ad sitim Iulepus rosatus cum quadruplo aquæ coctæ dilutus, aut syrupus iuiubinus, Myrtillinus, & de portulaca eodem modo.

Item ℞. Pulueris electuarii tragacanthi frigidi, ʒ j. ß.
Santali citrini, Cornu cerui an. ℈ ij. rhabarbari electi ʒ ij.
Saccari albi dissoluti in aqua rosarum ℥ iij. ß. Fiat electuarium. Capiat lozengam vnam per horam ante cœnam.

Sunt & vsu pilulæ de rheubarbaro, item suffitus hora somni; Item conserua symphyri & rosarum an. ℥ j. Trochiscorum de bolo ℥ ß. Syrupi myrtillini q. ß. fiat opiata.

Pro Domino Sigismundo, Orthopnæa laborante.

CONSIL. XXII.

QVVM ex tuis literis clarissime Sigismunde summo te recuperandæ valetudinis desiderio teneri, atque eius non paruam spem te in me collocasse, intelligerem, vehementer illectus ac etiam impulsus sum, vt pro doctrinæ meæ tenuitate, & artis obseruatione idoneis accommodatisque remediis opitularer. Ærumnosum sanè ac prorsus calamitosum existimo, hominem vere ingenuum moribus, & literis insignem, reipubl. administrationi aptissimum, prima iuuentute ita vnius morbi immanitate torqueri ac irrotiri, vt ab optimis quibusque rebus gerendis auocetur. Peruestigaui igitur per facilem tibi medendi rationem, & remedia pauca, quæ Dei beneficio te ab hac graui seruitute vindicare possint, idque blande vt pustulas ac leniter, citra vllam vel cerebri, vel pulmonum offensionem. Qui proponitur affectus, orthopnæa est statis temporibus recurrens, quorum interualla optarem mihi fuisse exposita: sub hoc affectu pulmonum arteriæ quadamtenus obstructæ iam crassa atque lenta pituita, qua & ipsa pulmonum substantia infarcta aliquantulum videtur. Quoties autem noua è capite destillatio eodem incumbit, ea geminat obstructionem, impletque arterias, spiritũ intercipit, ac prorsus difficilem facit orthopnæam, quæ eousque persistit, dum

receps

recens illapsa fluxio aut dissipata sit, aut concocta excreatione reiecta. Duo igitur præcipui sunt curationis scopi, vnus vt destillatio à pulmonib⁹ arceatur; alter vt iamdiu infarti pulmones expediantur. Primũ vt assequamur, imminuenda est in primis destillationis materia, & enitendum vt deinceps quàm paucissima gignatur. Id autem fiet, si victus obseruetur tenuis seu parcus, & siccans, cibusque bis die sumatur, non è sorbitionibus, iusculis cæterisq; liquidis, sed è solidis ac siccis, ac ferè semper è carnibus assis, hisq; boni succi & concoctu facilibus. A fructibus abstinendum, præterquam ab vuis passis, ficubus, prunis & amygdalis. Potus sit vinum album, aut rubrum, tenue, quale, quod *giluum* appellant, nec generosum nimis, nec vaporosum satisq; aqua purissima dilutum, ne caput vapore tentet, vel impleat. Nunquam ad satietatem edendum, quam parcissime bibendum, ac sæpè toleranda sitis, vt hac viuendi ratione exhauriatur humor omnis superuacuus, & corpus vniuersum gracilescat, ipsumque caput quod mali fons est, siccescat. His legibus sensim assuescendum, in quibus tum sanandæ, tum præcauendæ orthopneæ præcipua vis consistit. Salubetrimum fuerit has in omnem vitam continuari & accuratissimè obseruari. Nihil tam graue ac molestum quod non facile reddat consuetudo. Quoniam autem vna victus ratio, licet exquisita, vix satis potest iamdiu affecti corporis omnem impuritatem eximere, adhibenda quoq; interdum est purgatio; maximè verò ineuntibus quatuor anni temporibus. Ea hyemis & veris initio esse poterit per pilulas de agarico, & pilulas cochias: sub æstatis verò & autumni initium per potionem huiusmodi.

℞ Aquarum saluiæ, & betonicæ, vini albi, an. ℥ j. In quibus infunde rheubarbari electi, Agarici trochiscati an. ℈ iiij. In expressione dissolue electuarii diacattami ʒ ij. Syrupi de hyssopo ℥ ß. Fiat potio. Detur die & hora electionis. Si statum est & certum futuri paroxismi tempus: dieb. circiter octo vel decem præmittenda est purgatio. Aut si forte derepentè aut inopinatò id hominem adoritur, inuadatque, ipso statim inuasionis initio valide purgandum, vt quæ influit materia extirpetur, antequam in pulmones impingat, id si non vna præstare queat, adhibeatur & altera purgatio, dum tota fluxio euulsa cohibitaque sit. Quotidie mane caput siccandum, & fricandum vel linteis asperis, vel interdum sacculis huiusmodi.

℞ Seminis anisi, fœniculi, & Cumini, an. ℥ ij. Baccarum lauri contusarum ℥ j. Milii lib. j. Salis communis ℔ ß. Torrefiant in sartagine; mox reponantur in sacculo, quo calido caput confricetur. A capitis frictione quotidie mane pituita & mucus proliciatur è naribus, idq; vulgaribus & consuetis remediis. Interdum sternutamenta mouenda, vt eorum, quæ in fauces & in pulmones influere consueuerunt, reuulsio fiat in nares. Exercitatio subeunda mediocris, præsertim mane, & sub cœnam, aut saltem pro exercitatione corporis frictiones duræ & asperæ vsurpentur. Somnus vitetur pomeridianus, isque noctu quoq; breuis sit. Nunquam supinus, sed in alterutram latus decubitus sit, ne cerebri excrementa in fauces, & in asperam arteriam procumbant, sed vt decurrant in nares. Cœlum vitetur humidum ac frigidum, caput muniatur hyeme, ne frigoris iniuriam sentiat, suffiri id etiam potest odoribus calidis, siccis, & corroborantibus, vt Nigella Romana, Styrace, Calamita, Assa odorata, Succino, & Rosis. Hæc igitur pauca viuendi præcepta tum per curationem, tum etiam à curatione in omnem vitam obseruanda sunt, ne tam facilis sit in consuetum affectum relapsus. Iam verò curatio propria & peculiaris instituenda est, quæ medicamentorum ope vitiosam corporis constitutionem eximat. In hanc tempus eligendum inter duos paroxysmos medium, cum iam à priore paroxysmo vindicatus, nondum paratus es in alterum relabi: deberéque curationis hoc tempus dierum esse circiter triginta. Primum autem ea, quam dixi, viuendi ratione suscepta, & ad vnguem obseruata aluus clystere mouenda est, qui in decocto molliente habeat hieræ simplicis, Diaphœnici, an. ℥ ß. Mellis rosati & anthosati, an. ℥ j. Olei anethi ℥ iiij. Postero die purgandum potione quam supra descripsi: Ab hac reliqui humores apparandi erunt hoc apozemate.

℞ Polypodii quercini, Seminis cartami Radices Enulæ Campanæ, & fœniculi, Passularum mundatarum an. ℥ ß. Sabinæ, Betonicæ, Stœchados, Hyssopi, Satureiæ, Tussilaginis, Thymi, an. m. j. Seminis anisi, Althææ, & Bombacis, Glycyrrhizæ, an. ʒ ij. Fiat decoctio in hydromelite ad ℔ j. In colatura dissolue sacchari albi ℥ ij. Fiat apozema in quatuor doses, clarificatum & aromatizatum ʒ j. cinnamomi electi. Capiat bis in die, horis duab. ante pastum. Quinque sexve dies continuandum hoc apozema, ac interim si astrictior erit aluus clystere solicitabitur. Demum repetenda purgatio vel per potionem, vel per cataporia. Potio autem huiusmodi apprime conueniet, quæ tum capiti tum pulmonibus accommodata est.

℞ Polypodii quercini, Seminis cartami, Radicis Enulæ Campanæ, Passularum mundatarum, foliorum sennæ mundatorum, an. ℥ iij. Fiat decoctio pro vna dosi. In colatura infunde agarici trochiscati ʒ j. ß. In expressione dissolue diaphœnici ℥ ij. Syrupi de hyssopo ℥ ß. Fiat potio, capiat ieiunus horis quatuor ante cibum. Cum iam corpus iis præsidiis, & parciore viuendi lege satis exinanitum apparebit; capiti vtiliter propria remedia afferentur. Id autem ad cutem attonsum quotidie mane, & hora vna ante cœnam fricandum erit sacculis, quos supra descripsi quam calidissimis, hique per ferendi erunt, dum caput totum videatur incalescere. Tum temporis, nisi nimium molestum foret, dies circiter octo guaiaci decocto vti plurimum ad rem conduceret. Id autem sumendum esset mane & horis tribus ante cœnam; cumque eius vi sudor emanare percipietur, tum tempestiuè sacculi calidissimi inducerentur capiti. Deterso sudore antequam cibus sumatur, mucus & pituita proliciatur è naribus hoc errhino.

℞ Saluiæ, Betonicæ, Maioranæ recentis an. m. j. Radicis iridis, ʒ j. terantur simul, demum affundendo vini albi, Hydromelitis an. ℥ ij. Exprimatur succus, hauriatur in nares iam expurgatas, si non satis eliciat, hoc præstantius accommodabitur. Radix cyclamini præcidatur & aperiatur in tubulos oblongos duorum ferè digitorum. Hi macerentur in aqua vitæ, demum inserantur in nares, modo in dextram, postea in sinistram, sinanturque dum prono capite pituita decurrat & abunde fluxerit ex vtraque nare. Sternutaméta quoque perinde cieri poterunt, & impetu facto cerebri excrementa detrudentur in nares, omnisque cerebri euacuatio illac prouocabitur. In id neque cucurbitulæ neque apophlegmatismi cótulerint multum. Illæ siquidem cerebrum parcissimè vacuant, horum parum tutus est vsus, quod pituitam deducunt in fauces, à quibus potius reuellenda. Quum dieb. circiter octo cerebrum expurgatum satis fuerit, caput radatur, eique imponatur hoc emplastrum, quod validè fluxiones omnes sistit, atque dissipat.

℞ Ficuum pinguium, fermenti acris an. ℔ ß. Seminis viticis, & nasturtii contusorum an. ʒ j. Seminis sinapi contusi ℥ ij. Emplastri de mucilaginibus ℥ iiij. Malaxentur & concorporentur, addendo olei irini quod satis fuerit. Formetur emplastrum extendendo super alutam, quod toti capiti imponatur, & quotidie mane renouetur. Id omnem capitis humorem sensim eliciet, quod neque cantharides occipitio admotæ, neque vlcus syncipiti & commissuræ cauterio inductum, neque secta in fronte vena effecerit. Quo tempore hoc geretur emplastrum, curatio dirigi poterit ad posteriorem scopum, & infarctis pulmonibus succurri poterit hoc apozemate.

℞ Radicis Enulæ Campanæ, Polypodii quercini, Seminis cartami, Passularum mundatarum, an. ℥ ß. Hyssopi, Satureiæ, Thymi, an. m. j. Foliorum sennæ mundatorum ℥ j. ß. Fiat decoctio ad ℔ ß. addendo sub finem agarici trochiscati ℥ ß. Radicis Iridis Florentiæ. ʒ iij. In colatura dissolue sacchari albi, Mellis optimi, an. ℥ j. Fiat apozema in tres doses, capiat diebus alternis, mane horis iiij. ante cibum. Hoc absoluto summoueatur emplastrum, ac deinceps caput bene muniatur, reliquumque curationis tempus collocabitur in vsum eorum, quæ pectus & pulmones leniunt: cuiusmodi est huiusmodi syrupus bechicus.

℞ Iuiubarum, Sebesten, Ficus pingues, an. quinque numero. Polypodii quercini, Seminis cartami, passularum mundatarum, Radicis Enulæ Campanæ, an. ℥ ß.

Origani

Origani, Calamenti, Hyssopi, Satureiæ, Thymi, an. m. j. Seminis althææ, & bombacis, an. ℨ iij. Fiat decoctio in hydromelite ad ℔ j. Fiat syrupus perfectè coctus, clarificatus, & aromatizatus, Guaiaci, & radicis iridis Florentiæ, an. ℥ ij. Vtatur subinde ex cochleari, sensim quasi lambendo. In idipsum apprime valet, & vtile fuerit hoc vinum, quod mane sumptum vires etiam omnes corroborat.

℞ Vini albi optimi, Hydromelitis perfectè cocti, an. ℔ j. In quibus infunde radicis enulæ Campanæ, & Polypodii quercini minutim concisarum, an. ℥ ij. ita sinatur, & post horas viginti quatuor quotidie horis saltem tribus ante cibum sumat vncias quatuor vel quinque. Isthæc curandi ratio licet facilis, nec grauibus implicata remediis, satis tamen esse possit ad peruicacem hunc affectum profligandum. At nihilominus si quam eius velut vmbram redire contingat, primo statim initio valide purgandum erit his medicamentis quæ dixi, & in ipso paroxysmo capiti admouendi sacculi quam calidissimi, dandúmque pro linctu oxymel squilliticum, ac interdum nonnihil aquæ vitæ: hæc enim promte liberat, si præsertim medicamentum aquosa & serosa abunde detraxerit. Quoniam autem peruicacia & diuturna vitia vix vniuersè & repentè euelli possunt, si quid à curatione derelictum fuerit, id sensim eximetur bona ratione viuendi, quam supra descripsi, & purgationib. quæ singulis anni temporibus sint accommodatæ. Hæc sane prorsus impedient, ne in pristina mala relapsus, vt ferè solet, sit facilis.

De Asthmate, pro Hispano quodam de Bourges.

CONSIL. XXIIII.

VETVS hoc asthma, quale expositum nobis est, duabus è causis consistit; vna est pulmonum arteriarumque pertinax obstructio, sensim ex influente pituita contracta, quæ eo vsque iam obduruit, vt pars eius maxima, vel grandinis, vel casei duriusculi consistentiam obtineat: altera causa est destillatio è cerebro, quibusdam circuitibus in pulmones affatim incumbens, à qua quoties irruit, angustiores iam pulmones maxima ex parte obstruuntur, tumque fit respiratio difficilima, veri que asthmatis, aut etiam orthopneæ accessio, quæ duos tré ve dies persistit, dum destillationis portio excretione discussa sit. Accessionum ergo præcautio, totiusque morbi curatio in his posita est. Tertio aut quarto die, qui suspectam accessionem præcedit, purgandum est valido satis medicamento, quod possit è cerebro, aliisque partibus influxurum humorem vniuersum vacuare, quale est hoc sequens.

℞ Aquarum distillatarum Saluiæ, & vngulæ caballinæ, vini albi, an. ℥ j. In quib. infunde rhei electi ℈ iiij. Agarici trochiscati ℨ j. Cinnamomi ℨ ß. in expressione dissolue diaphœnici ℨ j. ß. vel ij. Syrupi de hyssopo ℥ ß. Fiat potio, detur die & hora electionis. Postero die cerebri excrementa deriuentur per nares hoc errhino.

℞ Betonicæ, Saluiæ, Maioranæ an. m. j. Radicis iridis ℨ ß. Terantur omnia simul. Dein super fundẽdo vini albi ℥ iiij. exprimatur succus, & fiat er purpurgiũ. Vtatur mane & ante cœnam, & ita assuescat cerebri pituitam deriuare per nares repetitis & continuatis errhinis. Per palatum apophlegmatismis deriuare tutum non est, quod ea via minus propinqua fit faucibus, per quas fluxio & destillatio fit in pulmones. Neque etiam setones appellati, aut vlcera parte quauis excitata, etiã si diutissime profluant, vtilem possunt deriuationem adferre (sic enim non paucos vidimus illusos) sed omnium efficacissima & vtilissimma est naturalis ea quæ ex naturæ præscripto fit per nares. Tum temporis etiam tonsum vel derasum caput quotidie fricandum his erit, quæ frigida excrementa siccant & dissipant, ipsumque cerebrum corroborant, ne posthac tam multa superuacua gignat: fiet autem hoc modo.

℞ Saluiæ, Betonicæ, Stœchados, Anthos, an. m. j. Granorum iuniperi ℥ ij. Seminum anisi, fœniculi, Cumini, Baccarum lauri contusarum an. ℥ j. Milii ℔ j. Salis communis ℔ ß. Torrefiant omnia in sartagine, demum reponentur in sacculo, qui calide applicetur capiti, quotidie mane. Si post tres quatuórve dies destillationis signa appareant, aut non satis purgatus æger videbitur, eadẽ iteretur pur-

gatio. Si ne his quidem asthmatis accessio impediri potest, sed eadẽ vt antea aut etiam minor recurrat, in ipsa accessione dentur syrupi de hyssopo, vel oxymeli squilliticum, vel conserua Enulæ Campanæ. Pectus inungatur oleo liliorum, amygdalarum dulcium, & anethi, cum mucilagine fœnugræci, extracta in aqua scabiosæ; caput & ceruix præscriptis sacculis calidissimis fricandum. Infundantur clysteres acerrimi; cum tenui & attenuante victu. A venæ sectione putamus deinceps abstinendum, quoniam licet symptomati aliquando succurrat, causæ tamen & frigidæ destillationi maximè est inimica. Hæc igitur præcipua remedia sunt, quibus cerebro mandanti tanquam fonti succurritur. Vt autem altera mali causa, quæ pulmonibus infixa est, summoueatur, quum ab accessione liber fuerit æger, crassam pulmonum pituitam hoc syrupo emolliat, incidat & abstergat.

℞ Althææ, Enulæ Campanæ, Polypodii quercini, Seminis cartami, Passularũ mundatarum, an. ʒ ß. Iuiubarum, Sebesten, Ficuum pinguium, an. quinque numero. Hyssopi, Satureiæ, Origani, Calamenti, Pimpinellæ, Vngulæ caballinę, Adianthi, Capilli veneris, Scabiosæ, an. m. j. Seminis althææ, Maluæ, Bombacis: Glycyrrhizæ rasæ, an. ʒ ij. Fiat decoctio ad vncias quindecim. In colatura dissolue sacchari albi vncias quindecim; fiat syrupus perfectæ coctionis. Vtatur omni hora sine aquis, loco lohot, ex cochleari. Præparatos humores quinto aut sexto quoque die hoc alio syrupo sensim expurget.

℞ Decoctionis prædicti syrupi vncias quindecim, in qua infunde foliorũ sennæ mundatorum, Agarici, an. ʒ iij. Gingiberis albi ʒ j. Radicum ireos Florẽtiæ ʒ ß. Deinde fiat parua ebullitio & expressio, in qua dissolue sacchari albi ʒ xv. fiat syrupus perfecte coctus. Capiat ʒ ij. pro dosi cũ aqua decocti hordei, an. Tenẽdus quoque est toto curationis tempore victus idoneus, in quo vitanda sunt ea omnia, quæ crassum succum generant vt caro bubula & suilla: pedes & extrema animãtium, fereq; pisces omnes & caseus. Flatulenta omnia & legumina, herbæ multæ, fructus crudi, quales maximè sunt horarii, qui aquosos humores destillationesque cumulant materiam, qualis maximè existit potus immoderatus, multa frequensque sorbitio, vt omni ratione corpus siccius & minus excrementitium euadat. Ergo carnibus vtendum boni succi, bisque assis, potius quam elixis: quam parcissime bibendum, & in potu aqua abstinendum, cruditates frigidosq; humores progignat, & pulmonibus aliisque partibus infarctos humores impingat; vinum resumendum est aliquando intermissum, & eo vtendum quod minime vaporosum est, nec caput tentat, idque probe diluendum. Reliqua quæ in victus ratione desiderari possunt, facile fuerit ex his discernere, quæ omnia ad calidum potius, quam ad frigidum inclinare debent, nisi magna quædam suspicio sit hepatis calidioris. Vbi in vsu præscriptorum æger dies quadraginta aut sexaginta diligenter perseuerauerit, & rudiorem illam mali partem exemerit, vt reliqua radix penitus euellatur, vtilissimum fuerit diætam ex palmæ sanctæ decocto imperare, sed quod sit hac descriptione paratum.

℞ Rasuræ palmæ sanctæ ℔ ß. Corticis eiusdem ℥ ij. Infunde per horas xxiiij. in ℔ vj. aquæ, deinde fiat decoctio ad ℔ ij. Ponendo in fine Beronicæ, Saluiæ Maioranæ, Stœchados, an. m. j. Polypodii quercini, Passularum mundatarum an. ʒ ß. Fiat potus colatus. Capiat ʒ quinque pro dosi, tepide, hora quinta matutina, & hora quarta pomeridiana, bene tectus in lecto; sumat verò cibum horis tribus à potione.

Item ℞ Rasuræ palmæ sanctæ ℔ ß. infunde per horas xij. in ℔ decẽ aquæ. Deinde fiat decoctio ad ℔ quinque; fiat potus colatus, vtatur in pastu & in siti loco vini. Quum hac vtetur ratione, victus debet quinto aut sexto quoq; die purgari syrupo supradicto, eoque die à priore potu abstinere. Debet etiam & in lecto decumbens, capiti sacculos calidos admouere, vt illic calorem aut etiam sudorem excitet. Debet etiam errhinis assiduo vti.

De

De Tussi. CONSIL. XXIV.

TVSSIS hæc frequens & molesta, qua crassa, putria, & graueolentia, ac sæpe cruenta excreantur, & quam atrophia, corporisq; extenuatio comitatur, grauem pulmonum affectionem portendit, nempe vel vomicam, vel vlcus, quod in veram phthisin deducit; vnde morbi exitus non modo anceps, sed metus periculiq; plenus est, quod arte vitari non possit. Quum iam sæpe vena secta sit, ab ea abstinendũ deinceps, ne vires languidulas nimium ꝓterat. Si quãdo forte cruenta sanguinis expuitio immoderatior procedat, cohibenda erit potione ex ℈ iiij. rheubarbari electi, & ℥ ß. syrupi rosarum siccarum, cum ℥ iij. aquæ arnoglossi: eaque potio multo efficacior erit, si rheum torrefiat. Alia adstringentia ex bolo armeno, ex corallio, ex lapide hæmathite, & ex similib. nunc ex vsu non sunt, sed danda omnino opera est, vt sputa quàm facilime reddantur syrupis aliisq; becchicis admodum lenientibus, & alimentis omniq; victu persimili: vitanda enim sunt omnia acria, salsa & acida, & quæcunq; titillatione vel acrimonia tussim exasperant: vitanda animi excandescentia, vociferatio & immodica exercitatio, quod his ex causis pulmones diuellantur, & vlcus refricetur.

De cordis palpitatione. CONSIL. XXV.

CORDIS palpitatio (qualis ampla, dilucide, & ex fide exposita est) non ex sanguinis immoderata copia, originem ducit; non ex aqueo humore pericardio præter naturam coërcito, non ex adnato tuberculo, aut ex aliis causis veterum traditione celebratis, quæ cor mole sua premunt; sed ex male affecto sinistro hypochondrio, è quo ferè animaduerti hoc symptomatis genus prodire. Illic enim & lien, & pancreas sub fundo ventriculi, aliæq; vicinæ sedes multo turgent humore vitioso, non eo quidem melancholico simplici, qui veluti sanguinis fæx est sed potius atrabiliario, qui ex flaua bile torrefacta, in easq; sedes reiecta sensim succreuit: is quoties ita, exercitatione, meraciore vino, aliisve cibis calidioribus exagitatur, tetrum & melancholicum de se spiritum efflat, qui subiens arterias, (quib. multis lien totus conspergitur) in cor proximum facile obrepit. Illius malignitate cor lacessitum & irritatum palpitatio nititur, quod noxium est & molestum à se excutere, quemadmodum & cerebrum in morbo comitiali. Vaporis portio altius in cerebrum sublata vigilias, insomnia, fortasse & terriculamenta timoris, atq; mœstitiæ plena inducit, quasi permistio quædam sit melancholiæ: & re vera affectus hic, qui totius mali est origo, ei maximè affinis est, qui hypochondriacam melancholiam suscitat. Nam ventriculi cruditas, ructus plerunq; acidus, flatus immoderati, sursum deorsumq; erumpentes, ventris rugitus, eiusq; generis symptomata, quæ potissimum apparent in laborante, quoties calidior cibus ingeritur, minimè fiunt primario ventriculi vitio, sed per consensum & copia bilis atræ redundantis in sinistro hypochondrio, & circa ventriculum, in quibus sedibus aliquid fortasse contractum, vel tensum ac renitens, vel dolitans, ac pulsans deprehenditur. Hinc etiam præcessit magna illa corporis extenuatio, febris diuturna, continua, lenta, & hecticæ finitima. Certissimam autem fidem id facit, & coniecturam omnem confirmat, quod medicamentis vstam bilem ducentibus, alui profluuio & hæmorrhoidum eruptione symptomata omnia mitiora obtigerint, & laborans plurimum sit adiutus. Itaq; vt horum imitatione reliqua morbi curatio compleatur, consulo vt frequens adhibeatur purgatio, eaque blanda, qualis est ex iam præscripto syrupo. Cui tamen interdum rheubarbari in aqua buglossi diluti admisceri potest: eaq; purgatio, quæ bis in hebdomada imperatur, si continuatis duobus diebus fiat, efficacior vtiliorq; deprehendetur: si vires permittant, frequentius etiam decerni potest; sin minus aluus saltem molli clystere subducetur, quem parcius segniusq; reddet. Postridie purgationis quatuor aut quinque horis ante cibum danda est ʒ j. mithridati veteris, mista pari portioni conseruæ buglossæ. Vt autem facilius noxii humoris vacuatio procedat, vtile fuerit hypochondrium sinistrum (si quid præsertim in eo quale dixi,

deprehensum fuerit) quotidie mane fortasse & ante cœnam hoc præparante decocto fouere.

℞ Radicis althææ, liliorum, fœniculi, capparum, an. ℥ j. Maluæ, Violarum, Ceterach, Absinthii, Menthæ, Meliloti, Chamæmeli, Summitatum anethi, an. m. j. Seminis anisi, lini, fœnugræci, an. ℥ ß. Cyperi, Calami aromarici an. ʒ ij. Fiat omniū sacculus; bulliat in aqua sufficienti, in qua maceretur spongia noua & mollis, pro fotu sinistri hypochondrii. Si detersus locus mox obungatur hoc illitu nō parum etiam conferet.

℞ Olei violarum, liliorum, & chamæmeli, lotorum in aceto, an. ℥ ß. Mucilaginis, psyllii, & fœnugræci, extractæ in aqua buglossi ℥ j Ceræ parum, fiat linimentum. Continuandū præterea est electuarium, quo iam feliciter est vsus, vt biliosi humoris symptomata mitescant. Idque diebus duntaxat, quibus nec syrupū nec mithridatium sumserit; atq; in idipsum & ad sitim (si qua erit) extinguendam fiat hic syrupus, qui in primis etiam conueniet, quoties vel animi defectio quædam, vel palpitatio vrgebit: diluetur autem ex triplo vel quadruplo aquæ.

℞ Succorum depuratorū buglossi, boraginis, & acetosæ, an. ℥ iiij. Succi limonum, & granatorum, an. ℥ iiij. Sacchari albi vncias sexdecim. Fiat syrupus mediocriter coctus lento igne, aromarizatus ex ʒ ij. santali citrini. In victu huius potissimum mouendus est æger, vt vino quam parcissimè vtatur, eoq; nec vaporoso, nec generoso, & aqua multo diluto, in qua buglossi flores maduerint. Abstinendum prorsus à salsis, piperatis, sinapi, allio, cæpa, & ab omni cibo calidiore: Item à lacte, & ab omnibus lacticiniis, & ab his, quæ facilè corrumpuntur. Sorbitiones cum primis vtiles è iure carnium laudabilium, quæ alterentur cum buglossa, boragine, lactuca, & acetosa. Cœna interdum erit cremor hordei ex lacte amygdalino, & saccaro præparatus, solus quidem sumtus sine vini potu. Hoc quippe mitescunt humores, succusq; laudabilis succrescit.

De ventriculi stupore. CONSIL. XXVI.

PRÆCIPVA symptomaton, de quibus laborans hic conqueritur, sunt virium imbecillitas, & ventriculi stupor. Porrò virium imbecillitas causam habeat necesse est in aliquo principalium viscerum: id autem viscus, in quo ea causa residet, ventriculus est, cuius vitio corpus non alitur. Etenim stupor seu insensibilitas illa, qua alimenti benignitas non percipitur, ventriculum grauiter affici docent, idq; vel à crassa, lenta, viscidaq; pituita, interioribus illis tunicis adhærescente, vel ab intemperie frigida, qua veluti consopitur illius sensus: atq; probabilior quidem est posterior sententia. Quum enim accommodaris medicamentis pluries detersus sit ventriculus, & omnino expurgatus, neq; tamen naturalis sensus restitutus est, sed eadem restitit affectio, statimq; eadem pituitosi humoris copia succreuit, necesse est, vt is frigida intemperie torpescat, qua vel vtilis alimenti pars maior vertatur in lentum, tenacem, & omninò crudum humorem

Curatio.

Victus sit excalfaciens & siccans, in quo abstineat à sorbitionibus, & elixis ac humidis omnibus ac hordeatis; imò & à gelatina: tum etiam à fructibus omnibus, præterquam ab vuis passis. Vtatur carnibus auicularum, perdicum, & caponum minutim concisis ex condito; quod aliquid habeat cinnamomi, & nucis moschatæ, hisq; omnibus assis. Et si fortè hæc solidiora fastidiat, vtatur expressis caponum assorum. Vinum generosum sit, vt excalfaciat ventriculum. Non aliis vtatur medicamentis purgantibus, quam aloë, idq; ex ʒ ß. cum syrupo absinthino in tres pilulas redacta, per horā ante pastum deuorata bis in hebdomada. Diebus interiectis iniiciatur clyster, qui præter cætera habeat ʒ vj. hieræ simplicis. Item quibus diebus non vtetur pilulis capiat quantitatem nucis moschatæ, gingiberis viridis conditi, mane & per horam ante cœnam.

Item ℞ Absinthii, Menthæ, Rosarum rubrarum, an. m. j. Calami aromatici, Cyperi, & ceterach. Bulliant in aqua, ponendo in fine vini albi partem mediam.

Fiat

Fiat fotus mane & sero cum spongia noua. Item liniatur regio ventriculi oleo nucum moschatarum: dein admoueatur emplastrum conueniens. Item si hæc non sufficiant, admoueatur regioni ventriculi linteum maceratum in aqua vitę & excalfactum: ea enim præstantissima censetur in stupore & paralysi.

De dolore flatuoso ventriculi.

CONSIL. XXVII.

Ventriculi dolor vehemens ex interuallis affligens à multo flatu est, qui incitate dolore, ructu erumpere solet. Hunc autem flatum cruditas parit, quam ventriculus tempore copiosam congerit, & quam interdum vomitione reiicit. At non sola ventriculi imbecillitas tota illius est causa. Sed altius causa inuestiganda est in iecore: hoc enim & calida intemperie, & obstructione multa laborat, venamq; ruptam aut exesam habet, è qua sanguis olim, & non multis ante diebus vomitione dimanauit. Quibus ex causis concoctio omnis vitiatur, multaq; mala tum ventriculo tum toti corpori impendere solent. Huic autem affectioni nisi diligenter occurratur aut hydropis, aut cachexiæ grauiorisq; morbi periculum imminet. Multa quidem remedia ad cruditatem adferri possunt, quæ tamen ob iecoris metum non permiserim in hoc affectu. Neque enim vehementer aperientia, aut detergentia, neque medicamenta ex hiera aut ex aloe ex vsu sunt, quod venas corradant, oraq; patefaciant, à quibus dein sanguis profunditur. Itaq; nullum mihi tutius medicamentum videtur rheubarbaro, quod & crudam pituitam & bilem expurget, obstructionibusque solutis sanguinem cohibet, si tertio vel quarto quoque die ʒ.ß. vel ℈.ij. in tenuissimum puluerem redactos sumatur ex vino albo, & aqua plantaginis: vel catapotiorum forma horis duabus ante cibum. Nulla purgatio tutior efficaciorq; deprehendetur ad dolotis præcautionem. Interdum etiam aluus vtiliter emollietur clystere. Ventriculi etiam robur & iecoris probam concoctionem hoc electuarium mirificè procurabit.

℞. Rosarum rubearum, Santali citrini, Cinnamomi electi an. ℈. ij. Margaritarum electarum, Coralli rubri, Rasuræ cornu ceruí, an. ℈. j. Sacchari albi dissoluti in aqua rosarum ℥. iiij. Fiat electuarium per tabellas pondere ʒ. ij. Capiat vnam mane, per horam vnam ante cœnam. Si forte dolores crudelius recurrant leniendi erunt fotu ex rosis, balaustiis, mentha, absinthio, chamæmelo, & aniso coctis in aqua & vino albo. Aliis medicamentis, nisi fortè maxima necessitate, non vtendum ob eorum metum quæ impendere dixi. Inter cætera, quæ ad victus rationem pertinent, vitet laborem & immodicam exercitationem, siue cursu, siue equitatione dura, vitet balneas, crapulam, & vinolentiam: itemq; alimenta omnia impensius calida & acria.

De ventriculi dolore, pro domino De Lauzak.

CONSIL. XXVIII.

Symptoma quod vehementius affligit est ventriculi dolor diuturnus, æstate quam hyeme grauior & crebrior. Huius causam inuestigantes præter ea, quæ de signis narrando accepimus, ingentem contactu duritiem animaduertimus, è ventriculi fundo vtrinque in hypochondria diffusam. Hanc doloris causam suspicari, experiri placuit, quænam materia tumorem hunc efficeret: datoque post clysterem medicamento ex solo rheubarbaro, deiectiones exciderunt primum quidem crassæ, picis æmulæ, dein quæ dissolutam cassiam repræsentarent, postremo rubræ crassiori & fæculento sanguini persimiles: quæ quum etiam sponte biduum aut triduum perseuerassent, omnium iudicio pronunciatum est, non melancholicas, sed cruentas deiectiones esse è retorrido præassatoque sanguine, qui ab exesa aut aperta vena, & in iecoris caua & in pancreas excidisset. Hic extra venas concrescens, ac putrescens, & tumorē, & dolorem, & animi defectionē, & febriculā, aliaq; symptomata inuehit: Neq; profectò nobis vel diligētet inuestigantib. alia dolorū symptomatumq; causa deprehensa est. Vacuato eo sanguine atro & retorrido sensim dolores conquieuerūt, visusq; est dominus expers doloris supra

dies viginti aut triginta. Sed quum forte ſe paulo vehementius exercuiſſet, & ira atrocius excanduiſſet, mox cœpit nouis, hiſq́; ſimilibus doloribus torqueri. Tum igitur dato rurſus medicamento ſimiles deiectiones viſæ ſunt nigræ, aut exuſto ſanguini perſimiles, quibus deſinentibus dolores ſimiliter conquieuerunt. Hinc certa & euidens fuit cauſæ cognitio dolorem infercoris, & manifeſte compertũ, ſanguinem è vena quapiam ſenſim quidem, ſed præſertim per æſtus, aut vehementes animi corporiſque perturbationes excidere, qui certo loco congeſtus, concreſcens, atque putreſcens, & ſua maligna ſubſtantia, & vapore omnium ſit ſymptomaton cauſa, cui etiam cauſæ non pauci flatus permiſcentur in corporis varias partes effuſi. Hoc malum niſi tempeſtiuè tollatur aut breuem interitum, aut hydropem minatur. Præcautionis autem ſummum conſilium eſt, vt ab his omnibus D. abſtineat, quæ ſanguinem excalefaciunt, extenuant, exagitant, aut quouis modo erumpere faciunt à venis. Eiuſmodi ſunt vehemens & intempeſtiua corporis exercitatio, ira, excandeſcentia, timor, & cæteræ animi perturbationes; vinum tenue & generoſum, ſinapi, ſalſa, & piperata omnia, & quæcunq; condimenta ex his parantur. Deinde corporis concalefactio, vel ab æſtu immodico, vel ab igne, vel à thermis, vel ab aëre æſtuoſo. Ab his igitur omnino abſtinere debet vt nihil aut minimum ſanguinis, poſthac è venis profundatur. Cæterum ſine his quidem malum præcaueri poteſt, & fortaſſe tumoris vel doloris rudimenta quędam poſthac quaſi circuitu appareant, ſtatim iam diligentiſſimè ſuccurratur, primum clyſtere emolliente, dein medicamento ex ſolo rheubarbaro, vel adiectis interdum folliculis ſennæ: ab agarico, maximeq́; ab aloë, aut hiera abſtinendum, ne aperiant ora venarum. Quibus ſi malum non cedat, vena ſecanda erit brachii interiores, idque ad reuulſionem. Imo etiam, ſi malum non premat, vtile fuerit, quotannis venam bis incidere, veris initio, & autumno, vt ſanguinis feruor miteſcat. In id etiam conſeruor ſyrupi, quos præſcripſimus, ex ſuccis endiuiæ, plantaginis, centinodiæ, roſarum, acetoſæ & agreſtæ: aut ſi efficacius ſanguis ſiſti debet, puluis offeratur quem conditi forma præſcripſimus: & hæc quidem cauſę ſuccurrunt. Doloris autem ſæuitiam leniemus clyſtere, qui flatus detrahet, quos nouimus interdum affectui primario permiſceri. Interdum fotu ventriculi ex his, quæ quodam robore flatus diſcutiunt, ac diſſipant: interdum & vnguento ſimilis facultatis. Horum neque materiam neque compoſitionem in præſentia referemus, quod ſeorſum ſatis ample & diffuſè explicata ſit.

De Febre cum grauibus ſymptomatis, pro Comitiſſa Aleſiorum. Reſcriptum eius Medici.

CONSIL. XXIX.

GEneroſiſſimam Comitis Aleſiorum coniugem morbo vehementi, eoq́; diuturno occupatam ſedulitate atque diligentia veſtra liberatam audio. (Viri doctiſſimi.) Fuit autem morbus febris continua, quæ trigeſimo die aliquantulum miteſcens, poſt recruduit vehementius, cum inquietudine, vigiliis, alui profluuio, delirio, ſpiratione difficili, inappetentia, & ſiti in tenui corpuſculo, quæ non modo à vobis euicta, ſed etiam totius corporis conſtitutio melior multo, quam ante morbum effecta eſt. Intumuerat enim ventriculus ante annos duos flatibus, & ſeroſa quadam humiditate, eius tunicas diſtendentibus, & affectus per vices afferebat cordis palpitationi perſimiles. Refrixerat, obduruerat q́; vterus, ſpeſq́; prolis exigua erit, ſed zulapiis, & benignioribus pharmacis, puluiuſculis, fotibus, linimentis, tanquam interna reſarcientes omnia, effeciſtis, vt vterus ſtatim conceperit. Nec ambigo hæc generationis primordia ad lætam ſobolem fuiſſe peruentura, ſi quieuiſſet amplius, & pleniori victus ratione reſtaurandis viribus ſtuduiſſet. At cum nec ſibi nec conceptæ ſoboli, ſed ſuborris fortunarum ſuarum litibus & controuerſiis proſpiceret, in eam incidit Charybdim, quam Hippocrates tenuibus vtero gerentibus pręſagiuit. *Quæcunque, inquit, tenues vtero gerunt, abortiunt, priuſquam craſſeſcant.* Sextus ſiquidem prolis conceptæ mẽſis agebatur, quando ædes repetere ſtatuit, quotidiano miliarium viginti itinere, donec in Albi-

gniacum

gniacum fotoris domum reciperetur. Quo in loco statim vel æstu solis perculsa, vel itineris, vel lecticæ concussione fatigata, cœpit omne genus ciborum fastidire, ingesta reuomere, renum coxarumq; dolore affligi, & partus immaturi metu perterreri. Quibus omnibus ope nostra sedatis, rursum in tertianā continuam incidit: cuius exacerbatio tertio quoq; die vltra horas duodecim extendebatur. Sexto die, symptomaton, quæ in exacerbatione affligebant, vehementia perterriti, sanguinem ad vncias tres misimus, à quo meliora & mitiora omnia extitere: sed infans reiectus die septimo, cum globulis tribus inferne curuis clausæ manus magnitudine. Hinc tertiana continua intermittens facta est: quæ rursum aliquot post diebus duplex euasit, cui curandę post leues purgationes venę sectionis pręsidium attulimus ad vncias quatuor. Tandem pedum facieiq; tumorem subcutaneum animaduerti: sed & ventrem intumuisse cum diceremus, Domina laborās à biennio alium partum immaturum, eosdemque affectus sibi contigisse affirmauit. Tumor paulatim increuit. Accessit & alui profluuium, randem sedato alui profluuio remansit tumor pellucidus, tympani sonum edens, vnde grauissimè illi metuo, ne derepentè viribus fractis concidat.

Responsum D. Fernelii, & D. Du Monceau.

CVM multis hisq; grauissimis malis, vir eruditissime, paucis ante diebus affligeretur illustrissima Comes Alesiorum, nunc vero enixa, euictaq; febre tam multiplici, sedatoq; alui profluuio, aliisq; repressis symptomatis vna reliqua esse videatur hydropis suspicio: si vires satis constent, vix tam præsens vitæ discrimen putamus impendere. Nam in hoc mali genus non paucis ante annis propensa est, à quo nonnunquam sponte, & solius naturæ beneficio, nonnunquam arte leuibusq; præsidiis est vindicata. Tumoris causam non ad vterum referendā putauimus, nec leuiusculos errores puerperii tam graui malo initium dedisse: sed iecoris in primis, deinde & lienis vitia. In his siquidem visceribus renitentes, prædurosq; tumores olim animaduertimus, qui nondū prorsus nostris cessetant remediis, quum vtero concepit: sed & illos credibile est gestationis tēpore non parum increuisse, sensimq; auctos & confertim eumulatos humoribus & febribus ram variis, & huic hydropi originem dedisse. Id sane dextri hypochondrii dolor constanter asseuetar, quem nos tam atrocem esse audimus, vt ne minimum digiti attactum toleret. Quocirca huic vni visceri in primis succurrendum esse cēsuimus, idq; sensim ac blande, ne vel minimum vires offendantur. Expeditis enim hisce visceribus sublatisq; eorum vitiis, omnē speramus ventris tumorē discussum iri. Quanquā autem te virum experientissimū minime latent remediorum genera, quibus id compleri possit, eorum tamē quasdam formulas pharmacopolæ descripsimus, quas te censore & æquo æstimatore morbi & viriū, ille pro rei natura & conditione mutauerit.

℞ Aquæ endiuiæ ℥ iij. Vini albi ℥ j. ß. in qnibus infunde rheubarbari electi ℥ ß. Cinnamomi electi ʒ ij. In expressione dissolue syrupi de cichorio simplici ℔ ß. Fiat syrupus pro quatuor dosibus; vtatur tertio aut quarto quoq; die.

℞ Electuarii rriasantali quadruplicato theubatbaro ʒ ij. Capiat aliquando loco syrupi. Item rasuræ eboris ʒ j. Pulueris electuarii Diacubebe ʒ ß. Pulueris electuarii triasantali, Diarrhodonis Abbatis, & Diamargaritonis frigidi, an. ℈ j. Sacchari albi dissolnti in aqua absinthii ℥ iij. Fiat electuarium per tabellas ponderis ʒ iij. Capiat aliis diebus intermediis.

De Nephritide variis affectibus complicata, pro Senatore Burdigalensi, anno 1554. mense Septembri.

CONSIL. XXX.

AFFECTVS plane varii atque disiuncti concurrunt in corpus iamdiu male habitum. Vnus est destillatio è capite frigidiore & excrementitio, modo in maxillas, & in ceruicē, & scapulas: modo in pulmones, & inferiora procumbens,

cum tussi, & impedita respiratione, quod asthma portendit. Alter est dolor nephriticus ex interuallis affligẽs ab arenulis, aut tenui calculo profectus, quanquã multum nunc video indicium concreti & inhærescentis in sinistro rene calculi, qui vel renem ipsum alterat & vellicat, vel imminentem nephriticum dolorem portendit. Tertius affectus est peritonæi in dextro inguine nimia laxitas, aut etiam diuulsio, quæ enterocelem minatur ex tussiendi impetu orta. Malus habitus quem ex subtumida corporis mole, & ex colore non satis viuido iudices, originẽ habet à iecoris lienisq; impuritate, & obstructione. Morbis autem tam variè implicitis, nonnisi summa arte atq; diligentia succurri potest. Victus in primis obseruandus est euchymus, vescendumq; capis gallinaceis, lepusculis, perdicibus, auiculis, & vitulina carne, & interdum veruecina, eaq; assa potius quam elixa. Declinandæ sorbitiones, iuscula, potus immodicus, ad hæc ficuum, & eorum quæ mali succi sunt esus: satietas, crapula, & cruditas nimia: deberque omnino tenuis ac parcus victus pariter siccus esse, vt absumta humoris superuacui portione corpus siccescat, fiatq; tum destillationi tum cachexiæ & reliquis morbis minus opportunum. In id quoq; exercitationes moderatæ conferent: nec corpus otio & ignauia torpescens, prematur copia superflui humoris. Quinetiam prædictis affectibus tum abigendis, tum præcauendis necessarius est medicamentorum vsus. Ac bis mense purgandum corpus est, hoc syrupo accommodato capiti, iecori & pulmonibus.

℞ Radicum Cichorii, Acetosæ, Rusci, Asparagi, & Petroselini, an. m. ℨ ß. Agrimonii, Endiuiæ Cassutæ, Ceterach, Betonicæ, Stœchados, Hyssopi, Tussilaginis Pimpinellæ, Saxifragiæ an. m. j. Seminis endiuiæ, Cassutæ, Althææ, & Melonum Glycyrrhizæ rasæ, an. ℨ ij. Fiat decoctio in ß.q.aq. pro dosibus iiij. capiendis vt dicetur. Quum purgandi maior erit necessitas, videbiturq; destillatio nimium vrgere, vel corpus nimiũ ingrauescere, si partior cibus malo non succurrit, primæ dosi adde Diaphœnici ℨ ij. Quod iampridẽ in pulmones influxit eluendũ, detergendum est: diebus interiectis crebriore vsu sequentis syrupi, qui renibus etiam non parum confert.

℞ Radicis Enulæ Campanæ, Polypodii quercini, Seminis cartami, Passularũ an. ℨ ß. Iuiubas, Sebesten, Ficus pingues an. quatuor numero. Hyssopi, Satureiæ, vngulæ Caballinæ, Betonicæ, Saxifragiæ, an m. j. Seminis althææ & Bombacis, Glycyrrhizæ rasæ an. ℨ iij Fiat decoctio ad ℔. j. ß. In colatura dissolue, sacchari albi quartaria tria. Mellis optimi ℥ iiij. Paretur syrupus perfectè coctus, & aromatizatus cum radicibus Ireos Florentinæ, & Cinnamomi an. ℨ ij. Vtatur frequenter ex cochleari, vice eclegmatis, & interdum ex aqua decoctionis hordei.

Item ℞ Pulueris electuarii tragacanthi frigidi & Diairis simplicis, an. ij. Pulueris elect. Aromatici rosati maioris ℨ j. ß. Seminis Petroselini Macedonici, Saxifragiæ, & Ocymi, an. ℨ ß. Sacchari albi dissoluti in aqua parietariæ ℥ iiij. Fometur electuarium per tabellas ponderis ℨ ij. Vtatur aliquãdo longe à cibo loco syrupi. Iam verò laxius inguen decumbenti supinè quotidie fouendũ est decocto huiusmodi.

℞ Pisidiæ, Balaustiorum, Nucum cupressi, Gallarum, an. ℥ j. Aluminis ℥ iij. Fiat decoctio in aqua fabarum pro fotu. Dein emplastrum imponendum contra rupturam, malaxarum cum prædictis pulueribus. Cætera leuiora quæ desiderari possunt ex aliorum consiliis & scriptis petenda.

Ad Cachexiæ initium. CONSIL. XXXI.

QVVM non caput solum aut vterus, sed reliquum corpus omne grauiter laboret, vitiose alatur, fœdo nec viuido colore suffusum sit, artus omnes quasi dissoluti langueant, nec munus suum complere possint, & summa sit vitium imbecillitas, crebraque animi defectio, cum spiritu difficili, quoties præsertim corporis motus paulò vehementior existit: non aliter affici videtur D. laborans, quam ii, quibus aliquod cachexiæ est initium, aut leucophlegmatiæ. Quocirca malorum

malorum omnium causa non in capite, aut in vtero, sed in principatibus viscerum inuestiganda est: maximè in naturalibus, vt ventriculo, iecore, liene, & assidentibus illis, quorum ope vniuersum corpus ali solet. Hæc igitur admodum impura sunt, & multo humore superuacaneo perfusa: cuius vitio & impuritate cibus omnis quantumuis putus sit assumtus labefactatur, & tam varia mala obrepunt. In tanta viscerum impuritate ingens est obstructionis suspicio, obseruandumq; num præcordia aut ventris partes quædam intumescant, doleant aut renitantur. Omnibus hisce vitiis initium dedit intempestiuus & immoderatus lactis & fructuum esus: nec capiti, nec vtero recte succurri potest, antequam sit visceribus tanquam fonti & fomiti prospectum. Itaq; diligens hæc medendi ratio in primis tenenda, à qua dein partibus & symptomatis, ni satis mitescant, opitulandum.

℞ Radicis Cichorii, Petroselini, Fœniculi, & Capparum, Polypodii quercini, seminis Cartami, an. ℥ ß. Hyssopi, Prassii albi, Origani, Agrimonii, Ceterach, Cuscutæ, Adianti, an. m. j. Seminis anisi, fœniculi, Endiuiæ, Melonũ an. ʒ j. Fiat decoctio ad vncias quindecim: in colatura infunde per noctem foliorũ sennæ mundatorum ℥ iiij. Agarici albi ℥ ij. Epithymi ℥ ß. Gingiberis ʒ ij. Bulliant parum manè, & fiat expressio, in qua dissolue sacchari albi ℔ j. Paretur syrupus mediocriter coctus, non clarificatus, capiat quinto aut sexto quoq; die ℥ ij. pro dosi, cum pari portione aquæ decoctionis hordei, aut vini albi. Huic dosi quandoq; vtiliter addetur rheubarbari electi ʒ j. Si quando dieb. interiectis aluus non facile descendat, moueatur his pilulis.

℞ Aloës optimæ, pulueris hieræ simplicis, Rheubarbari electi, Agarici trochiscati, an. ʒ j. Cum syropo absinthii. Malaxentur simul, & fiat massa. Capiat pilulas duas aut tres pro dosi hora vna ante cibum. Quum nec syrupo nec pilulis vtetur, conferet vel decoctum, vel vinum absinthii Pontici, quod etiam dilutum sit decocto Cichorii. Aut si id forte fastidiet, hoc vtetur electuario, quod & roborandi, & præparandi vim obtinet.

℞ Pulueris electuarii aromatici rosati maioris, & electuarii Diamargariti frigidi, an. ʒ ij. Rasuræ eboris, & cornu cerui, an. ʒ j. Sacchari albi dissoluti in aqua rosarum, ℥ iij. Fiat electuarium per tabellas ponderis ʒ iij. Capiat vnam mane, & per horam ante cœnam, ventriculus & præcordia hoc foueantur vnguento.

℞ Olei nucis moschatæ, Olei menthæ, Olei absinthii, & Amygdalarum amararum, an. ℥ ß. Ceræ parum, fiat linimentum. Vngatur mane & ante cœnã, & superponatur scutum ex bombace. Victus imperetur euchymus, attenuans, & moderatè calefaciens: isq; non admodum plenus; ne vires imbecillæ copia obruantur: Quocirca abstinendum à multis sorbitionibus, & ab humidis, vt quæ nimiũ implent, cruditates geminant, obsistuntq; curationi. Maximè verò ab immoderato potu abstinendum: atq; si sitis premat, arte fallenda est, quandoquidem non vera, sed mendosa existit. Bis aut ter in die cibum sumat, idq; tenuiter satis, & quantum facile possit conficere. Euentus iudicabit quid postea agendum restet.

Ad Cachexiam, & hydropem incipientem, pro Ambianensi quadam nobili muliere.

CONSIL. XXXII.

NOBILIS huius mulieris affectio à leuibus principiis orta, sensim ad cachexiam & hydropem profecta est, in quo non admodum ingens sit ventris moles præcipuusque tumor peruoluatur in pedes & tibias: magni tamen æstimanda vetus illa & renitens iecoris durities, iam scirrho proxima, cum nausea, vomitione, deiecta appetentia, & cum siti inexhausta. Hæc enim nonnihil humoris in viscere computruisse commonstrant. Quoniam igitur eiusce humoris vitio & impuritate ventriculus perfunditur, hic in primis eluendus est, vt dicta symptomata mitescant: ac sæpe purgandum medicamento, quod constet ex rheubarbaro, folliculis sennæ, & agarico, quæ macerata sint in decocto accommodato, adiecto syrupo infusionis rosarum pallidarum. Debet autem eiusmodi potio vel

octauo vel decimo quoq; die propinari. At ne molestum sit, eam potionem tam frequenter repetere, in eum vsum syrupus componetur laxatiuus, qui simili sit facultate, in quo immisceri aliquando poterit succus rosarum pallidarum, vel succus ebuli per residentiam depuratus, quum præsertim aquosus humor eliciendus erit. A succo autem iridis seu gladioli, quod acerrimus sit, & sæpe interiora exulcerat, abstinendum putamus. Sed & diebus interiectis, quum forte pigrior aluus erit, proritetur non clystere modo, verum etiam catapotiis ex aloë & rheubarbaro, vel interdum syrupo, qui recipiat syrupi de Cichorio simplicis, & syrupi rosarum pallidarum, an. ℥ iij. cum diluto ʒ vj. rheubarbari electi infusi in aqua prassii aut fœniculi: hoc altero quoq; die vtendum ad vnciam vnam. In hac curatione præcipua ratio habenda est iecoris affecti; repetendi sunt fotus, vnguenta, emplastra, quæ iecoris duritiem remolliant; quoad licet illius robore seruato. Paretur electuarium ex puluere electuarii Diacubebe, & electuarii triasantali, cum rasura eboris. Tibiæ & pedis tumor œdematosus discutatur sero & lixiuio, in quo incoxerint radices Ebuli, & Enulæ Campanæ, Rorismarini, Maioranæ, Thymis, Laurus, Origanum, & similia. Si ventris tumor videatur prolabi in tibias & pedes, maximè post incessum vtile esset vesicas excitare in locis tumentioribus, cum fermento pulpæ ficuum, & portione cantharidarũ, quibus apertis visum est aliquando omnem ventris tumorem illac deduci. Victus tenuis sit & siccus, parceq; bibat.

Ad hydropem pro alio Ambianensi. 1551.

CONSIL. XXXIII.

DE Domini laborantis constitutione id iam tibi indixeram non solum cachexia, sed incipiente hydrope illum teneri: quo & venter supra modum intumescebat, & distendebatur, & subtumida discolorq; facies erat. Malorum initium fuit à iecore, cui & lien consentit. Vtrunq; enim viscus turgidum, renitens, & durum animaduertitur, vt non modo obstructionis, sed & scirrhi speciem exhibeat. His ego curationem instituens viuendi rationem moderatam atq; siccam imperaui, medicamento aluum subduxi, viscera electuario sensim aperiente corroboraui, atq; his quatriduum duntaxat vsus, tantopere adiutus videtur Dominus laborans, vt se sibi restitutum iam putet. At certe causa mali, ipseq; fomes intus manet, visceris vtriusq; scirrhus, cui hac ratione succurro; decimo aut duodecimo quoq; die purgabis medicamento, quod vtramque bilem, pituitam, aquososq; humores detrahat. Atq; si diebus interiectis aluus subsistet, hanc solicitabis clystere. Hisdem etiam diebus interiectis dabis operam, vt tum apozematis, tum syrupis aperientibus ac detergentibus, expediantur obstructiones, & extrinsecus vngentis viscera molliantur, seruato semper eorum robore. His quasi generatim curationi accommodatis remediis obsequutus, pristinam sanitatem Domino laboranti restitues, quem idcirco tibi persanandum remitto.

Pro Cancellario Imperatoris Caroli, Hydrope laborante, Io. Fernelii rescriptum 1551.

CONSIL. XXXIV.

QVI iecore impensius calido natus fuerat assidua animi contentione, curis, vigiliis, immoderato labore, fortasse & viuendi ratione parum consentanea, ascititium vitium naturali coniunxit. Atq; his inualescentibus causis factum est, vt iecur quasi incensum torreatur, & feruida bilis insolentius exuperet. Hinc causas illa ardentissima: deinde vagæ febres, & erraticæ frequentes, pariterq; erysipelas cum siti, vigiliis, inquietudine, aliisq; bilis furorib. hominem leuissima quauis occasione exercuerunt. Et hæc quidem maximè, cum solum intemperies, bilisq; feruor vrgebat. Postea veò altius malum irrepsit: nam bilis aliorumq; humorum exuperanti illuuie iecur iam diu infarctum est, ac scirrho tandem obduruit. Quin etiam propria illius substantia labefactata est, & insitus calor plurimum

mum obtritus. Obstructionis siquidem index est diuturnitas mali, & excrementa alui pallida atq; albicantia. Scirrhi verò, decubitus in dextrum, quam in sinistrũ latus diuturnior, facilior atque tolerabilior: in hoc enim iecur incumbens sua mole, quasi suffocans ventriculum premit, atque præcordia spiritumq; intercipit. Si nulla tactus renitentia, sed totius ventris mollities apparet, in causa est aquosus humor sub peritonæum effusus, & iecinori prætensus, quæ occurrens ipse non sinit attingi viscera. Ad hæc verò substantiam iecoris labefactari, illiusq; calorem natiuum obteri atque torpescere, neque iam alendo corpori idoneum esse, indicio sunt artuum totiusque corporis atrophia, qua id iam summo marco reliquescit. Cruditates iamdudum animaduersæ, frequens virium lapsus; veteres pedum dolores: deinde tibiarum, atque demum crurum tumores œdematosi, aquarum sub abdomine collectio, quæ non modo cachexiæ, sed & veri hydropis, eiusq; ascitis speciem exhibet.

Hic est sanè malorum finis, in quem iam multo ante tempora omnia conspirabant, poteratq; finis ex aliis prægressis longè præuideri. Itaq; iam conspicuus est hydrops, qui licet ventrem non magnopere distendat, quoniam tamen neq; ab immoderato frigidoq; potu, neq; à sanguinis effluuio, neq; à lienis vitio contractus est: sed longius etiamnum progressus, qualem dixi causam grauem, scilicet obtinet, eamq; multiplicem in iecore sensim, multoq; tempore contractam, altis firmisq; radicibus infixam, quæ difficillime euelletur. Equidem tantam causarum seriem, tamque multorum effectuum continuationem repetens, quæ & marcorem, & pulsum languidum, & virium dissolutionem induxit, si non prorsus deploratam salutem iudico, vix tamen ausim perfectam curationem polliceri, satis esse ratus, si malorum quædam tolli, quædam leniri possint, vt quam longissime fieri potest patuo tædio vita protrahatur. Quod qua ratione fieri debeat subiiciam. Curationis qualiscunque sperari tandem potest ratio duplex, vna quæ causam iecorisque vitia, altera quæ aquas summouet. Causæ summa ratio habenda, quod vna hominem tandem conficere possit, aquarum verò posterior: tametsi enim omnis harum illuuies fortasse subtrahetur, quandiu tamen causa subsistet denuò alias cumulabit. Vtraque autem remedia sic temperanda erunt; si vires satis constabunt, leuis & frequens purgatio offeratur ex diluto ℥ j. rheubarbari macerati in aqua prassii vel fœniculi eum ℈ ß. cinnamomi, addito sacchari, vel syrupo Cichorii. Ita quippe sensim bilis citra virium iacturam detracta, & in exhaustam sitim leniet, & sublata nausea appetentiam suscitabit, pariterq; efficiet, vt roborato iecore excrementi serosi minus progignatur, neque profectò in hac virium imbecillitate vllum valentius medicamentum curandum. Diebus interiectis, quum aluus nimium pigra subsistet, mollienda erit clystere quodam accommodato. Si forte aquarum copia ventrem distendet, bis mense subtrahi poterit idoneo pharmaco. Hac in re & iridis succus, quod fauces vrat, & gulam, & cucumer agrestis, & chamelæa, quod corpori vim inferat, minimè probentur. Ebulum commendo, cuius succus citra vllam offensionem blandè aquas proliciet, si ex radicis sesquiuncia tusa affuso vino aut hordei decocto expressus succus propinetur, quo die nulla vacuatione æger sollicitabitur, vires ac viscera corroborabuntur crebro vsu electuarii, quod constet ex puluere electuarii Diacubebe, Triasantali, Rasura eboris, & sacchato in aqua prassii dissoluto. Nolim autem pluribus medicamentis Dominum laborantem senio morboque confectum, aut vires penè collapsas onerare: sed bonam curationis partem victus ratione, quæ in hac re primas obtinet, moliri. Cibus esto è carnibus boni succi, quæ concoctu faciles sint, assæ potius, elixæ nunquam, aut admodum rarò. A sorbitionibus abstinendum, & ab humidis omnibus: non tamen condimentorum gratia interdicimus, vt quibus sopita excitetur appetentia. Ciburn partiri præstat, eiusque iustum modum ter quaterve die dare, vt nulla virium offensa facilius coquatur. Quam parcissimè bibendum, vt in potus penuria siccatæ partes, ipsique renes redundandam aquarum illuuiem sensim exhauriant, ipsa verò viscerum substantia alienorum occur-

ſu minimè impedita ſeſe expurget, emendet, & corroboret. Potus eſto, non qualis à pleriſq; imperatur meracum vinũ, ſed largiſſimè dilutum, quod & ſitim cõtinuo leniat, & iecoris æſtus temperet: ac niſi ætas & ſtomachus diſſuaderent, frigidam darem, quæ promtius quam vinum cauſæ ac ſiti ſuccurrit, nec tamen magis aquoſos humores exaggerat: id ſiquidem arduum, ac in primis difficile in tanta ſitis immanitate potui parco aſſueſcere. Sed tamẽ totis virib. conandũ id aſſequi, quo vno plurimi ſunt reſtituti: hoc vſus & cõſuetudo facilè reddet. Nam ſubtracto potu os tamẽ aliunde accerſitis humoribus permadebit. Sed & huic malo poteſt aptiſſimum ſubſidium comparari, ſi maſtiche vel quiduis eiuſdẽ facultatis aſſidue mandatur: aquã enim plurimam eliciet, non vt quibuſdam videtur è capite ſolo, ſed ex vẽtriculo & ex abdominis capacitate: ſicq; multis eſt nominibus profutura. Sunt qui in hunc vſum vomitiones probent. Hæc præcipua huius inſtituendæ curationis capita eſſe duxi quibus non paruam acceſſionem facient docti medici, quibus res hæc tota concreditur. De Lucenſium aquarum potu nihil equidẽ ſperare auſim, quod nulla ſint manifeſta qualitate inſignes, neq; alio ſapore vllo quam noſtræ potabiles ſenſum feriant. Quidam conquiſitis illis, & curioſius allatis hic vſi ſunt nullo certè fructu, etiam ſi vnius horæ ſpacio libras 10. & 7. ebiberent, ſudores promouerent, omniaq; quam diligentiſſimè imitarentur, quæcunq; balnearum tibicines præcipiunt.

De Cachexiæ curatione. CONSIL. XXXV.

QVÆCVNQ; deſcribuntur ſymptomata ad iecoris lieniſq; obſtructionem, tenſionemq; pertinent, quibus etiam ventriculus neceſſariò conſentit. Tanta enim horum viſcerum aſſidentiumq; partium eſt impuritas, vt omni impedita deprauataq; coctione corpus vniuerſum ſordeſcat, & vitioſis humorib. ſuffuſum cachexia quadam prematur. Eadem viſcerum impuritas cauſa eſt inflationis, ſuffocationis, nauſeæ, ac euagantium flatuũ, cum murmure & vario dolore. Cauſa eſt deniq; defectionis animi, & exolutionis virium, & cur tam frequenter laborãs cibum appetit: impendentem enim ſyncopen nititur arcere, depulſa nimirũ humoris acrimonia benignitate cibi. His malis iam inueteratis difficilè admodum ſuccurri poteſt, niſi laborans accuratè obtemperet medicorum conſiliis. Primũ parce viuendum illi eſt, ter duntaxat cibus offerendus, ex iuſtis interuallis, iſque ſatis tenuis & boni ſucci: à ſorbitionibus & iuſculis & liquidis omnibus abſtinẽdum, & ab immoderato potu, quod humoris copia calor obruatur, offendaturq; coctio. Victus tenuior & ſiccior eligendus; vinum tenue, & bene dilutum, exercitatio moderata, atq; etiam interdum valida, prout vires ferent. Medicamentis præterea obſtructiones tollendæ ſunt, ſenſimq; detrahendus omnis humor noxius in aluum, idq; epicraſi, hac ferè formula. Apozema ad tres doſes. Pilulæ de tribus. Diebus interiectis cum non purgabitur, corroborandus erit ventriculus, atq; inteſtina hoc electuario.

℞ Raſuræ eboris & cornu cerui an. ℈ ij. Cinnamomi electi, Margaritarũ electarum, Pulueris electuarii Aromatici roſati maioris, & electuarii triaſantali, an. ℈ j. cum vnciis iiij. ſacchari albi, fiat electuarium. Quotidie mane & ſero hora j. ante cœnam ventriculum & præcordia foueat hoc illitu.

℞ Mucilaginis ſeminis fœnugræci, extractæ in aqua endiuiæ ℥ j. Olei abſinthii, Roſarum, Menthæ, & de capparibus an. ℥ ß. Macis, Caryophyllorum, Roſarũ rubearum puluerizatarum an. ℈ j. Ceræ parum, fiat litus. Subinde autem purgationes hæ blandæ præbendæ ſunt, & continuandæ dum tumor omnis, atq; renixus ſublatus ſit, dumq; ſymptomata omnia miteſcãt, quod vix ante menſes duos ſpero futurum.

Pro quodam ex aula imperatoris, Febris diuturnæ, & ſæpè recurrentis curatio. CONSIL. XXXVI.

DILVCIDA luculentaq; ſignorum & ſymptomatum, quæ in laborante Domino obſeruantur enumeratio expreſſam morbi ſpeciem, omneſque illius, tum interiores, tum euidentes cauſas nobis ob oculos poſuit. Corporis forma,

forma, figura, habitudo, omnisque constitutio: deinde functionum tum naturalium, tum animalium integritas, natiuum temperamentum laudabile commonstrant: sed quod paulum in calidius diuergere ostendit venarum amplitudo, id ætate annorumque decursu sensim calidius euasit. Tandem etiam naturæ conuenientem modum excessit, magnis animi perturbationibus, vigiliis, curis, solicitudinibus, quas Dominus sedulo in rerum magnarum administratione subiit. Ab his similibusque causis euidentibus iecur incensum, multæ bili gignendæ accommodatum est, quæ tempore coacervata & exæstuans, omnium quæ traduntur symptomatum effectrix est. Hæc vel in secunda valetudine celeres vehementesque animi perturbationes, crebramque excandescentiam gignit. Hæc eadem causa est, cur aluo adstrictiore, acri vapore caput tentetur, reliquumque corpus non excretabile sentiat inæqualitatem, & manuum volæ, plantæque pedum exæstuent, quod etiam iecoris calidioris est indicium. Itaque bilis retroactis annis tantopere exuperans effecit, vt corpus vniuersum, quasi liquescens, in quandam extenuationem collapsum sit, atque etiam vt bilis tempestiue non expurgata, sed coercita, ac subinde putrescens sepiusculè sui generis febres excitarit: idque multo crebrius postremis annis, quibus illa copiosior cumulabatur, & cum corpus in procliue sit & præparatum, vt ex leuissimis quibuslibet occasionibus caloris, frigoris, laboris, perturbationum animi, atque victus in eiusmodi febres incidat, hisque prompte corripiatur, argumentum sane est exuperantis causæ interioris, maximeque redundantiæ, quod sit naturæ grauis, & supra modum molesta. Quinetiam febris species inuasionisque modus interiorem causam demonstrant atque exprimunt: nam rigor initio, calor acris, faciei rubor & inflammatio, cum leui mentis alienatione, pulsus creber, similisque respiratio, vrina rufa, atq; crassa, excretiones sub morbi finem biliosæ, omnes quidem notæ sunt exuperantis flauæ bilis, quæ ex permistione sanguinem tenuissimum feruidumq; reddit. Itaq; & febris, & omnium quæ narrantur symptomatũ causa non alio, quam ad bilis exuperantiam, & ad iecoris immoderatum calorem referri potest. Eodem etiam erysipelatis, & omnium fluxionum, quæ in crura procumbunt, cura pertinet: quandoquidem erysipelas febri continuo succedit, quasi illius quædam indicatio, & eo nimirum humore, qui febrem accenderat. Cæterum, si quis tumor pedum œdematosus erysipelata discussisse deprehẽditur, etiamsi per sanitatẽ adesse consueuerat, & familiaris putetur, suspectus tamen esse debet, metuendũq; ne imminentis cachexiæ sit prænuncius; ferè enim iecur multa crassaq; bile obstructum, obscura scirrhi rudimenta contrahit, quæ dum sensim, & sine sensu adolescunt, in cachexiã, hydropemq; præcipitãt. Licet autem febriũ recursiones, & crurũ inflammationes, defluxionesq; ægrius inueteratæ sint, ætasq; laborantis iam inclinet. Si quis tamẽ tempus diligentiãq; sumet, poterit in illa valida robustaq; senectute vel integram sanationem, vel certe summã leuationem sperare: maxime verò, si in dextro hypochondrio nihil renitẽs, aut durum contactu decubitúve deprehendetur. Medendi autẽ scopus erit, iecoris obstructiones expedire, exuperantem illius bilem sensim expurgare, ipsumq; viscus refrigerare & corroborare: quæ qui opportunè præstabit, omnem certè febris causam adimet, defluxionum fontem exhauriet, & in multos annos vitam producet. Primũ igitur decernatur purgatio ex diluto drachmarũ duarum rheubarbari, vt decet, apparato, quò omnis illa redundantia, & crudorũ & semiputrium humorum in ventriculo, & circa mesenterii venas fluctuans abigatur, aut emendetur. Deinde iecoris lienisq; obstructiones reserãdę his remediis, quæ dũ extenuant & reserant, simul obstructionis materiam in aluum sensim deducunt. Huiúsmodi est syrupus de cichorio compositus, qui pro dosi habeat ℈ ij. rheubarbari. Hic diebus alternis, aut tertio quoq; die offerendus tribus horis ante cibum sine custodia. Si longius erit interuallum, irrita erunt omnia, nec quem sperabamus effectum assequemur: ita enim laxatis apertisq; viis sensim natura assuescet bili in aluum expurgandæ. Syrupus ad retorridam bilem.

℞ Rad. Cichorii, Acetosę, Graminis asparagi, an. ℥. ß. Agrimonii, Ceterach,

Cuscutæ,

Lupulorum, Adianthi, Capilli veneris, an. m. j. Foliorum ſennæ mundatorum ℥. iij. Fiat decoctio ad ℔. ß. In colatura diſſolue ſuccorum depuratorum bugloſſi, boraginis, fumariæ, & acetoſæ, an. ℥. j. ß. Sacchari albi ℔. j. Paretur ſyrupus perfecte coctus. Et cum decoquetur, adde expreſſioni ʒ. vj. rheubarbari electi in aqua endiuiæ, cum ʒ. ij. cinnamomi electi. Capiat bis in hebdomada ℥. j. ß. vel ℥. ij. pro doſi, cũ aquis hordei vel meliſſæ, ſine cuſtodia. Diebus interiectis aluus molliente clyſtere proritetur. Ad cruditatẽ pituitoſam, quæ aliquãdo per hyemen cõtingit.

℞. Rhabarbari electi ʒ. j ß. Aloës optimæ, Pulueris hieræ ſimplicis, Agarici recenter præparati an. ʒ. j. Cum ſyrupo abſynthii formetur maſſa. Hæc vacuationum genera omnem bilis exuperantiam ſenſim detrahent per aluum, nec febrem accendi, nec fluxionem in crura procumbere ſinent, nec tamen vires frangunt, ſed potius augent, dum naturam humorum noxiorum ſarcina veluti pondere graui releuant. Hac æſtate reſidua dum æſtu corporis humores adhuc fluxi ſunt, & quaſi fuſi in hanc curationẽ incumbendũ. Scopus alter curationis erat iecur, vniuerſumq; corpus refrigerare & corroborare: id autem præſtabitur victus ratione potius quam medicamentis. Sit igitur victus tenuis initio curationis, qui modice refrigeret ac humectet: iura gallinarum ex lactuca, acetoſa, omphacio, bugloſſo, boragine. Carnes aſſæ macerentur condimento refrigerante, vt ſucco acetoſæ, omphacio, ſucco mali punici, citrei, vel arantii. Vitet ſalſa, piperata, aromate condita, quæ iecur & humores adurunt, ſaccharata omnia, quæ promtiſſime in bilem faceſſunt: allium, porrum, cæpam, ſinapi, naſturtium, huiuſq; claſſis omnia. Vitet etiam vina generoſa, debilia diluere aſſueſcat, nec timeat ſtomachi imbecillitatem. Cereuiſia interdum vtilis, ſed quæ nec multum acris ſit, nec admodum craſſa. Corpore puriore iam facto cibus augeatur, ſeruata qualitate. Peractis viginti diebus curationis ſorbeat mane hordeum mundatum paratũ vt decet; huic ſi poteſt indormiat, continuetq; in duos aut tres menſes, aut ſi velit in omnem vitam eorũ exemplo, qui hoc ſalubriter & magno valetudinis cõmodo vti aſſueuerunt. Cruribus nihil adhibendum cenſeo, præter aquas aut ſuccos ſolani, plantaginis, & roſarum cum aceti octaua parte dummodo quantum fieri poterit, illa ſublimen ſitum obtineant. *Deſunt quædam.*

De febre intermittente dolorifica. CONSIL. XXXVII.

LABORANS, de qua ſcribitur, grauiſſima febre intermittẽte afflicta, cum vomitione crebra, cum ſyncope, & cum ſumma corporis totius, ſed maximè viſcerum imbecillitate, quoniam omnium remediorum opem neglexit, nec tẽpeſtiue medicamentis paruit, in ſæuiſſimas ventris torſiones merito incidit, quibus diu ac vehementer cruciata eſt. Febris enim peccans materia è viſceribus (in quibus omnis febris intermittentis fomes conſiſtit) inter peritonæi & ventris membranas deuoluta febrem finiuit, ſed dolorem accerſiuit. Ex his poſtea membranis cum minime excidere poſſet, nec viam expeditam inueniret, qua in aluum illaberetur, velut furioſa alio tandem impetum faciens, tranſiliit in caput, & in corporis artus, vbi & nouos cruciatus mouet. Metuendum ne tandẽ neruos occupans & tendones, paralyſis ſpeciẽ ingeneret, quæ ex colico dolore fieri traditur à Paulo, & de qua non pauca ſcriptis notaui. Hæc ſunt ſanè omnium malorũ grauiſſima, quæ neglectis & perperam curatis febrib. intermittẽtibus ſuperuenire ſolent: his autem remedia quærenda. Licet autẽ minus quam olim purgationes nunc profuturæ ſint, imperandæ tamen ſunt eæq; ſatis validæ, vt noxium humorem è ſummis partib. reuellant in aluum: aut ſi minimè paritura eſt laborans his ſaltem leuioribus ſed identidem repetitis purgetur, quibus iam aliquoties eſt vſa. A purgationibus conferent vnctiones dolentium partium, anodynæ, & diſcutientes, quales comparari poſſunt ex oleo lumbricorũ, & irino, & oleo de terebinthina, his tandem adiectis, quæ ad paralyſin conferunt, conferent quoq; balnea, in quibus incoxerint herbæ cephalicæ, multoq; magis vaporaria aut æſtuaria ſicca, ſi modo ea perferre queant laborantis vires. Porrò morbus peruicaciſſimus in laborante male obtemperante, dubium aut etiam ſiniſtrum plerunq; exitum expectat.

De febre lenta, & variis affectibus, è Gallico.

CONSIL. XXXVIII.

VT certo ſatisfacere poſſim quæſitis ad me miſſis de febre lenta, operæ pretiũ eſt eius veram cauſam & originem inueſtigare: quæ quoniam aliis febribus intermittentibus & erraticis ſucceſſit, in ea ſum ſententia, fomitem eius latere vel in renibus, vel in iecoris aut lienis praua qualitate: eſt enim ſymptomatica, cuius vt planum haberi poſſit indicium, vrinæ ſunt perpendendæ. Si enim craſſæ, ſpiſſæ, albæ, purulentæ ſunt, aut ſi quando alias cruentæ fuerunt, indicium eſt abſceſſum aliquẽ, aut vlcus in renibus ſubeſſe. Quod ſi nihil alienum in illis conſpicitur, à iecore vel liene cauſa repetenda. Non enim doloris colici vel nephritici quib. D. laborans conflictatus eſt, hæc cõſectaria eſſe videretur. Sitis cereuiſiamque bibendi lubentius quam vinum cupiditas, qua tenetur, ciborum auerſatio, præcipue eſculentorum, ructus, rugitus, flatus, ventriculi ſtridor, & ad concoquendum abſurditas, cum lipothymia ad ſyncopen vſque manifeſtam eius, & ab eo noxam demonſtrant, tum proprio vitio, tum hepatis & ſplenis vicinia ac ſympathia. Neque vero fluxioni (ſi quæ in ventriculum decumbit) tantopere mens adiicienda: non enim tã ſæua accidentia ſolus catarrhus parit. Remedia tũ ad febrim, tum ad alios affectus blãda & epicraſtica eſſe debent de ætate, diuturnitate, debilitate, conſiderationis partem ad ſe trahẽtibus. Alternis ergo diebus, ſi aluus non reſpondeat, iniiciatur clyſter ex formula.

℞. Radicis althææ ℥. j. Florum chamæmeli, Meliloti, Anethi, abſinthii, Furfuris macri, an. m. j. Seminis aniſi & fœniculi an. ʒ. ij. Fiat decoctio, in colatura ad ℔. j. Diſſolue mellis roſati ℥. ij. Olei communis ℥. iij. Fiat clyſter. Si non ſatis detrahet craſſæ, & lentæ pituitæ addes hieræ ſimplicis ʒ. v. vel ℥. j. Per hebdomadas ſyrupũ infra ſcriptum hauriet, vt ſenſim ventriculus detergeatur, cæteræq; partes huius mali fomites. Quod ſi ſæpiuſcule vteretur, largius prodeſſet: nullo enim pacto debilitat, imo valenter roborat.

℞ Radicis acetoſæ, Cichorii, Graminis, & Petroſelini, Polypodii quercini, an. ℥. ß. Agrimonii, Ceterach, Cuſcutæ, an. m. j. Foliorum ſennæ mundatorum ℥. ij Fiat decoctio ad ℔. ß. in colatura diſſolue ſacchari albi ℔. j. Fiat ſyrupus perfecte coctus, cui inter bulliendum adde expreſſionem ʒ. ij. Rheubarbari electi infuſi in vino albo, cum ℥. j. cinnamomi electi. Capiat ℥. j. ß. Pro doſi cum aqua decoctionis hordei: mane tribus horis, nec pluribus ante cibum. Nonnunquã loco ſyrupi vti poterit pillulis ſequentis deſcriptionis.

℞. Aloës optimæ, Rheubarbari electi, Pulueris hieræ ſimplicis an. ʒj. agarici præparati ß. Malaxẽtur cũ ſyrupo abſinthi ʒj. Fiat maſſula: capiat pillulas pro ʒ. mane horis iiij. ante cibum. Diebus interiectis ad roborãdum ventriculum, & firmanda viſcera expediet condito ſequenti liberaliter indulgere.

℞. Corticis citri conditi ℥. j. Myrobalanorum conditorum, Conſerue roſarũ, an. ℥. ß. Pulueris elect. aromatici roſati maioris ℈. ß. Cinnamomi electi, Santali citrini, Raſuræ eboris, & Cornu cerui an. ℈. j. Sacchari roſati q. ſ. Fiat conditum auro cooperto. Capiat cochleare vnum mane, & per horam ante cœnam. Ad ſitim bibet Iulepum ſimilis deſcriptionis.

℞. Aq. roſarum ℔. ß. Succi granatorum ℥. iiij. Succi limonum ℥. ij. Sacchari albi ℥. viij. Fiat Iulep, vtatur in ſiti longe à cibo, cum triplo vel quadruplo aquæ coctæ. Neque alii potui indulgebit, aut aquam vel ptiſanam vulgarem, vel cereuiſiam affatim hauriet: ſed ſupradicto Iulepo contentus erit, vel ſyrupo granatorũ, vel ſucco citri aut aurantii, extra cibum, atque etiam cum cibo. Quod ſi eum lipothymia quædam incesserit, præſtaret multo hæc ſuperiora illi propinari quam vinum. Eo tamen illud in paſtu guſtare mediocriter poterit, vt nulla poſtea ſitis conſequatur. Ad ventriculi autem labores dum cibis coquendis incumbit, erit ex vſu pauca & paulatim præbere. Quod ſi eſca ſolida ſit, ſuccis ſupradictis irroretur. Neque te victus refrigerans magnopere deterreat, placidius enim ad frigida quam ad calida eius ſe affectus habebunt.

De febre quartana, pro regina Leonora.

Consil. XXXIX.

AB annis teneris, & à prima vsque pueritia deprehensa est obnoxia asthmati, quod humidiore cælo, & quoties noua luna illucescit, noua destillatio vehementius fatigat: magno & periculoso vteri strangulatu sæpe correpta est; in quo & mens & sensus omnes pereũt, & suffocationis vehementia ceruicis, oculorum, & faciei venulæ dehiscunt, vt hinc rubræ maculæ diutius persistant. Viscerum, maximeque iecoris illæ numerosæ insunt obstructiones, ex quibus sępe in continuas & in tertianas febres, easque diuturnas: sępe & in icterum admodum contumacem incidit. Quum tali esset constitutione, annum superiorem totum in otio transegit, nec tamen quidquam detraxit de victu, qui vberrimus esse cõsueuerat. Hinc crudorum humorum, omnisq; generis excrementorum ingens prouentus, & obstructiones geminatę; quę tandem effecerunt, vt mensium hęmorrhoidumque vacuationes parcius, nec stato tempore procederent. Quibus ex causis tandem vniuersum corpus cœpit ingrauescere, & quindecim diebus, antequam morbo prehenderetur, mira lassitudine spontanea fatigari. Simul & appetentiam sentit deiici, quam tamen vario obsoniorum genere, variisq; gulæ irritamẽtis conabatur excitare, vt non minus intemperanter quam olim viueret. Ab his causis quartana inuasit secunda Septembris, ex seipsa non ex alio antecedente morbo: sed principiis adeo tenuibus atq; obscuris, vix vt à quoquã deprehenderetur. Secunda accessio manifeste speciem exhibuit intermittentis febris, in qua omnis generis vomitiones eruperunt: tunc cœpimus & syrupis, & clysteribus, & tenuiore victu corporis humores pręparare. Tertia tamen accessio multo vehementior euasit, tum frigore, tum vomitione, tũ suffocatione ex asthmatis permistione, tũ iactatione corporis atq; siti: Proinde medio accessionum interuallo, & proximo die minoris afflictionis blãde purgauimus. Licet aũt vacuationes vndiq; & pituitosæ & biliosæ arte sponteq́, procederent, febris tamẽ manifeste inctcuit, habuitque quartã, quintam, sextamq; accessionem, & acerrimam, & longissimam vt iam nulla integritas aut intermissio deprehenderetur. Nullus enim sudor vnquam erupit, qui accessionem finiret. Quum igitur febris non minus continuæ quam quartanæ particeps videretur, ne forte in deteriorem degeneraret, vtile visum est venam secare basilicam sinistram, è qua corrupti sanguinis vncię circiter octo detractę sunt, magno quidem vsu, & facili tolerantia. Nã pręter febris continuæ suspicionem id faciendum suadebant mensium hęmorrhoidumq; suppressio, victus in otio intemperantia, faciei rubor, & venarum ingens & turgens plenitudo, ob quam sanguis è naribus subinde emanabat. Ab eo tempore corporis integritas, & intermissionis puritas maior adparuit, sed par fere accessionum vehemẽtia, cum cibi fastidio, & nausea, cum vomitione, & oris amarore. Quæ symptomata, cum nec victus ratione, nec syrupis, nec clystere mitescerent, secundo medicamento, eoq; blando purgandam duximus, post accessionem nouam. Ceteræ accessiones hinc leuiores insequutæ sunt, sensimq; decreuerunt, vt neq; frigus molestum sit, nec calor interpellet. Quocirca toto mense Octobr. sola victus ratione idonea, & emollientibus clysteribus occursum est, nisi quod semel dum graui nausea, & linguæ amarore premeretur sorbitioni incocti sunt folliculi senę, & paucis ante diebus ad leuem ex destillatione tussim syrupus adhibitus iuiubinus. Quæcunq; posthac ad reliquam curationem idonea videbuntur, horum imitatione prudenter decernunt ii, quibus id muneris erit commissum.

Ad quartanam destillationi implexam.

Consil. XL.

QVVM multis ac variis affectibus, ferèque assidua destillatione iamdiu conflictaretur generosus dominus Cathalaunensis, censuimus non soli quartanæ febri, qua

torquetur, ſed aliis quoq; implicitis affectibus ſuccurrendum, quod his præſentibus ægre poſſit quartana febris profligari, quodq; ea profligata variis nihilominus querelis futurus ſit obnoxius. Itaq; omnibus qua licuit animaduerſione æſtimatis, duximus non differendam, ſed ſumma diligentia ſuſcipiendam curationem, quæ tum medicamentis, tum victus ratione, & veteres morbos, & hanc vitioſam corporis conſtitutionem immutet.

Victus ratio prorſus ſicca ſit & attenuans, moderateq; calida, vt hunc frigidum mucoſumq; habitum emendet. A ſorbitionibus prorſus abſtinendum, à liquidis omnibus, ab elixis carnibus, à piſcibus, à caſeo, à fructibus, ab immoderato potu. Carnibus veſcendũ euchymis, hiſce omnibus aſſis, aut perrarò elixis, quas tamen ſi volet condimentis intingat, ex pipere, gingibere, cinnamomo, nuce moſchata, interdum & ſinapi. Vinum generoſum ſit ac minimè vaporoſum, album, aut ſubrubrum, tenue, non ſupra modum dilutũ, quo & parce vtetur in paſtu. Exercitatio ſubeunda manè, eaq; multa & valida, dum corpus incaleſcat, aut fatigari incipiat, à qua frigus ſedulò vitetur. A ſomno experrectus diu multumq; fricetur linteis ſiccis, aut aſperis, aut interdũ ſicca manu. Medicamẽtorum ſed blandiorũ frequens ſit vſus, & quæ crudos noxioſq; humores ſenſim nullaq; vi detrahãt. Aluus ſæpè clyſtere ſolicitetur, qui in decocto emollientiũ habeat hieræ ſimplicis, Diaphœnici, an. ʒ vj. Mellis anthoſati ℥ ij. Olei rutæ & anethi an. ℥ j. ß. Sexto aut octauo quoq; die pridie acceſſionis dentur catapotia, quæ conſtent ex puluere hieræ ſimplicis, rheubarbari, aloës, & agatici, quæ paribus portionibus malaxentur ex ſyrupo abſinthii, ſumatq; pro doſi ʒ j. vel ℈ iiij. Nonnunquam vice pilularum, purgetur hoc ſyrupo.

℞ Radicum apii, petroſelini, fœniculi, & capparum, Polypodii quercini, Seminis cartami, an. ʒ ß. Agrimonii, Betonicæ, Hyſſopi, Origani, Lupuli, Ceterach, Thymi, Epithymi, an. m. j. Seminis aniſi, fœniculi, & Melonũ an. ʒ j. ß. Fiat decoctio ad ℥ xv. In qua infunde per noctẽ foliorum ſennæ mundatorum ℥ iiij. Agarici albi ℥ ij. Gingiberis ʒ ij. Bulliant mane parum, & fiat expreſſio, in qua diſſolue Sacchari albi ℔ j. Paretur ſyrupus coctus ad perfectionem, & non clarificatus: capiat vncias duas pro doſi cum aqua bugloſſi, vel altera conuenienti. Conuenit interdum in illo diſſoluere expreſſionem ʒ j. Rheubarbari electi, infuſi in vino albo, vt ſenſim genus omne humoris ſeparetur, vacueturq;. Ita igitur iſtorum vſus continuandus eſt alternis diebus, vt vix vlla prætereat, quin pridie vel clyſter, vel pilula, vel ſyrupus adhibeatur. Præparãtibus ſyrupus non admodũ fatigandus eſt Dominus laborans; ſed omnis præparatio idonea victus ratione tentãda. At quoniam interdum per acceſſiones bibendi neceſſitas vrget, loco ptiſanæ aut aquæ hordei, vel alterius potius refrigerantis, & compingentis humores propinandũ eſt oxymeli ſimplex Galeni, aut ſyrupus acetoſus, aqua multa dilutus; ſed tamen parcus potus apprimè vtilis eſt, omnemq; morbum breuiorem occupat, reuocatq; ab humorum coctione.

Ad quartanam DiarrhϾ implexam.

CONSIL. XLI.

QVARTANA febris ſimplex eſſe non poteſt, neq; ex ſolo ſucco melancholico originem habere, ſed ex flauæ bilis permiſtione, quæ tum retorretur materiam illi ſuppeditat. Illius exuperantia primum vomitiones concitatæ ſunt, quumq; illac tota expurgari non poſſet, tandem irrupit in aluum, peperit rectè appellatam diarrhœam, quæ vel teneſmum vel dyſenteriã minatur. Hanc comitatur deiecta appetentia, magna corporis extenuatio, & virium imbecillitas, quæ omnia ſymptomata ſunt ſæuientis bilis flauæ. Quum autem ab his omnibus grauiora mala laboranti, quam à quartana febre impẽdeant, illis primum & maximè ſuccurrendum, febre tamen non omnino neglecta. Itaq; alui profluuium ſedandum eſt, non his, quæ omnino adſtringunt & cohibent, ne forte hinc febris inualeſcat, ſed his quæ calidam iecoris intemperiem emendant, ſimulq; appetentiã & vires reſtituũt. Clyſteres anodyni deſcripti, qui impendentẽ dyſſenteriã arceant

frequenter immittuntur quibus tua eruditio aut mucilaginem cydoniorum, aut amylum aut farinam fabarum adiiciet, cum necessitas exposcet. In siti quoties sine cibo bibendum erit, ex vsu erũt syrupus de limonibus & oxysaccarum simplex. Syrupus de agresta atq; his similes aqua multa diluti: interdũ grana mali punici aut succum citri, vel medicum malum offeres, quib. etiã vel omphacio omnis cibis intingi, macerariq; potest, vt his & victu refrigerãte accommodato, & humectante bilis feruor mitescat, & iecoris intemperies seruato ipsius robore emendetur. Hordeatũ ex amygdalino lacte & saccharo rosaceo sumtum quotidie mane, horis saltẽ quatuor ante statã prandii horã summas vires obtinet. Extrinsecus iecori vel epithema refrigerans atq; corroborans, vel ceratum santalinum imponẽdum est, idq; diu gestum. Præter hæc (si vires permittant) tantillum rheubarbari ex iustis interuallis propinandum: mallem autem pondus drachmæ vnius in substantiam, quam dilutũ offerre. Si sub his remediis dieb. circiter quindecim symptomata non satis mitescant, vinum omnino circumcidendum erit, & alius quiuis potus offerendus. Multos quippe hoc anno expertus sum non potuisse à similibus symptomatis, & à quartana febre vindicari, nisi prius detracto vino: hisq; vires firmiores erant aquæ potu quam vini.

Ad lienis tumorem. CONSIL. XLII.

SYMPTOMATA quæ narrantur docent lienem iamdiu male affectum fuisse, licet fortasse nec tumor, nec dolor deprehendatur: sed & dolor ille scapulæ affecti lienis soboles est, qui membranas distendens ac diuellens sæpe deprehensus est eiusmodi dolorem inferre, quemadmodum & inflammato iecore dolor ad iugulũ pertingit. Affectus vteri ortum habuisse videtur à lienis impuritate, eo sensim se expurgante, sed quæ vterum ipsum tandẽ contaminauerit, & acrimonia sua (vesicæ ac vteri) ipsius ceruicem exusserit. Quæ causa est vt viri congressum non admittat laborans: itaq; impuritas illa lienis sensim cumulata, ac tandẽ computrescens incaluit, & tumorem cum symptomatis supradictis peperit. Hic autem tumor etiam, si calore molestus sit, phlegmone tamẽ non est: multo certè minus abscessus, quod hoc viscus his minimum opportunum sit. Porrò tumor ille nulla alia via, quam per aluum eximi potest: illac verò deriuabitur syrupo, qui constet ex buglossæ, boraginis, fumariæ, summitatum lupuli, &c. cum folliculis sennæ & rheo. Dieb. interiectis aluus emollietur clystere ex decoctione emolliente, cum vncia semis catholici, & vnciis trib. mellis. Vt emolliatur tumor, fiat fotus emolliens, & corroborans ex malua, viola, parietaria, summitatibus aliquot lupulorum, radicum capparum rosarum rubrarum, betonicæ: bulliant in aqua, addendo parum aceti. Item potest fieri illitus eiusdem virtutis. Non admouenda sunt suppurantia, quod in iecore & liene abscessus omnis exitialis sit. Vino interdicatur, vtatur syrupo & acetoso & capillari.

De Melancholia Hippochondriaca, pro Domino de Maligny.

CONSIL. XLIII.

ILLVSTRISSIMVM atque prudentissimum virum Dominum de Maligny audio multis variisq; symptomatis obsideri hisque grauibus & metuendis, sed quæ omnia in vnius eiusdemq; affectus significationem concurrant. Hæc licet paucis ante diebus, & æstate supra modum feruida vehementius excanduerint: multo tamen iam tempore originis suæ prima quidem rudimenta habuisse videntur. Mœstitia & metus citra occasionẽ Domino frequens, solitudo, alta grauisq; cogitatio, somnus turbulentus, spectris variisq; terriculamentis molestus, omnia quidem melancholiam esse denuntiant, non eam certe primariam, quæ solius cerebri vitio fit: sed alteram, quæ præcordiorum sympathia suscitatur, & quam idcirco hypochondriacam solemus nuncupare. Huius enim manifestum iudicium ex eo tumore est, qui circum lienem & pancreas animaduertitur. Eius verò continentem causam non existimẽ eam esse naturalem melancholiã, quæ fæx est

sanguinis

sanguinis, sed alteram retorridam, quæ ex præassata bile citrina, progignitur; & quam peculiari nomine bilem atram dicimus. Hæc siquidem iam multo tempore sensim in præcordiis congesta, illic plerunq; exæstuare percipitur; tumq; malignos de se vapores effundit, qui in diaphragma impulsi spiritum quodammodo intercipiunt, & offendunt. In cor verò validam eius palpitationem, atq; interdũ syncopen: si eos interdum in cerebrum attolli contingat, allucinationes fiunt delirio proximæ, atq; hæc cum quodam timore & tristitia. Quibus ex causis D. laborans quasi animo perculsus sibi multum diffidit, & vix salutis spem erigi potest. Itaque palpitationis cordis atq; syncopes causa non in corde, aut pericardio, sed in solis præcordiis constituenda est, è quib. tetet hic vapor per multiplices arterias sublatus cor appetit; hæcq; mala profert omnibus ferè hypochondriacis cõmunia. Quinetiam si diligentius tractetur, prematurq; sinistrum hypochondrium, qua in vmbilicum diuergit, non admodum dissimilis palpitatio illic, vt opinor, quam in corde deprehenderur: ambarum enim vna est origo. Adhæc ructus flatulentus, rugitus, nausea, expuitio frequens, & alia crudioris ventriculi signa, hypochondriacis omnibus communia sunt, & ex atræ bilis conditione profecta. Causæ autem euidentes & prægressæ sunt, quod illustris Dominus natura suprà modum biliosus, cutis, grauibusq; cogitationibus, victu calidiore, nec satis remperante magnum flauæ bilis prouentum cumulauit, qui & illi quandam icteri speciem protulit. Tandem verò non expurgata tempestiue, hisdem causis perseuerantibus in atram bilem concessit, quæ nunc omnium prædictorum malorum continens est, proximaq; causa. De Prognostico certe hoc licet dicere, quod licet malum hoc, syncope, aliisq; symptomatis graue sit, & plenum terroris, curationem tamen admissurum sit, hac præsertim laborantis ætate, & hoc virium robore: maxime verò si medicorum consiliis æger pareat & obtemperet: alioqui si hæc aspernentur, vel syncope, vel exolutione virium tolletur, vel rapietur in furorem, quem maniam appellant, vel si hæc euadat, vix tandem hydropis incommoda deuitabit. Hæc quidem multa atq; varia existunt, sed quoniam omnium tota curatio in duobus præcipue posita est; vnum idq; maximum, vt interior ex causa, quam bilem atram esse diximus prorsus extirpetur: alterum vt syncope, aliaq; grauia accidentia tantisper arceantur, dum perficietur curatio. Causa ealicet tam copiosa sit, vt pene laborantem obruat, tum tamen vires supra modum languidæ sint, & symptomatum sæuitia premantur, sensim ac pedetentim subtrahi debet, ac ea moderatione, quam imbecillæ vires facilè tolerent: in id autem accommodatissimum fuerit apozema huiusmodi.

℞ Radicis buglossi, Oxalidis, & Cichorii ℥ ß. Agrimonii, Cuscutæ, Ceterach, an. m. j. Foliorum senna mundatorum ℥ j. ß. Fiat decoctio ad ℔ j. Addendo sub finem trium florum cordialium an. p. j. In colatura infunde rheubarbari electi ʒ iij. Cinnamomi ℈ iiij. in expressione dissolue syrupi violati ℥ ij. Paretur apozema non clarificatum in tres doses, capiat diebus alternis, mane horis saltem quatuor ante cibum. Apozematis huius suauis atque blandi tutissimus vsus erit, neque medicamentum vllum valentius erit propinandum; sed huius continuatione citra vllam virium offensionem tota mali causa sensim detrahetur, sensimque vires vegetiores euadent. Hoc absoluto quatriduum quiescat D. laborans, iniecto tamen leui clystere detergente, si fotre subsistat aluus. Dein verò idipsum repetatur ea, quam dixi, ratione, & semper viribus æstimatis, & facili ægri tolerantia. Diebus interiectis, & quibus æger non purgabitur apozemate, offerendus erit syrupus ad humorum præparationem & symptomatum sedationem, qui huiusmodi fuerit.

℞ Succorum depuratorum buglossi, boraginis, Oxalidis, fumariæ, Pomorum redolentium; & Granatorum an. ℥ ij. Sacchari albi ℔ ß. Fiat syrupus mediocriter coctus, capiat bis in die ℥ ij. pro dosi, cum pari portione aquæ decoctionis hordei horis saltem duabus ante cibum. Sic igitur duo hæc remediorum genera alternanda erunt, vt hoc vno die, illo verò altero vtatur. In interuallo autẽ (quod quatuor sexve dierum esse oportere dixi) bis in die hac vtetur confectione quæ vires recreet, & humoris acrimoniã symptomatumq; vehementiã retundat.

℞ Conseruæ buglossi ℥ j. Conseruæ rosarum, Corticis citri conditi, an. ℥ ß. Rasuræ eboris ʒ j. Ossis è corde cerui, Rasuræ cornu cerui, Guaiaci electi an. ʒ ß Margaritarum splendidarum, Xyloaloes an. ℈ j. Coralli rubri, Crystalli tenuissime puluerizati an. ℈ ß. Sacchari albi q. s. Fiat conditum foliis auri coopertum capiat cochleare vnum, sesquihora ante pastum, & superbibat parum vini diluti. Huic interdum permisceri poterit portio quædam, velut quadrans, confectionis Alchermes: quanquam eius vt omnium calidorũ vsus in hoc affectu (si quo in alio) vehementer suspectus est. Nihil enim morbũ hunc eiúsve symptomata æquè exasperat, atq; vel alimentorum, vel medicamentorum calidorum vsus. Quocirca subsistendũ est in his, quæ dixi, remediis, neq; ad calidiora aut vehemẽtiora citra perniciem, aut saltem iacturam trãsiri potest. Erit autẽ eorum quatuor, quæ dixi, vsus continuandus: Apozematis, Syrupi, Clysteris, atq; Cõditi: ea quam dixi ratione, dum plane sibi restitutus videatur æger. De venæ sectione dicendum: Hãc quoq; summè profuturã, si tempestiue & conuenienter fiat. Multus enim sanguis continetur atq; coërcetur in venis feruidus & torrefactus (etiã si aliud vrinæ suadeant) qui refrigerari atq; ventilari postulat: neq; veteres quidquam salubrius aut præstantius hoc subsidio aut euratione protulerunt. Itaq; post apozematis tertiam purgationem, si vires recreatæ satis aut constantes apparebunt, sanguis audacter mittatur ex media, aut interna cubiti vena, idq; ad octo decémve vncias, nisi fortè vires concidant, quod tamen rarum est: Sæpius enim onere deposito exsurgere & suscitari vires deprehenduntur.

Symptomatum sedatio.

Vere quidẽ ac proprie symptomata omnia desinunt, cum percuratus morbus fuerit. At nihilominus si per ipsam curationem vehementius illa vrgeant, lenienda erunt peculiari remedio, maximè cordis palpitatio & syncope. Quoties igitur horum alterutrum existit, frictiones ventris, lumborum, & crurum fiant, deorsum versus, vt reuulsio fiat vaporis sursum irrepentis. Ampla quoq; cucurbita affigetur, imò ventri sine sacrificatu. Aluus si substiterit balano proritetur. Cordi & sinistro hypochondrio epithema inducatur huiusmodi.

℞ Aquarum stillatitiarum plantaginis, Rosarũ, Portulacæ, Buglossi, Melissæ, Cardui benedicti, Aceti, an. ℥ ij. In his dissolue trium santalorũ, Rosarum rubearum puluerizatarum, carabes an. ʒ iij. Trochiscorum de camphora ℥ ß. Paretur epithema, adhibeatur tepidũ. Ore verò sumat succum mali punici acidi, quo nihil est ad huiusmodi syncopas pręsenti⁹. Huius penuria succũ mali citrii aut medici, aut baccarũ oxyacãthę. His enim tum vaporis tũ humoris noxii acrimonia & malignitas obtunditur, cõtra verò protiratur candis: si rum temporis libeat conditi præscripti momentum dare, non parum ad id conducet. Victus ratio. Non paruã tum ad curationẽ, tum ad symptomatũ sedationem vim obtinet viuẽdi ratio sine qua vix quidquã fiat cõmendatione dignum. A cibis calidis & à feruidis omnibus tanquã aduersissimis vel Galeni consilio prorsus abstinendũ, quod & ipsum mali totius fomitem augeant & symptomata proritent. Cibis igitur vescendũ frigidis & humidis, etiam si ventriculi cruditas hos dehortari videatur, vt carne vitulina, hœdina, capis, pullis gallinaceis, & columbinis, hisq; elixis, cũ lactuca, portulaca, acetosa, & boragine potius quam assis: aut si fortasse horum vel etiam perdicum, vel auicularũ assarum esus delectabit, intingantur succo aliquo refrigerante, & adstringente, vt oxalidis, omphacii, mali punici, vel medici, vel etiam aceto. His enim humor obtũditur, & arcetur syncope, vt saccharatis exasperatur. A salsis & aromaticis abstinendum. Panis nec salsus, nec nimium sit fermentatus, vinũ subrubrum sit, subausterum, ac modice adstringẽs, vt os ventriculi roboret, arceatq; animi defectionem aqua multa dilutũ, ne vapores promoueat. Vinosum, album, tenue, vaporosum, fugiat, vt infensissimum: imò etiam si à vino abstinere aliquãdo placeret, ac pro potu vel succo granatorum ex aqua, vel decocto baccarum oxyacanthæ, aut cerasorum aridorum arefactorumque (quæ plerique in alios vsus asseruant) vti nihil magis ad curationem conduceret. Hocque vno remedio

complures

complures coaluerunt. Omnino autem parce bibendum, quod nimia humoris fluctatio, & rugitus, & flatus, & expuitiones, & cruditates augeat. Bis die cibū sumere, idq; parce & tenuiter satis sit, hora nona matutina, & quarta pomeridiana. Nocte verò media vtilissimus erit hordei cremor amygdalino lacte exceptus, vt qui summe vaporis & humoris ferociā compescit. Interiectæ verò horæ nec cibo nec potui, sed his quæ dixi remediis accōmodatur, deputenturq;. Omnis tū corporis tum animi perturbatio vitanda, vt ira, excandescentia, curæ, graues cogitationes, deinde etiam corporis motus validior, qui palpitationem infert, vt ne ad desidendū quidem seu spōte, seu medicamentorum vi desurgat, sed aut pelui aut linteis subditis aluionus excipiatur. Aër frigidiusculus salubrior calido & æstuoso, & Aquilonia constitutio tutior Austrina. Neque loco concluso, sed liberiore continendus est æger, & patefactis fenestris sæpius expurgandum conclaue. Sub curationis finem cum iam D. laborans prodire incipiet, balneum aquæ dulcis apprime conducet, non quo proliciantur sudores, sed quo iamdiu concalefactum corpus refrigeretur, arefactumque humectetur. Hæc præcipua sunt totius curationis præcepta, quorum imitatione de cæteris, quæ fortasse interuenient, statui facile possit.

De Melancholia hypochondriaca.

CONSIL. XLIV.

SYMPTOMA quale expositum est hypochondriaca est melancholia, iamdiu confirmata in ea ætate, quæ illi maximè solet esse opportuna. Facta est autem ex bile retorrida, quæ sensim multoque tempore circum præcordia cumulata est: & quam natura nec per aluum, nec per vomitionēm tempestiue expurgauit. Ea ventriculi concoctionem sic offendit, vt eorum, quæ assumuntur partem maximam vertat in flatus, qui & ructu & distentione plurimum fatigant. Sed ex eo humore adusto ac retorrido, vapor nebulæ similis crebro sursum irrepens in cerebrum, metum, mœstitiam, variaque terriculamenta, & visorum ostenta parit: excurrens verò in corpus vniuersum multos mouet dolores, qui tamen mox desinunt. Reliqua affectus curatio hac debet curatione compleri.

℞ Buglossi, Boraginis, Melissæ, Betonicæ, Pimpinellæ, Lupuli, Cuscutæ, Ceterach, Endiuiæ, an. m. j. Radicum Cichorii, Polypodii quercini, Passularum mundatarum, an. ℥ ß. Quatuor seminum frigidorum maiorum an. ʒ j. Florum cordialium, Epithymi, an. p. j. Fiat decoctio ad ℥ xv. In colatura infunde foliorum sennæ mundatorum ℥ iij. Agarici albi ℥ ij. Gingiberis ʒ ij. Bulliant parum & fiat expressio, in qua dissolue sacchari albi ℔ j. Fiat syrupus perfecte coctus non clarificatus. Capiat sexto quoque die ℥ ij. pro dosi cum aqua decoctionis hordei. Vtile sit ex eadem herbarum materia syrupum componere non laxatiuum: quo mane quotidie ieiunus vtatur ad humoris vacuandi præparationem: si quando tamen aluus adstricta fuerit, diebus interiectis hoc molliatur clystere.

℞ Maluæ, Violariæ, Parietariæ, Althææ totius, Chamæmeli, Meliloti, Anethi, Absinthii, Origani, an. m j. Seminis anisi, & lini an ℥ j. Fiat decoctio ad ℔ j. In colatura dissolue Catholici ʒ vj. Mellis rosati, & anthosati an. ℥ j. Olei communis ℥ iij. Fiat clyster. Corpore ita blande quater quinquiésve purgato, continuet sequens conditum.

℞ Conseruæ buglossæ & Violarum an. ℥ j. Pulueris electuarii lætificantis Galeni ʒ j. Rasuræ eboris & cornu ceruі an. ℈ ij. Margaritarum electarum ʒ ß. Sacchari albi quantum satis, fiat conditū, capiat cochlear vnum mane & per horā ante cœnam. Cum iam morbus aliquantum inclinare videbitur, & symptomata omnia mitiora apparebunt: maximè verò sub finē hyemis apprime vtiles erūt balneæ dulcis aquæ potabilis, in quibus ieiunus diu sedeat, easq; continuet circiter dies decem aut duodecim. Sint autē eo tempore, vt neq; sudorem, neq; calorem manifestum excitent: neq; corpus exagitent, sed duntaxat quadam refrigeratione humectent. Interea verò quotidianæ corporis totius frictiones ex vsu erunt, atq; tum præsertim cum accessiones vrgebunt. Victus omnino humectans

sit atq; refrigerans: in quo prorsus à calidis abstinendum, maximeq; à vino vinoso aut meraco: nam summe dilutum bibendum est, idq; parce, quod multa fluctatio flatus ructusq; augeat. Conuenient sorbitiones in quibus refrigerantes herbæ incoxerint. Hordei quoq; cremor est accommodus, & alimenta omnia, quæ similis sint facultatis: à curis & negociis tractandis prorsus abstineat: à feris arcendus, iocis exhilarandus, & venatione, & aëre libero.

Destillatio cum Melancholia. CONSIL. XLV.

NOBILI huic viro crebro destillatio modo in ceruicem, modo in scapulas & brachia, modo in dorsi posteriora procumbit, sed his multo grauius symptoma illum exercet, quod melancholia est Hypochondriaca. Nam ex quo à quartana febre vindicatus est, sinistri hypochondrii dolore prehensus, ita demũ in hunc vsq; diem lienis affectu distortus est, vt in sinistrum latus decumbere nunquam licuerit: hinc ventriculi concoctio contagione offenditur. Diu multumq; appetentia prostrata est. Ructus suscitatur plurimus, & saliua multa per gulam in os exurgit. Hinc allucinationes, & somniorum terriculamenta. Metus quoq; & mæstitia, & rusticus quidam pudor, & falsæ absurdæque rerum mœstarum imagines.

Curatio.

℞ Radicis graminis, Petroselini, fœniculi Apii, an. ℥ ß Buglossi, Boraginis, Lupuli, Agrimonii Ceterach, Cuscutæ, Adianthi, Capilli veneris, Hyssopi, Origani, an. m. j. Seminis endiuiæ, cuscutæ, & Melonum, Glycyrrhicæ rasæ, an. ʒ ij. Florum Cordialium, Epithymi an. p. j. Fiat decoctio ad ℥ x v. In colatura infunde per noctem foliorum sennæ mundatorum ℥ iiij. Agarici albi ℥ ij. Turbith conquassati ℥ ß. Gingiberis ʒ ij. Mane bulliant parum, & fiat expressio, in qua dissolue sacchari albi ℔ j. Fiat syrupus perfecte coctus capiat semel in hebdomata ℥ ij. cum aqua decoctionis buglossi. Semel verò in mense, & maxime vltima quadra Lunæ, vt destillationis materia purgetur; addes prædictæ dosi Diaphœnici ʒ j ß. Diebus interiectis partes omnes principes, maximeq; lienem corroborabis hoc electuario.

℞ Pulueris Electuarii lætificantis Galeni, Rasuræ eboris an. ʒ j. Pulueris electuarii diamargariti frigidi, & triasantali an. ʒ ß. Sacchari albi dissoluti in aqua buglossi ℥ iiij. fiat elect. per tabellas ponderis ʒ iij.

℞ Olei liliorum, & de capparibus, Mucilaginis, althææ extractæ in aqua buglossi, an. ʒ vj. Ceræ parum, fiat linimentum. Item Gummi Ammoniaci dissoluti in aceto forti ℥ j. Radicis arthanitæ, & ireos Florentiæ an. ʒ ß. emplastri de mucilaginibus & de meliloto an. ℥ j. Fiat emplastrum pro splene. Si malum contumacius perseueret, secanda vena interior cubiti sinistri, verè proximo, si nihil dehortabitur. Victus imperandus est boni succi, & tenuis, qui in frigidiorem aliquantulum diuergat. Nam calida omnia idcirco aduersissima, quod atram hanc bilem ex flaua præassata genitam exacuant, sicq; materiam geminent, grauiora symptomata suscitent. Itaq; & salsa omnia, & piperata, & sinapi, & vinum generosum, meraciusq; vitandum. Hisce verò contraria deligenda. Anno 1551. mense Nouemb.

Literæ D. Melini medici ad D. Fernelium, De sanguinis missione in pruritu.

QVÆ negociorum tuorum sit magnitudo, quæ item molestiæ, non ignoro. Omnes enim, qui grauiore aliquo morbi genere laborãt, ad te non aliter quã ad Æsculapiũ quendã confugiunt: quæ res fortasse alium à tuo cõgressu deterreret. Ego autẽ qui etiã noui, quãta illa sit ingenii fœcunditas, quãq; sit tibi facilè de quauis quæstione proposita in re Medica respõdere, tum etiam noui istam morũ facilitatẽ cuiuis ferè expositam: non sum passus diutius scrupulo me illo angi, de quo proximis literis ad te. Quem mihi eximere, facilius fuerit tibi, quam mihi eximendum offerre: quod vt iam facias te etiam atq; etiam oro. Hyeme superiore incidi in lassitudinem vlcerosam sponte, quam ni fallor practici pruritum appellant. Leni pharmaco paulo post lienem & hepar exoneraui. Ab eo tempore

variis

variis partibus exanthemata extiterunt ficca admodum, & fixius hærentia, quæ si erodebantur, vt scabendo contingit, sanguis nigrior & crassior inde erumpebat. Tandem furunculus inferiorem tibiam dextram occupans, tum herpes miliaris animum exuscitant ad maiora præsidia quærenda. Hic verò venam aperio, & ℥ iij. tantum sanguinis plus minus educo, & catholico, senna, confectione hamech, interdum addito rheubarbaro bis terve ab vsu seri lactis, prunorum, Tamarindorum, & huiusmodi satis longo ventrem soluo. Hac ratione paucis topicis adhibitis à morbo reualui. Quanquam etiam octauo, posthac die à venæ sectione venam iterum aperui basilicam, & circiter ℥ ij. sanguinis plus minus effluere siui. Chirurgus autem quem mea causa Claudius Lauallus Regis Christianissimi legatus vocauerat, & medici in ea erant sententia, sanguinem multum esse vacuandum. Eorum ratio hæc erat sanguis est admodum vitiosus, ætas & vires aut vigent, aut à vigore non ita procul absunt. Præterea hunc sanguinis vacuandi modum quotidie vsurpamus, & quidem feliciter. Sed ego Galeni sententiam sequutus lib[?]. Sanitatis tuendæ, vbi de spontinis languoribus vlcerosis, de pruritu, & scabie differit, vel nullum, vel certe perpaucum sanguinem mihi esse vacuandum contendebam, idq; reuellendi causa potius quam vacuandi. Ita enim inquit, vbi paulum vel citra sanguinem restitum, vel vltra processum est, audacter mittendus sanguis: quem Galeni locum ita interpretor, vbi sanguis coctione diminuta paulum, aut aucta factus est paulo crudior, aut biliosior, tum ipsum vacuare abundanter nullus timor esse debet. At in me nulla extabant signa in vrina, quæ cruditatem indicare Galenus paulo ante dixerat. Præterea hyeme superiore sæpius cibum semel die tantum sumsi: cruditas igitur exigua illa mihi detrahere sanguinem abundantius non suadebat. Adhæc sanguis in me non est paulo, aut nimio biliosior, vel atra bile multum impurus: id quod arguit, & temperies, & ætas iam inclinans, & color totius corporis ex flauo plumbeus acti labores, curæ & longa studia literarum, ergo sanguinem mittere non debueram. Nam & Galenus statim superiori periodo addit; vbi plus, consideratius agendum: Vbi plurimum, in his nullus omnino mittendus est. Mox quoq; ait: inspicere verò & quantitatem conueniet, vt verbi gratia: Si bonus sanguis exiguus sit, reliquus verò succus plurimis vtiq; in his abstinendum à detractione sanguinis est. Sin is quidem exiguus, sanguis verò copiosus, audacter incidenda vena est. Hæc Galeni sententia mirum in modum, in hunc vsque diem me afflixit. Siquidem dum sanguis deffluxit impurus, crassus, ac niger, aut aliter vitiosus Chirurgi ac Medici complures largissime sanguinem detrahunt, quum verò purus ac floridus, contrà: nisi in venis plethora subsit, quod feliciter id remedii genus vsurpari quotidiana docuerit experientia. Quare aut alia est nunc curatio lassitudinis vlcerosæ, spõte natæ quam seculo Galeni (quod sane verum est, si mentem referas ad ea, quæ de frictione mediocri, tarda, & quiete interrupta, id est, de ἀποθεραπεία dicuntur à Galeno: Item de Balneis & oleis, & cæteris id genus) aut homines citeriores Æquinoctiali maiorem sanguinis vacuationem ferre possunt, quam propiores Æquinoctiali. Non sum autem nescius te distineri variis & magnis negotiis, sed idem etiam non ignoro, si mihi quadrantem horæ voles concedere, nullo negotio me hac molestia liberabis, aut potius explicabis.

Responsum D. Fernelii ad Dominum Melinum super quæstione proposita.

CONSIL. XLVI.

INCIDISTI obiter in subtilem & arduam dubitationem, quæ omnium ferè torsit ingenia, qui Medicinam facturi ad artis operam & vsum se contulerunt. Ea autem e Galeni scriptis emersit, quorum tanta est varietas, tanta inconstantia, tanta plerunq; discordia, vix vt quisquam illitus hac de re sententiam hactenus sit assequutus. Sed neq; is, si quid iudicio de hac controuersa quæstione quiddam firmum ac constans sibi vnquam animo stabiliuit; quippe cum ad meditationem potius, quam ad medendi rationem omnem vitam contulerit. Non interpretis munere hoc loco fungar, nec auctoris sententias à diametro contrarias

conciliare contendam: ſed quid vſu longo quaſi comprehenſum teneam, rogatus paucis theorematis exponam, quæ hunc tibi iniectum ſcrupulum penitus eximent. Vaſorum omnis plenitudo venæ ſectione demēda. Nam quæ pura eſt plenitudo, & propriè plethora appellatur, hoc vnico remedio tolli: impura verò quæ multa eſt cacochymia, licet purgatione quodammodo minui poſſis, nec tamen tuto, nec celeriter. A ſecta vena protinus pericula vitantur ex plenitudine impendentia, nulla virium offenſione. Itaq; quoties bene habitum corpus occurret, idq; venis amplis, & multo ſanguine turgentibus, venam audacter incides: atq; ſi ſanguis purus apparebit copioſius, detrahes, ſin verò impurus, parcius, ac reuerentius, ex interuallis detrahendo quam vniuerſim & affatim vacuando. Sublatá plenitudine præcipiti atq; periculoſa, reliqua impuritas, & cacochymia purgatione eximenda eſt. At venarum impuritas pauca, quæ nuncupatur cacochymia ſine plenitudine, non venæ ſectionem, ſed purgationem expoſcit. Hæc enim peccantem cacochymiam, illa verò non ſolum cacochymiam, ſed omnes humores æquabiliter, & plenitudinem, quæ tum nulla eſt ſubtrahit, magna virium iactura. Sed tum maximè incommodat venæ ſectio cum cacochymia e iecoris aut ventriculi vitio (quod ferè fit) contrahitur, vt in ictero, in cachexia, in leucophlegmatia. Nam detracto ſanguine, licet impuro, impurior multo ſuccedit. Hæc ſatis opinor quæſtionem tuam diluent, quæ multo tamen explicatius opere proprio tradita ſunt. Omnia his quidem conſentiunt quæ tu ex lib. 4. de ſanitate tuenda protuliſti. Qui diuerſę ſunt ſententię id ſequuntur, quod iubet Galenus tertio de locis affectus. In Melancholia cubiti ſiniſtri venam mediam tundere, ſanguinemq; copioſum detrahere, ſi craſſus ac niger is effluat, cohibere vero ſi purus ac tenuis, & quod vndecimo Methodi, ait ſaluberrimum eſſe in omnibus febribus ſanguinem mittere, quas putridus humor accendit. Quodq; primo artis ad Glauconem venæ ſectionem permittat in quartana, & libro de venæ ſectione non minus morbos è cacochymia, quam ex plenitudine ortos venæ ſectione curet. Sed hæc diluuntur à nobis, fulciturq; prior ſententia in libello, cui titulum fecimus, de vacuandi ratione. Pluribus non ago variis negotiorum occupationibus variè diſtrictus. Vale.

Pro D. Maluenda, Imperatoris Caroli V. Theologo, Cachexia curatio.

CONSIL. XLVII.

MAXIMA eſt eorum, quæ propoſita ſunt, ſymptomaton permiſtio, ſed tamen tanta eſt ſeries atq; connexio, vt omnia ex eodem quaſi fonte deriuari putem. Capitis grauitas, auris dextræ tinnitus, oculorum ſuffuſiones, & ſcotomata, incipiens vertigo. Non ſatis firma in labore & literarum ſtudiis conſtantia, omnia quidem ſunt ſymptomata atq; indicia mali affecti capitis & cerebri. Hoc verò, non ſola ſympathia, & inferiorum partium conſenſu, verùm etiam proprio affectu teneri indicant ſymptomaton perſeuerantia, totiusq; morbi diuturnitas. Quandoquidem neceſſe eſt caput ex ſubiectarum partium habitu & humore nonnihil in ſe proprii vitii tempore contraxiſſe. At verò difficilis tardaque concoctio, mictus frequens, nauſea, leuiuſculæ animi defectiones ad ventriculum, maximeq; ad eius os ſuperius referuntur ac pertinent. In quo & cuiuſdam doloris ſenſus contactu deprehenditur, vnde profecto perſpicuum eſſe poteſt, eius tunicas multo humore, eoq; vitioſo infarctas eſſe. Adſunt & non pauca ſigna male conſtituti iecoris, quod impenſe calidum multis adhuc annis opportunum fuit gignendæ bili. Hæc aliquando vomitione erupit, non ſine animi defectione eadem in os effuſa plerunq; amarorem induxit, eadem aliquando coërcita & putreſcens febres peperit, quales audiuimus. Iſtius bilis craſſeſcentis, cruditatumq; copia, iecur obſtructum primum eſt: demum & tota illius ſubſtantia multa illuuie perfuſa, in tumorem iam attollitur, qui ſi nulla ope diutius perſeueret, in ſcirrhum abiturus eſt. Primum itaq; mali fontem in iecore conſtituimus; è quo iam pleniore vitioſus humor in lienem, in pancreas, in meſenterium, in ventriculū,

in aliasq;

in aliasq; vicinas sedes redundat, quas copia turgere, & contactu inde deprehenditur, quod leuissimo quoq; medicamento plurima ab aluo detrahuntur. Illis autem partibus sic se habentibus, cum non solum caput, verumetiam reliquum corpus omne, vt iam languidum non satis firma sit valitudine, est tandem futura cachexia, & ab hac hydrops, nisi diligenter prospectum sit. Hæc sunt quæ impendere video, sed quæ tamen præcaueri possunt, quemadmodum &, quæcunq; genita iam apparent, curationem tempore sunt admissura. Debet autem curatio blanda & lenis adhiberi, vt sensim, multoq; tempore & otio ea euellat, quæ iamdiu radices egerunt. Debet & summa victus obseruatio haberi, in qua cibi deligantur boni succi, qui minimum sint excrementitii, nec multum impleant, sed exigua mole vires sustineant, vt eorum vsu natura handquaquam distrahatur & reuocetur ab humorum vitiosorum concoctione. Itaq; carnes sint teneræ, molles; quales iuuenum animantium, & auium, quæ dumeta & montes, non autem aquas incolunt. Omnes quidem assæ potius quam elixæ ex cappatibus, vel alio condimento præparatæ. Iuscula & sorbitiones, quæcunq; multum implent, circumcidantur. Itemq; pisces, nisi qui firmiore sint carne: nec tamen oua incommodabunt. Fructus omnes noxii præter vnam passam, dactylos, amygdalas, & cotoneorum conditum: horum vsus erit postrema mensa. Potus erit vinum album, nec dulce, nec acerbum, quale vobis est Rhenense, quod nec piceatum, nec sulphuratum sit, aut fuluum aut subrubrum tenue: vtrunq; aqua multa, eaq; pura dilutum, vt parua copia sitim leniat, nec iecoris calorem incendat. Satis fuerit bis die nutriri, sed ea lege atq; mensura, vt nec cibus suo pondere ventriculum grauet, nec potus fluctuationem & ructus excitet. Hoc enim consilium nobis vires, quales accepimus, conseruat. Neq; illas, neq; corporis molem augere, sed extenuare potius potest, vt tum vitiosi humoris portio quædam exhauriatur, tum reliqua ad futuram vacuationem præparetur. Quocirca vtile sit interdum famẽ & inediã tolerare, & cœnam prætermittere. Corporis matutinæ frictiones, & exercitationes moderatæ ieiuno ex vsu erunt, quæ & aliquid à corpore dissipant, & natiuum calorem suscitent. Somnus moderatus longè à cibo ineatur. Hæc vinendi lex exquisite tenenda est, dum corpus sanescat integre. Cui etiamsi diutius assueuerit, firmior constantiorq; futura est valetudo. Quæ autem medicamentis sit curatio, hac ratione complebitur. Plurimum quidem alnus clystere sollicitetur, qui in decocto emolliente & detergente, Catholici semunciam recipiat, cum mellis & sacchari portione idonea. Simul autem eo ipso die aggrediatur, simulq; obseruet præscriptam vinendi rationem. Postridie humores crudi & supetuacanei, qui in ventriculo primisq; venis, & in aluo fluitant, hoc medicamẽto expurgentur.

℞ Expressionem ℥ ij. ß. Rheubarbari electi infusi in aqua Cichorii, & vino albo, cum ʒ ß. cinnamomi electi. In qua dissolue syrupi de Mentha ℥ ß. Fiat dosis. Detur hora vj. matutina. Diebus insequentibus reliqui humores concoquendi sunt & præparandi, idq; electuario potius quam syrupo, aut apozemate, Galeni quidem imitatione, qui huiuscemodi morbis, & hyeme pulueres potius quam liquores offerebat.

℞ Rasuræ eboris puluerizati, electuarii atomatici rosati an. ℈ ij. Pulueris electuarii Triasantali, & electuarii lætitiæ Galeni an ʒ ß. Sacchari albi dissoluti in aqua rosarum ℥ iiij. Fiat electuarium per tabellas ponderis ℥ iij. Capiat vnam mane, & per horam ante cœnam, id autem diu continuet, nisi cum aliis medicamẽtis vtetur. Quod si interdum extra pastus præ sitis vehementia bibendum esset, quum nec aqua, nec ptisana, nec cereuisia competit, nihil certæ præstantius oxymelite, quod vel simplex sit, vel ex Galeni descriptione, vel ex decocto radicis petroselini, & fœniculi, & hyssopi tantillo paratum. Exactis diebus octo, quibus hæc vtendi ratio, & præparantium vsus obseruandus sit, secundo blande purgandum erit sequente syrupo, quem in eam rem sic accommodauimus.

℞ Radicis Cichorii, Acetosæ, Graminis, Petroselini, Fœniculi, Capparum, Polypodii quercini, Seminis cartami, Passularum mundatarum, an. ʒ ß, Marru-

bii albi, Agrimonii, Ceterach, Adianthi, Capilli Veneris, Buglossi, Boraginis, an. m. j. Seminis anisi, Endiuiæ, Cuscutæ, & Melonum, an. ℥ ij. Trium florum cordialium, an. p. j. Fiat decoctio ad ℥ xv. In colatura infunde foliorum & folliculorum sennæ mundatorum ℥ iiij. Agarici albi ℥ ij. Gingiberis albi ℈ ij. Cinnamomi electi ʒ ß. Dein facta ebullitione parua fiat omnium expressio. In qua dissolue sacchari albi ℥ xv. Fiat syrupus perfectè coctus: ponendo in fine decoctionis expressionem, ʒ j. Rheubarbari electi, infusi vt decet in aqua endiuiæ, & vino albo. Dosis erit ℥ j. ß. diluta ex aqua decoctionis hordei. Hoc syrupo purgandus erit octauo quoq; die, aucta vel imminuta dosi pro rei necessitate. Diebus interiectis si forte aluus astrictior erit, vtilius promouebitur his pilulis quam clystere.

℞ Aloës optimæ, Rheubarbari electi an. ʒ ij. Pulueris electuarii Aromatici rosati maioris ℈ j. Cum syrupo de mentha fiat massa mollis, capiat pilulas duas hora vna ante pastum. Vbi iam secundo aut tertio purgatus fuerit ad efficaciorem præparationem reliquorum humorum, qui & magis terreni & contumaciores esse solent, præter electuarium & victus rationem præscriptam. Primus ex vsu erit fotus, qui eos humores emolliat, colliquet, fluxosq; reddat, & omni ratione viscerum obstructiones expediat, seruato illorum robore. Erit autem huiusmodi.

℞ Radicis Althææ, Cichorii, Enulæ Campanæ incisarum an. ʒ ß. Rosarum rubrarum, Balaustiorum, Agrimonii, Menthæ, Absinthii, Florum chamæmeli, Anethi, an. m. j. ß. Seminis anisi, Lini & fœnugræci, an. ʒ ß. Squinanti, Cyperi, Calami aromatici, an. ʒ iij. Fiat sacculus, bulliant in ℔ j. aquæ, addendo sub finem vini albi ℔ ij. Fiat fotus stomachi & hypochondriorum, mane, & ante cœnam, cum spongiis latis, & nouis expressis, donec tertio aut quarto recalescant. Deterso ventri hoc emplastrum vtiliter admoueri potest.

℞ Vnguenti de althæa ʒ ij. Cerati santalini, & cerati stomachi confortini an. j. ß. Malaxentur simul, fiat emplastrum extensum super alutam. Applicetur post fotum.

Ad cachexiam pro quodam ex comitatu Burgundiæ.

Consil. XLVIII.

LIPPIENTES oculi, olfactus stupidus, saliua aut pituita copiosior ex ore profluens, pedum tumor vespertinus, indicia sunt summæ cruditatis exuperantis toto corpore. Quæ cum iecoris calorem comitem habeat, ex manuum pedúmq; feruore deprehensum, proximam cachexiam, aliaq; mala, fortasse & hydropem futurum minatur, quæ cum florente hac ætate tam manifesta rudimenta habent, procedente illa, & ingrauescente in extremam perniciem agerent: occurrentum autem est summa diligentia & attentione. Primumq; victus ratio purior sit, in qua ab intestinis & extremis animantium, à piscibus multis, à caseo, ab omnibusq; viscosis & lentis abstinendum, temperandumq; est, quemadmodum & menses circiter duos ab omni sorbitione. Vitanda crapula, & consueta edendi voracitas. Omnino temperantius viuendum, & omnino toleranda inedia, detrahendaq; cœna. Viuum quoq; parcius & dilutius esto, idq; fere album aut tenue. Exercitatio frequentior & validior a[illegible]ibenda: quod si præstare non liceat, quantum defuerit tenui victu supplebitur. Neq; verò hac sola viuendi lege eximi poterunt multo tempore contracta corporis vitia, nisi & lenium quorundam medicamentorum vsus accesserit. Erunt autem hæc ad rem propositam in primis accommodata.

℞ Radicis Apii Petroselini, Fœniculi, Capparum, Polypodii quercini, Seminis cartami, Passul. an. ʒ ß. Hyssopi, Origani, Calamenti, Adianthi, Capilli veneris, an. m. j. Ceterach, florum lupuli, an. p. j. Seminis anisi, Endiuiæ, Cuscutæ, & Melonũ, Glycyrrhizæ rasæ, an. ʒ ij. Fol. sennæ mundatorum ℥ iiij. Agarici albi ℥ ij. Gingiberis ʒ j. Cinnamomi electi ʒ ß. Bulliant parum, dein exprimantur, & in expressione dissolue Sacchari albi ℥ xv. Fiat syrupus perfectæ coctionis. Capiat semel in hebdomada ℥ ij. Ex tantillo vini albi dilutum: diebus interiectis cum forte aluus non facilè deiiciet, tum ad hanc mouendam, tum expurgandam, corroborandumq; ventriculum his vtetur pilulis.

℞ Aloës

℞ Aloes optimæ ʒ ij. Rheubarbari electi ʒ j. Pulueris electuarii aromatici rosati maioris ʒ ß. Syrupi absinthii. q. s. Fiat massa mollis, capiat pilulas ij. vel iij. pro dosi. Hora j. ante pastum sine custodia. Quibus diebus non purgabitur, sesquihora ante pastum sumat tabellam vnam electuarii aromatici rosati maioris, quo & cruditatum & cibariorum concoctionem iuuet. Ad gingiuæ inferioris exesionē, quæ posttremo describitur, misce, Gingiberis puluerizati ℈ j. Aluminis vsti ʒ j. Mellis rosati ℥ j. Hocq́; quasi linimento gingiua bis terve die satis aspere confricetur.

Ad dolorem colicum, vna cum spinæ dorsi dolore, pro quodam nobili Germano, 1557.

CONSIL. XLIX.

VT atrocissimi & curatu difficiles hi sunt dolores, qui illustrem virum tam dire & immaniter exercent: ita & de eorum causa, deque affecta sede dubitari video, nec plane inter celebres medicos consentire. Tametsi enim longe is lateque diffusus est, eius tamen peculiarem quandam & primariam sedem credi par est, è qua prorumpens in alias quoq; partes inuadit. Hanc equidem controuersam quæstionem rogatus paucis excutiam vt designatæ sedi doloris propria quædam remedia aptari, accommodari possint. Primum igitur vrinæ tum substantia tum colore contētisq; laudabiles, & ad eas accedentes, quæ secundū naturā sunt (nisi q. ex assiduo decubitu citrinæ aliquantulū apparēt) atq; hæ sine arenulis, sine pituita luculenter commonstrant, neq; ad renes, neq; ad vteteres doloris causam pertinere. Neq; profecto qui proponitur, nephritici doloris speciem habet, neq; vsquam aut visus aut adiutus est, qui citra vllius materiæ decessionem triennium perstiterit. Ad lienem, ad iecur, ad mesenterium minime etiam potest hic dolor referri, quod hæ partes aut nullius aut admodum obtusi sint sensus. De intestinis verò quorum sensus est eximius, non præter rationem dubitari video, quod præsertim in sinistro hypochondrio secundum colon intestinum, atque etiam toto ventre sæpe obaudiatur rugitus, quod vagus dolor modo in dextrum, modo in sinistrum latus insiliat, quod nonnunquam & in dextrum testem is deuoluatur, quod abdomen supra modum inflari distendiq; videatur. Eaq; omnia ingrauescant, dum adstrictior est aluus. Contra verò prorumpente flatu aut aluo soluta abdomē se se summittat, & dolor mitescat, dum nouus flatus suscitetur. Hæc quidem (fateor) manifesta argumenta sunt doloris cuiusdam oborti ex flatu in intestinis concluso atq; coarctato, qui & illic peculiarem atq; fouentem causam habet, crassam, lentam, mucosamq; pituitam intestinis, præsertim autem cæco & colo tenacius adhærentem, qualem sæpe deprehensum est in hoc laborante ab alno aut seorsum, aut cum fæcibus prodire. His ergo rationibus adductus, non possum non fateri causam vnam doloris esse crassam lentamq; pituitam, quæ intestinis crassioribus sit impacta. Sed hæc sane tenuior & leuior mihi causa videtur, tantumq; concomitans. Cæterum tum multiplex & varie implicitus hic dolor est, tum sedes eius atq; causa quoq; multiplex. Nam præter eum dolorem, qui cōlico similis est, & ab intestinorum flatu atq; pituita proficiscitur alius, isq; præcipuus ex metaphreno atq; è lumbis est, è quibus & in musculos epigastrii diffunditur, neq; leuis suspicio est, nonnihil ad spinæ spondylos pertinere: ex hac tam multiplici causarum varietate curandi difficultatem obortam esse conicio: itaq; dolor secundum dorsum & lumbos deductus, & illinc plerunq; in latera, atq; etiam in priora abdominis exporrectus, & quasi cingulo corpus totum arctius constringens, demonstrat, partes eas omnes dolore obsideri, & abdominis dolorem causam esse, cur id coarctari non possit ad fæces & flatus excludendos. Causam porrò tam late diffusi, doloris credibile est fuisse destillationem frigidam, quæ si non è cerebro, è capite saltem in dorsi & lumborum musculos procubuit. Primum quidem parte sinistra: demum etiam dextra. Hinc postea sensim partium continuatione in abdominis musculos membranasq; irrepsit. Fortasse & eius nonnihil altius inter spinæ spondylos sese inseruit, quemadmodum fere accidit

cum eiuscemodi adfectus diutius protraxerint. Hoc tamen loco propter ea, quę dixi, inspiciendum & obseruandum moneo, sitne spina situ, & figura secundum naturam, possitne quoquo versum liberè flecti & partes, quæ vtrinq; secundum productionem spinæ sunt tactu, durioreq; pressu, condolescant: Non leuis enim suspicio mihi incessit aut luxatæ aut aliter læsæ spinæ. cum D. laborans vehemēti & valido equi subsultu sensit spinam ad posteriora magno impetu contorqueri, eamq; compunctione valida feriri, quæ corpus vniuersum exagitaret.

Prognosticon.

Cum duo sunt impliciti dolores causis sedibusq; disclusi, vnus qui ad intestina pertinet, potestq; colicus appellari, alter qui ad spinam dorsi atq; lumbos, prioris quidem sublatio sperari potest, præsertim si simplex & sine intestinorum labe fuerit. Atq; vt causæ eius magnitudo certius æstimetur, totius ventris regionem tactu explorari velim & animaduerti, nunquid in eo præter naturam obduruerit, eorum memor quæ vidi & scripsi sæpe, in intestinis crassam lentamq; pituitam in intestini speciem concrescere, & obdurescere, viamq; flatibus ac fæcibus præcludere: posterioris doloris difficilior curatio, & anceps exitus, præsertim si diuturnitate in spinam dorsi altius se adegit: vtriusq; tamen curationem experiri iuuabit, & nihil eorum prętermittere, quæ arte & cum ratione opitulari queant.

Curatio.

In his tam atrocibus doloribus expurgandis non minorem vim obtinet vitæ quam medicamentorum ratio: quandoquidem ea non pauca absumit superuacanea, quæ vix sint medicamentis cessura: itaq; victus sit euchymus, siccans & attenuans, isq; satis tenuis, carnibus vescendum gallinaceorum, columbarum, turturum, perdicum, auicularum, lepusculorum & similium, hisque assis potius quam elixis: condimenta quoq; vtilia, quæ præsertim nucem muschatam, gingiber & piperis momentum recipiant: vinum tametsi calore iuuare creditur, quia tamen vapore & tenuitate cerebrum neruosque ferit, aduersissimum putandum, subrubrum ac leuiter adstringens deligendum potius quam album, idq; aqua cocta multa dilutum, in qua saluia macerata fuerit. Si D. laborans ea est animi constātia, vt omnia quæ dixi de victu vnà diæta per guaiacū complecti velit, eā quidem sperem non parum ad perfectam curationem profuturam. Neq; tamen statim initio sudores promouendi sunt, sed meracius decoctum mane & horis tribus ante cœnam vice attenuātis apozematis offerendum, alterumq; dilutum in pastu loco vini. Si curationis progressu sudores facilè emanent, excipiendi erunt, & leuiter ciendi, atq; detergendi. Septimo & octauo quoq; die intermisso guaiaco purgatio decernenda erit huiusmodi.

℞ Stœchados, Betonicæ, Saluiæ, Anthos, Epithymi, an. p. j. Polypodii quercini, foliorum sennæ mundatorum, an. ℥ iij. Fiat decoctio vna pro dosi. In colatura infunde agarici trochiscati ʒ j. ß. In expressione dissolue Diaphœnici, vel electuarii Diacartami ʒ ij. Syrupi de Hyssopo ℥ ß. Fiat potio, detur mane horis quatuor ante cibum. Hæc quidem omnia vniuersalia sunt, neque venæ sectione tentanda est vlla euacuatio, vt quæ sit hac in re plurimum nocitura. Cæterum summa vis curationis in topicis est remediis. Primumq; ad colicum dolorem extirpandum quotidie horis tribus à prandio clysterem indendum censeo hac formula.

℞ Florum chamæmeli, Meliloti, Anethi, Rutæ, Origani, Absinthii, Centaurii minoris an: m. j. Seminis anisi, & fœniculi, Baccarum lauri contusarum, an. ℥ ij. Fiat decoctio: in ℔ j. colaturæ dissolue hieræ simplicis, Mellis rosati, & anthosati, an. ʒ j. Olei anethi, ℥ iij. Fiat clyster, iniiciendus vt dixi. Poterit interdum pro hiera simplici dissolui ʒ ß. vel ʒ vj. hieræ diacolocynthidos. Sic permutatione augendus continuandusq; clysterum vsus, dum prorsus expurgata sit crassior intestinorum pituita, quæ materia est colici doloris, dumq; dolor hic in abdomē & ventrem incumbens, manifestè mitescat. Cum iam satis expurgata putabuntur intestina, vt quæ multo tempore contracta fuerat, in eis vitiosa qualitas tollatur, to-

tur, to-

tur, robutq; accedat, iniectiones sæpè fiant ex sesquilibra vini cuiusdam generosi rubri, aut leuiter adstringentis, eiusq; meracioris, & tepentis. In quo interdum Castorei ʒ ij. dissolutæ sint, postea verò puræ & sine castorio fiant. Diu continuentur iniectiones huiusmodi, quandoquidem nihil prorsus nocuerint, si etiam in intestinis subsistant, aut non prorsus excidant. His igitur præsidiis spero prioris doloris causam omnem sublatum iri. Hoc tempore curationis si dolores aliáve symptomata vehementiùs vrgebunt, leniantur fomentis & aliis subsidiis, quibus iam olim leniri sueuerunt. Posterioris doloris curatio tum oportunè erit topicis suscipienda, cum iam prior mitescere incipiet: nondum tamen diæta per guaiacum intermissa: nihil enim obstat, quòminus doloris vtriusq; curatio simul tentetur. Primùm igitur deterso sudore, quem iam sub diætæ finem guaiaci decoctum promouerit, quotidie manè tota spinæ, totaq; dorsi & lumborum regio fouenda erit, & inungenda his remediis, quæ iam diu impactam materiam, & altiùs infixam incidant, attenuent, & quouis modo præparent. Fomentum ergò fiet ex decocto radicum Enulæ Campanæ, ex baccis iuniperi, & stœchados, foliorum Betoniæ, Salniæ, Lauri, Rutæ, Sampsuchi, Rorismarini, Origani, Calaminthæ. Centaurii minoris, quæ omnia incocta sint in aqua simplici, addito sub finem vini albi triente. Adhibeatur autem spinæ quam calidissimum, per filtrum, aut spongiam oblongam, quæ in eo ipso decocto macerata sit & expressa; cumque ea sæpiùs repetita locus benè incaluerit, detersus inungatur hoc oleo.

℞ Florum stœchados, Anthos, Lauandulæ, & Sampsuchi, an. m. j. Croci ʒ j. Baccarum lauri contusarum ℥ j. Pyrethri, Gingiberis, Nucis moschatæ, Garyophyllorum, Castorei an. ʒ iij. Terantur, & in puluerem redigantur omnia. Demum his commistis, affunde aquæ vitæ optimæ & rectificatæ ℥ viij. Terebinthinæ lucidæ ℔ j. Reponantur omnia in alembico vitreo, fiatque distillatio igne lento. Excipiatur primum aqua, demum oleum, quod seorsum asseruetur in vsum vnctionis prædictæ. Si non sit facilis fomenti vsus, aut non omnes id dolentes partes attingat, commutetur in insessum è decocto consimili, in quem omnes hæ affectæ partes demergi possint. Quum iam continuato fotu & vnctione, manè & antè cœnam ad dies circiter quinq; aut sex antè humor satis existimabitur, mediocres cucurbitulæ vtrinq; secundum spinæ productionem à dorso ad extremum lumborum continua serie affigantur, idq; sine ferro & scarificatu, vel etiam cornua maiuscula, quorum frequens est apud Germanos vsus, vt eorum ope humor, aut alia quæuis materia ex imis partibus euulsa transferatur, & rapiatur in summam cutim. Non antè hæc intermittantur remedia, quam dorsi & lumborum dolor mitigatus appareat, omnisque eorum motus liberior & expeditior: aut si fortè eorum continuatio molesta sit, atq; grauis. Ceratum aut emplastrum comparetur resoluens atq; discutiens, quale fieri poterit ex malagmate distillationis prædictæ, cui gummi ammoniacum, & cera addantur, & concorporentur ea quantitate & dosi, quæ videbitur ad malagmatis aut cerati formam desiderari. Hæc igitur præsidia sunt, quorum administratione & continuatione methodica sperari potest vtriusq; doloris perfecta curatio, nisi fortè aut luxata spina sit, aut partes dolentes labefactatæ iam sint diuturnitate mali. Quum enim hæc adsunt, aut prorsus nulla, aut admodum exigua spes est salutis.

Ad facilitandum conceptum, pro vxore Præfecti Mariemburgensis. 1552. è Gallico.

CONSIL. L.

VT his omnibus, quæ à te mihi proposita sunt, remedium aliquod adferam, quo expetito voto fruaris, syrupum solutiuum magisterio non vulgari confectum præscripsi, quo per octo dies ante quàm menses eruptionem affectent vteri, diebus alternis, in tres doses ponderis ℥ ij. siue cochleariorum argenteorum quatuor, eamque dosim excipies pari mensura aquæ hordei, siue vini albi mixti horis quatuor ante cibum. Interimq; domi te continebis, sobrieque

ac temperatè viues. Expectabisq; donec menses superueniant, nihilque maius molieris, nisi quod eo tempore vino albo lymphato, aut alio potu aperiente eos prouocabis. His iam eruptis, & exactis, confectio siue opiata tibi in promtu erit, quam ad te mitto quatuor diebus tempore matutino assumendam horis iiij. antè cibum ad nucis vel castaneæ quantitatem, simulq; hauries vini albi lymphati tantillum: quo facto, ac perinde post cœnam, sub ingressum lecti, alia dosi hausta, cęterisq; eodem modo, excipies per interiora vaporationem & suffitum pulueris à me præscripti, quem in prunas inijcies, ac velut incubando huic effumationi eam continebis quàm diligentissimè poteris. Hisq; peractis cessabis ab aliis remediis vsque ad finem mensis: tuncque superiori progressu repetito paulò antè quam menses prorumpere conentur, syrupum & opiatam prædictam simili cautione hauries, sicq; per quatuor menses ab hyemis extremo ad ver vsque continuabis. Quod si neq; tuus optatus euentus succedet, si me certiorem reddere voles valetudinis tuæ, mittam ad te aliud consilij genus, quod ei tempori erit accommodatissimum. Victus interim siccus sit, & boni succi: si fortè pigrior erit aluus, diebus interlectis, aut interdum stomachus grauis, vsus pilularum ex rheubarbaro, agarico, & aloë conueniet.

℞ Saluiæ, Maioranæ, Nepitæ, Melissæ, Matricariæ, an. m. ß. Foliorum sennæ mundatorum ℥j. ß. Fiat decoctio ad ℔ ß. Addendo in fine Agarici albi ℥ ß. Rheubarbari electi ʒ iij. Cinnamomi ʒ ij. In expressione dissolue syrupi capilli Veneris ℥j. ß. Fiat apozema clarificatum, mediocriter coctum.

℞ Nigellæ ℥ ß. Styracis calamitæ, Benionini, Radicis Ireos florentinæ an. ʒ iij. Caryophyllorum, Mastichis, an. ʒ ij. Fiat puluis pro suffitu.

℞ Radicis Iringiorum ℥j. Seminis napi, Cæpe, & Bulbi, an. ʒ iij. Radicis pyrethri ʒ ß. Gingiberis ʒ j. ß. Radicis bistortæ, Renum & caudarum scincorum an. ʒ ß. syrupi de artemisia quantum satis. Fiat opiata. Capiat manè, & in lecti introitu, ad quantitatem castaneæ.

Pro muliere hystericis symptomatis affecta.

CONSIL. LI.

MVLIER ætate plena, ac matura, multos annos viri consuetudinem intermisit: quo factum est vt semen congestum, ac præter naturam retentum computruerit, imò malignam qualitatem conquisierit, quam & retenti menses, & humores, quicunque in vtero putrescunt, subire solent. Inde tetri maligniique vapores in superiores partes elati, in ventre quidem torsiones faciunt, & murmura cum dolore. Demum ventriculi subuersiones, ructus, singultus, atque vomitiones varias. Quum verò septum transuersum atque pulmonem opprimunt, difficilior est respiratio cum stertore, aut si cor feriat, palpitatio suscitabitur, aut animi defectio. Sin verò in cerebrum ac mentem irrepat aliâs morbi comitialis accessiones, aliâs deliria, aliâs oculorum caligo, aliorumque sensuum interceptio, aliâs alia facultatis animalis symptomata ingruunt.

Curatio.

℞ Hyssopi, Prassi, Nepitæ, Melissæ, Hyperici, Betonicæ, Artemisiæ, Matricariæ, an. m. j. Radicis rubiæ tinctorum, Radicis pæoniæ, Visci quercini, Polypodii quercini, Seminis cartami, an. ℥ ß. Florum anthos, Stœchados Arabicæ, an. p. ij. Seminis rutæ, Seminis Pæoniæ, & leuistici, an. ℥j. Seminis pastinacæ ʒ ij. Foliorum sennæ mundatorum ℥ iij. Fiat decoctio ad q. iij. addendo in fine agarici albi ℥ j. ß. Gingiberis ℈ j. In colatura expressa dissolue sacchari albi quart. iij. Fiat syrupus coctus, vt decet, & cum coquitur adde expressionem ℥ ß. Rheubarbari electi, infusi in aqua Betonicæ, cū spicanardi & cinnamomi an. ℈ j. capiat die quaq;. Diebus interpositis vtatur decocto ligni sancti, atq; ei sensim assuescat. Primumq; offeratur ei in pastu loco vini, quod in ℔ iiij. aquæ rasuræ ligni sancti ℥ iij. vel iiij. duntaxat accipiet: incoquantur passulæ, si videbitur cum saccharo

& cinna-

& cinnamomo: exacto triduo decoctum meracius manè & vesperi horis duabus antè cœnam, cum quibusdam ex his, quæ sunt in syrupo propinabitur. Victus ratio sit mediocris. Cucurbitæ læves, eæq; maiores sine scarificatu feminibus affigantur: crurum frictiones vtiles, vaporum impetum deorsum conuertent. Fomenta & vaporationes fient ex quibusdã eorum quæ sunt in syrupo, adiectis pulegio, origano, Calamento, Ruta & Sabina. Fiant pessi ex puluere hieræ, & succo Mercurialis confecti. Addi poterit nonnihil pillularum cochiarum, aut radicis cyclamini, aut cucumeris asinini, vt his fœda vteri illuuies renaciùs impacta eliciatur. Si hæc non satis essent, obstetrix experta ipso accessionis tempore digitum oleo nardino vel muscellino oblitum illius in vteri ceruicē immittat, vt vel titillatu putre semen prouocet, vel ceruicem extendat, quæ tum (vt ait Galenus) sursum maximè conuellitur. Si vterum libebit vehementiùs expurgare, per quietem iniectiones fiant ex decoctis herbarum, quas in fomentis narrauimus, additis agrimonio, absinthio, aut etiam aloës tantillo. Vt autem inhibeantur accessiones imminentes, potio detur ex aquis nepitæ, Melissæ, & Cichorii saccharo, & cinnamomo conditis aut pastinacæ seminis ʒj. In his vel in aqua matricariæ dissoluta, hauriat. Quum verò pars maxima accessionum ab vtero fiat, Cataplasma decernatur ex filice, leuistico, absinthio, & hyssopo coctis ac maceratis in vini stiptici, & aquæ paribus portionibus, quo venter totus integatur, aut melius vndiq; cingatur, firmiusq; ligetur, vt vaporum ascensum reprimat. Suffitus odorati pudendo offerendi, graueolentes naribus.

Pro muliere, & prægnante, & puerpera, malè habente ab vtero.

CONSIL. LII.

MVLIER habitu mediocriter carnoso, ætate media, hepate calidiore, ventriculo frigidiore, corripi solebat suffocatione vterina, cum sensus priuatione, ac veluti conuulsione, doloribusq; colicis. Item hemitritæo laborauit duos menses dum prægnans esset. Tandem peperit, excrementa alui citra opem medicam non deiiciebat: sed & magna pituitæ copia cum his profluebat, interdum sine his, nulli sudores, nulla cerebri excrementa cernebantur, nihil cum vrinis profundebatur. Quæritur qua ratione medendum sit, ne his doloribus colicis & vterinis rursum iactetur.

Respond. D. Fern.

Necesse est ingentem esse causam, quæ tot & tam grauibus symptomatis laborantem exerceat; eam autem duplicem statuo. Priorem quæ in prima corporis regione insidet, in ventriculo, in intestinis, in mesenterio, & cauis iecoris. Hæ quippe sedes refertæ sunt & obstructæ crassa excrementitiaq; pituita, quæ alui deiectionem tandiu remoratur. Nam & interdum concrescit in illis, maximeque in colo intestino; ex quo & acrioris clysteris vi aliquando euelli vidimus: hinc ergo dolores colici omnem ventris regionem obsidentes suscitantur. Altera causa est in iecore calidiore. Hoc enim multam bilem profert, quæ cum non possit per ductus naturales expurgari, propter obstructiones, in corpus vniuersum cum sanguine ptomanat. Sed & nonnihil huius in ventriculum effundi indicant vomitiones, Interdũ amaræ & biliosæ, quæ consequuntur pituitosas. Bilis illa in corpore pituitosiore febrem accendit hemitritæum, quæ sudore soluta, reliquit lassitudines vlcerosas aut phlegmonodes. Sanguis enim venarum maiorum aut minorum, quæ sunt in habitu corporis, omninò expurgatus non est, sed inquinatus bile pituitosiore, eiusmodi lassitudines infligit. Scopus medendi est corpus expurgare excrementis. Pituitosa igitur illa excrementa ad expurgationem præparanda oxymelite, in quo incoxerint hyssopus, &c. cum octaua parte aceti, & quarta mellis. Item fiat fotus ventris extenuans, & emolliēs. Quotidie iniiciatur clyster acris, in quo dissolue hieræ diacolocyntidos, & diaphœnici an. ℥ ß. cum melle. Quandoq; detur mitior ad fæces emolliendas,

& lubricanda intestina. Semel in hebdomada propinetur potio, quæ recipiat rheubarbarum, puluerem hieræ simplicis, & aliquid diaphœnici. Quippe Diaphœnicum necessarium est ad crassam & lentam pituitam excludendam, & sine eo rheubarbarum non liberabit. Vtatur in pastu vino tenui diluto, extra pastum decoctione guaiaci, aut absinthii, cum vino & aqua. Vbi prima regio fuerit expedita, secunda & tertia liberandæ etiam erunt, non valde dissimilibus remediis. Non puto tamen, quod ex habitu corporis sit necesse in aluum reuellere, sed sudoribus, decoctione guaiaci meraciore, aut aliis mistis remediis exhauriendam esse hanc regionem. Victus sit siccans & extenuans, in quo abstineat ab omnibus humidis. Vniuerso corpore repurgato vterus persanescet. Quod si nihilominus aliquid in eo restare videbitur, profligabitur vel suffitu, vel pesso, vel aliis ad id accommodatis.

De partu legitimo. CONSIL. LIII.

DE partu, qui ducentesimo secundo nuptiarum die in lucem editus est, cum is integrè conformatus, ac bene viuidus existeret, dubitatum quæsitumque est, num forte ante nuptias conceptus esset, & nonum iam mensem compleuisset. Deinde an hoc dierum numero natus septimestris, ac bonæ ætatis habendus sit. Ad prius respondit D. Fernelius. Recens editi partus ætatem nullis indiciis certò definiri posse, & immaturos fœtus aliàs videri integrè conformatos atque perfectos, alias sine pilis, vnguibus, labris, aut palpebris; vel auriculis vix dum distinctis, quemadmodum & abortum obseruauimus nonnunquam die quadragesimo dimidii digiti magnitudine membris omnibus distinctum, interdum tertio mense rudem adhuc & malè digestam molem repræsentare: id autem efficit seminis varietas, & facultas quæ in eo est, conformantis robur, aut infirmitas. Ad posterius quæsitum idem respondit. Partum editum die ducentesimo secundo septimestrem censendum. Etenim Hippocrati, vetustioribusque Græcis, tum Philosophis, tum Medicis, qui in hanc contemplationem accuratiùs incubuerunt, incomperti erant Romanorum menses; hisque quemadmodum & Hebræis, Lunæ cursu demensi sunt, constatque mensis diebus viginti nouem cum semisse, quod tempus ferè à quouis Lunæ congressu ad proximum intercedit. Hac anni supputandi ratione, quæ in fœtus gestatione, in morborum decretoriis diebus, in omni denique Medicorum obseruatione in primis, & ad vnguem tenenda, partus hic de quo quæritur, prodiit in lucem, die vigesimo quinto completo septimi mensis. Nequetamen (vt verè septimestris censeatur) necesse est septimum mensem prorsus impleuisse, satisque fuerit ad hunc terminum aut vltra aut infra dies septem accedere. Ita enim siderum nos gubernātium vires non in momento consistere, sed his limitibus contineri atque vigere, Ptolomæus aliique Astrologi celeberrimi literis prodiderunt, septimestrem quoque partum benè vitalem esse, præterquam quod Hippocratis, & omnium Medicorum autoritate celebratum est, atque receptum; nos etiam longa experientia notauimus. Cuius rei ab Astrologis petenda ratio, qui primum conceptus mensem in Saturni dominio, septimum in Lunæ potestate collocant, quæ viuentibus omnibus vitam atq; vires impertit.

Ad Hæmorrhoides. CONSIL. LIV.

QVÆ sine dolore describuntur, manantes hæmorrhoides, cæcæ sunt, & interiores: quarum nihil putem foras prominere. Hæ autem quum iamdiu & supra annos duodecim abundantiùs fluere consueuerint, omninò supprimi non debent, ne tandem incommoda sequātur, quæ Hippocrates commemorat, & metuit. At verò quum immoderatus illarum fluxus iam vires obterit, & iecur impendio refrigerat, ex quo icterus, & fortasè cachexia iam apparet, & impendet: illas certè cohibere non modo vtile, verùm in primis necessarium videtur. Sic tamen vt tertio quartóve mense quiddam profluere sinatur. Cohibebuntur vtiliter in hac descripta corporis constitutione, non reuulsione per venæ sectioné,

è cubito

è cubito, aut per cucurbitas hypochondriis affixas, non pulueribus, conditis, aut potionibus adstringentibus, sed hisce leuissimis remediis, quæ profutura non dubito. Itaq; si quæ purgatio necessaria videbitur, non alia conueniet, quam quæ ex rheo constat.

℞ Aquarum rosarum, & Arnoglossæ, an. ℥j. ß. In quibus infunde rhei electi ℈ iiij. Cinnamomi electi ℈j. In expressione dissolue Rheubarbari electi puluerizati ℈ij. Syrupi rosarum siccarum ℥ß. Fiat dosis.

℞ Plantaginis, Centinodiæ Rosarum rubratum, Balaustiorum, an. p. j. Fiat decoctio in lacte ad ℔j. In colatura dissolue Boli armeni, Farinæ fabarum, an. ℥ j. ß. Fiat clyster, in forma pultis, quam diu teneat, & iteretur bis, ter aut quater, si non satis primus cohibuerit: si miscella maior placebit, addetur sanguis draconis. Iuuabit etiam cataplasma extrinsecus podici adhibere ex Bolo armena optima, quæ in aceto, & arnoglossa, & oui candido sit dissoluta, aut in succo plantaginis & centinodiæ, qui etiam in clystere conueuient. In victus ratione vitanda sunt vina vinosa, admodum tenuia, & quæcunq; alimenta sanguinem inflammãt. Parcè viuendum, ne vires iam imminutæ nimio cibo premantur, néve sanguis supra modum increscat. Vitanda exercitatio vehemens, ira, mœror, & quæcunq; sanguinem ac spiritus inflammant, ac exagitant.

De renum affectibus. CONSIL. LV.

DVOBVS affectibus hisq; finitimis conflictatur hic vir nobilis: vnus est renis exulceratio; alter est penis seu vrinarii meatus leuis exulceratio, cum adnato tuberculo carnoso. Renis alterius aut vtriusq; vlcerati indicium est vrina alba, crassa, & purulenta, in qua & pus ipsum subsidere deprehenditur. Deinde quod æstate superiore post vehementes exercitationes & labores vrinas profuderit cruentas. Tum enim vlcus excitatum est, & (vt conicio) à calculo renem atterente, qui paucis ante mensibus in rene concreuit. Nunc sordidiore facto vlcere non cruenta sanies, sed purulenta emanat. Vlcerati meatus vrinarii indicium est ardor & acrimonia, quæ meiendo torquet; quodq; multis antè mensibus fœda illa gonorrhœa diuexatus sit, quæ meatum hunc exulcerare solet. Vlceri verò malè sanato adnatum esse tuberculum carnosum argumẽto est difficilis emictio, & qua non nisi tenuissimo filo vrina profunditur, quodq; aliquando omnino suppressa sit vrina. His implicitis affectibus non facile sit integrè mederi. Renis vlcus vix vnquam coalescit, quod pars spermatica sit. Carnosum tuberculum difficilè & ægerrimè absumitur. Confert tamen interdum purgatio, vel ex cassia sola vel interdum adiecto rheo. Postero die vtilis terebinthina lota ad ʒ ij. Sorbitio matutina ex decocto radicis althææ, & cicerum rubrorum cum melle vel butyro; hoc detergebit renis vlcus. Hoc ipsum præstabit & hydromeli simplex, si vel in siti vel primo haustu sumatur in pastu vice cereuisiæ. Vehementiora non laudo. Tuberculum carnosum extirpari debet sæpius immisso cathetere, vt huius asperitate illius nonnihil sensim euellatur. Hoc enim curandi genus breue est & expeditum. Quod tamen si laborans non ferer, cereolus immittendus est, qui meatum ipsum dilatet, comprimatq; tuberculum, & interdum is obungetur puluere, qui similiter tuberculum absumat & vlcus conglutinet: cuiusmodi est hic.

℞ Ossis sapiæ, Tuthiæ præparatæ, an. ʒ ij. Cornu cerui vsti, Aloës lotæ, an. ʒ j. Aluminis vsti ʒ ß. Fiat puluis, vtatur arido vel misto cum melle rosato in formam vnguenti. Vtilis etiam fuerit frequens iniectio aquæ aluminosæ compositæ & destillatæ, vt hac in re fieri solet.

℞ Aluminis crudi ℥ ij. Succorum plantaginis & portulacæ, an. ℔ ß. Aquarum rosarum & plantaginis an. ℥ iij. Agitentur omnia cum albuminibus trium ouorum. Reponantur in alembico vitreo, & distillentur igne lento. In his morbis contumacibus opus est & diligentia, & summa animi constantia, & tempore.

De vrina purulenta. CONSIL. LVI.

VRINA quam crassam & albam emingi percepimus verè purulenta est. In qua quiete subsidere pus deprehenditur album, læue & æquale; id autem pus index est abscessus vel vlceris. Quod tamen neq; in pene, neq; in vesica, neque in vreterib. est. Sed quum sine vllo sensu doloris existat, in solis renibus subesse intelligitur. Ab his etiam & calculi grandiusculi, & vrina sæpè cruenta profluxit, quæ tum indicabat vlcus renis attritu fieri. Nunc verò sordidum & purulentum est. Sanatio perfecta spetari vix potest, & diligenter prospiciendum, ne pus cohibeatur aut subsistat. Ita enim in alias partes redundans ac refluens grauium fit symptomatum causa. Satis fuerit curatione vlcus blandè expurgare, & assiduam liberamq; puris effusionem procurare. Itaq; abstineat ab omni corporis vehementiori motu, & exercitatione, à salsis, calidis & acribus, ne vlcus exasperetur. Hydromellitis potus vtilis, præsertim primo haustu, interdum huius vice hordei decoctum. Dein verò & quæ sequuntur medicamenta.

℞ Cassiæ fistulæ recenter mundatæ ʒ x. Cum saccharo vel electuario Diatragacanthi frigidi fiat bolus, capiat die electionis horis duabus ante cibum: vel sic.

℞ Cassiæ fistulæ recenter mundatæ ʒ vj. Rheubarbati electi puluerizati ʒ j. Cum saccharo fiat bolus.

Item ℞ Terebinthinæ Venetæ lucidæ ʒ ij ß. Lauetur in aqua rosarum, vel alkekengi. Capiat postridie purgationis ex cochleari, cum syrupo capilli Veneris. Si quando aluus adstrictior erit aut renes grauati erunt, aliis diebus hoc perfundetur clystere.

℞ Quatuor remollientium, Chamæmeli Meliloti, Anethi, an. m. j. Seminis anisi, lini, & fœnugræci, an. ℥ ß. Fiat decoctio ad ℔ j. In colatura dissolue hieræ simplicis, Catholici, an. ʒ v. Mellis rosati, Sacchari rubri, an. ℥ j. Olei violati ℥ iij. Fiat clyster. Inclinante luna tribus vel quatuor matutinis sumat hoc decoctum, horis tribus ante cibum.

℞ Cicerum rubrorum ℥ iij. Radicis althææ ℥ j. Summitatum brassiæ m. j. Fiat decoctio ad ℔ ß. In colatura dissolue Mellis optimi despumati ℥ ij. Fiat sorbitio.

Ad dolorem Nephriticum, è Gallico. CONSIL. LVII.

VT nephritico dolori præcautionem adhibeas, cui iamptidem obnoxius es: in primis vitandi sunt cibi omnes crassi & obstruentes, & carnes porcinæ, bubulæ, & ferinæ, præcipuè sale conditæ. Itemq; pisces non squamosi & aquis lutulentis innutriti, leguminumq; omne genus tum recens, tum siccum, crustacea etiam omnia, panis praue coctus, caseus, omnesq; fructus crudi: vinum quoque nigrum & crassum, asperum, vel dulce. Sed vesci poteris nutrimentis leuiorib. & facilis coctionis, vt carnibus iuuenũ animalium, aut aliorũ, tum assis, tum elixis. In iusculis incoquẽtur radices petroselini aut fœniculi. Intermissius quoq; parabuntur ex capparibus asparagis, lupulo: itẽq; acetaria ex pimpinella, saxifragia, coronopo hortensi, cæterisq; similibus oleo & aceto probè maceratis. Vinum bibes album potius quam rubeum, saltem valdè rutilum, tenueq;, nec valdè potens & mediocriter temperatum, prouisione totius corporis non neglecta. Omne alimentum sobriè ingeres, tum esculentum tum potulentum. Repletio enim huic morbo & aliis suspecta est. Ter in die cibum temperate sumere sat erit. Ac conueniet in ientaculo butyrum recens sæpè comedere cum pane siue simplici, siue tosto, saccharumq; inspergere, posteaq; vinum album haurire. Si nonnunquam frustula butyri insulsi deuorare succurret, iuuabunt tum aluum, tum renes. Iuscula etiam ex radicibus supradictis conferent, neq; nocebit hora vna post simile edulium assumtum exercitio mediocri indulgere, eodemq; modo ante & post cœnam. Interdiu dormire non expedit, nec noctu in renes decumbere, nec eos intro vel foris calfacere, seu strangulis seu igne. Sed præter hæc particularia quædam auxilia pharmaceutica ex vsu erunt. Primumq; præscribitur puluis

puluis sumendus horis duab. ante iusculum ad cochlear vnum, vel solitarium, vel ex vino albo, idq; semel in hebdomada, potissimum si aluus restitabit. Nihil autem est quod tibi luculentius seruiet, quam si sex ante desinentem lunam diebus, perfundantur intestina clystere in hanc formulam.

℞ Radicis althææ ℥ j. Radicis Enulæ Campanæ, ℥ ß. Maluæ, Violariæ, Parietariæ, Betæ, Mercurialis, an. m. j. Florum chamæmeli, Meliloti, Summitatum anethi, an. p. j. Seminis anisi, Fœniculi, Carui, & Cumini, an. ʒ iij. Fiat decoctio. In colatura ad ℔ j. Dissolue hieræ simplicis ʒ vj. Diaphœnici ʒ iij. Mellis rosati ℥ ij. Olei Chamæmeli, & anethini, an. ℥ j. ß. Fiat clyster, detur mane in exitu lecti, die prædicto. Sequenti verò potio purgatoria conueniet in hunc modum.

℞ Aquæ parietariæ ℥ ij. In qua infunde rheubarbari electi ℈ iiij. Cinnamomi electi ʒ ß. In expressione dissolue expressionem ℈ ij. Agarici trochiscati infusi in aqua betonicæ, Diaphœnici, ʒ j. Syrupi capilli Veneris, ℥ ß. Fiat dosis, detur die sequenti clyster. Interpositis autem diebus, à quibus cessabis: quarto demum, quinto, & sexto, qui erunt vltimi tres dies decursus lunæ, hauries singulis quibusque diebus matutinis, horis trib. quatuórve ante cibum drachmam vnam massæ pilularum, quam ego tibi conficiendam procuraui, ad pilulas quinq; vel si tibi amaror non admodum displicet, dissolues eam vino albo, nec propterea lecto continendus eris.

℞ Radicis Gentianæ electæ vnciam j. Fiat puluis subtilissimus. ex quo cum syrupo capilli Veneris, fiat massa mollis. Reponatur in aluta, & in pyxide ad vsum prædictum. Hisce tribus diebus exactis, qui sex superiorum postremi sunt, non erit alienum, si ita fert animus bis maluæ & cicerum decoctum parare, cuius consilium à me exquisiuisti, continuisq; quatuor aut quinq; diebus potare. Interea temporis exacta victus lex & supradicta tenenda est, superioraq; omnia sub finem trium mensium continuorum repetenda sunt, si perfecta & integra curatio à re expectatur.

Pro Duce Sommensi calculoso.

CONSIL. LVIII.

ARENVLARVM emictio nephritisq; incipiens in corporis constitutione supra modum biliosa, & cuius sanguis crassus & terrenus est, magna ex parte torretur, hac præcautione arceri debet. Cum crassus viscosusq; sanguis gignendis illis materiam subministret, iecoris verò renumq; calor ex hac torrefacta arenulas calculosq; proferat; Victus ratio obseruari debet, quæ refrigeret & humectet, simulq; detergat, & modice extenuet citra manifestum calorem. Pullorum gallinaceorum, columbarum, & vituli carnes, ex lactuca, althæa, malua, aut ex hordeo mundato elixæ, iurisq; sorbitio ieiuno data; interdum ptisanæ cremor ex melle aut sacchato paratus apprime est vtilis. Alioquouis pastu carnes tum elixæ, tum assæ edantur, in succo limonum maceratæ, vel intinctæ; qui; si desit, vel omphacium, vel oxalidis succus; nonnunquam & acetum conueniet. Vinum tenue & imbecillum sit, & abunde dilutum. Nam plurimi ab hisce malis vini abstinentia, & aquæ potu sese vindicasse asseuerant. Dorsi lumborumq; matutina frictio, itemq; exercitatio valida, aut equitatio durior arenulas & calculos deturbat, nec sinit in renibus concrescere. Cæterùm cum vna victus ratio vix satis tuta esse possit ad morbi huius præcautionem, interdum etiam medicamentis agendum erit, quæ non vehementi calore aut siccitate, sed moderatione prædita noxiam morbi materiam per aluum detrahant, & quæ renum calorem temperent, & quæ arenulas facilè cum vrinis exturbent. Eorum autem compositio huiusmodi erit.

℞ Radicis rusci, Asparagi, Graminis, Althææ, & Petroselini, an. ℥ ß. Gallitrici, Betonicæ, Pimpinellæ, Saxifragiæ, Parietariæ, Adianthi, an. m. j. Seminis ocymi, Petroselini Macedonici, Milii solis, Genistæ, Bardanæ, Sileris montani, Glycyrrhizæ rasæ, an. ʒ ij. Passularum mundatarum, Polypodii quercini, an. ℥ j. Fiat decoctio ad ℥ xv. In colatura infunde florum cordialium recentium, an. p. ij.

Foliorum sennæ mundatorum ℥ iiij. Agarici albi ʒ ij. Gingiberis albi ℈ ij. Bulliant parum, & fiat expressio, in qua dissolue sacchari albi ℔ j. Fiat syrupus perfectè coctus. Capiat decimo quoq; die ʒ pro dosi, cum aqua decoctionis hordei vel anisi. Ex hisdem simplicibus detractis purgantibus alter syrupus apparetur, quo ex aqua hordei diluto diebus interiectis manè vtetur ad renum expurgationem. Terebinthinæ vsum in hac laborantis constitutione non probem, quod promtè inflammetur iecoris calore. Si fortè frequens vsus syrupi fastidiet, illius vice hoc electuarii genus suppetat.

℞ Quatuor seminum frigidorum maiorum mundatorum, Glycyrrhizæ rasæ, an. ℈ j. Seminis pimpinellæ, Ocymi, Petroselini, Macedonici, Nucis muschatæ, an. ʒ ß. Pulueris electuarii Aromatici rosati maioris ℈ ij. Sacchari albi dissoluti in aqua alkekengi iiij. Fiat electuarium per tabellas ponderis, ʒ iij. Capiat vnam manè tribus ante pastum, & superbibat parum vini diluti. Renes extrinsecus refrigerentur æstate hoc fotu.

℞ Aquarum distillatarum Lactucæ, Nenupharis, & Rosarum, an. ℥ iij. Aceti ℥ ij. Misce, mane & vesperi renes tepido foueantur. Hyeme accommodatius erit hoc linimentum.

℞ Oleorum violati, Nenupharini, & Rosacei lototum in aceto, & aqua rosacea, an. vnc. j. Mucilaginis althææ extractæ in aqua parietariæ ʒ vj. Ceræ tantulum. Fiat linimentum pro vnctione renum, manè, & vesperi. Si fortè aliquando nephritici dolores recurrant, clyster iniiciatur ei similis quem præscripsi. Quo reddito fotus adhibeatur ad partem dolentem, ex descriptorum sacculorum decocto. Hic si non satis proderit ampla cucurbitula dolenti loco affigatur sine scarificatu. Si ne his quidem dolor mitescat, cataplasmata idonea succedant, & insessus, quorum vis est in sedandis doloribus efficacissima.

Pro Stranguria. CONSIL. LIX.

STRANGVRIA hæc qua vrina reddi narratur turbida & impura summo cum dolore, siue purulentum sit id quod tandem subsidet, siue mucosum, neq; ex ventriculi cruditate, neque ex ea pituita, quæ in articulos irruere consueuerat, progignitur. Nunquam enim è superioribus sedibus tam crassa illuuies per integros renes illabi potest in vias vrinæ. Quum igitur renes nondum malè affecti esse deprehendantur, necesse est omninò aut è vesica, aut è pene vasisque spermaticis impuram hanc sordem profluere, ac proinde vel calculum in vesica esse, vel vlcus in pene & vesicæ ceruice. Quum autem hi affectus quasdam notas communes habeant, propriis certè discernendi sunt: neq; peculiaris est suscipienda curatio, antequam certò constet vter subsit affectus: Itaq; obseruandum attentiùs, nam quod pondus grauitatis percipiatur in perinæo, quod etiam incedendi molestum sit? Num dolor nonnunquam incumbat in podicem, & meiendi ac desidendi cupiditas sit? An vrina pleno fluat radio? Si profluentis illius cursus intercipitur. Hæc enim certa sunt calculi indicia: præsertim verò, si aliquando laborans nephritico dolore distortus fuerit. At verò si nihil istorum comparuerit, ac præterea virus quoddam è pene interdum sponte excidat sine sensu, & sine emictione, Si ante vel post testium tumorem virulenta gonorrhæa aliquando contaminatus fuit æger, si vrina non pleno radio, sed tenui quasi filo redditur, si in penis arrectione vel attactu, aut dolor, aut etiam tumor aliquis percipitur; in ipso penis ductu vlcus certè sordidum ac fistulosum, vel in vesicæ ceruice, vel in penis ductu consistit. Vt autem coniectura, quæ ab his signis ducitur, sensus indicio exploretur atq; confirmetur, catheter blandè immittendus est, quo continens illa & proxima mali causa certiùs designabitur. Cognita tandem affecta sede, & propria mali origine huic peculiaria accommodabuntur præsidia, & quæ (vt spes) profutura sint. Inter moras tamē (si quæ erunt) dolor emictionis leniendus est fotu emolliente, vel anodyno partium obscænarum, aut interdum fotu ex lacte tepido. Inunctione etiam, quæ sit eiusdem facultatis, pars erit lenienda, & iniectione ex mucilagine, seminis psyllii & cydoniorum, extracta in aqua plantaginis.

plantaginis. Vrinæ quoq; acrimonia lenienda est syrupo violato, althææ, limonum, vel alio refrigerante, aut emulsione seminum frigidorum maiorum, & vino abundè diluto, si robur ventriculi ferat.

Ad vlcus sphincteris vesicæ è Gallico.

VT remedia adhibeantur vlceri iam inueterato & callo so, quod signis quibusdam certis & cathetere deprehenditur esse in sphinctere vesicæ sine tuberculo carnoso. Primum fotibus mollientibus, & dolorem sedantibus, ter aut quater in die pars infra scripta lenienda erit.

℞ Radicum althææ, & liliorum incisorum an. ℥ ij. Maluæ, Violariæ, Parietariæ, Nasturtii, Origani, Calamenti, Absinthii, Florum chamæmeli, & meliloti, an. m. j. Seminis lini, & fœnugræci, an. ℥ j. Reponantur in sacculo, bullianr in aqua & vino albo. Fiat fotus pudendi & perinæi, ter aut quater in die. Post quinque aut sex dierum huiusmodi fotus continuationem, intermittenda erit duobus diebus, interimque purgandum erit corpus cassia & rheubarbaro in hunc modum.

℞ Cassiæ fistulæ recenter mundatæ ʒ vj. Rheubarbari electi subtiliter puluerizati ℈ iiij. Cum speciebus electuarii tragacanthæ, fiat bolus. Die sequenti purgationem hauriet Terebinthinam Venetam in hunc modum paratam.

℞ Terebinthinæ Venetæ lucidæ lotæ in aqua rosarum & parietariæ ʒ ij. Tum ad priores fotus per tres aut quatuor dies erit redeundum, vel donec prædictum vlcus mollitum, & lenitum erit, tuncq; siphone tenui iniiciendum erit decoctum inferius, & ad partem affectam deducendum, ter aut quater die.

℞ Rosarum rubearum, Plantaginis, Hordei integri, Absinthii an. m. j. Centaurii minoris m. ß. Fiat decoctio ad ℔ j. in colatura dissolue mellis rosati ℥ ij. fiat iniectio. Post aliquot dies, quibus hæc iniectio celebrabitur, decoctum erit magis detersiuum reddendum, addendo quæ sequuntur.

℞ Prædictæ decoctionis ℔ j. In qua dissolue aloës optimæ ʒ ij. Myrrhæ ʒ j. Aristol. rotundæ puluer. ʒ ß. fiat iniectio. Vlcere iam his auxiliis probè deterso & mundificato, vt magis ac magis deficcetur, fiet iniectio aquæ aluminosæ in hanc formam confectæ.

℞ Aluminis crudi ℥ iiij. Succorum plantaginis & portulacæ an. ℥ viij. Agitentur omnia simul, & dissoluantur cum albuminibus trium ouorum crudorum, dein reponantur in alembico vitreo, & distillentur. Vt autem postea vlcus cicatrice inducatur, & pelle vestiatur, iniectione hac vltima procurandum erit.

℞ Aquæ plantaginis stillatitiæ ℔ j. in qua dissolue trochiscorum alborum Rasis cum camphora ʒ ß. Fiat iniectio, aut loco trochiscorum hoc modo.

℞ Lythargyri auri, Cerussæ, Boli armenæ an. ʒ ij. fiat iniectio. In victus ratione abstinendum erit ab salitis, & aromaticis, vinis potentibus, cæterisq; sanguinem subtiliorem reddentibus eorum loco iuscula refrigerantia, pruna, cæteraq; edulia, quæ sanguinem moderatum generare possunt, erunt ex vsu. Nonnunquam inter pastus, & per curationem hydromelitis benè cocti, vel aquæ hordei haustum vnum assumere expediet.

Ad mictionem purulentam.

CONSIL. LXI.

QVIDAM mingebat vrinas turbidas, in quibus subsidebat pituita crassa & viscosa, afficiebatur summo dolore & ardore inter mingendum, putabat herus id fieri calculo in vesica concluso, sed chirurgi adhibito instrumento non inuenerunt calculum, reliquum est ergo, vt id fiat à vesicæ imbecillitate. Ad eam sequentia præscripta sunt.

℞ Polypodii quercini ℥ j. Radicis rusci, Asparagi, Graminis, Petroselini, & fœniculi, an. ℥ ß. Agrimonii, Ceterach, Cuscutæ, Pimpinellæ, Betonicæ, Gallitrici, Saxifragiæ, Adianthi, Capilli Veneris an. m. j. Seminis anisi, Melonum, Bardanæ, Petroselini Macedonici, Glycyrrhizę rasæ, an. ʒ ij. Fiat decoctio ad ℥ xx.

In colatura infunde foliorum sennæ mundatorum ℥ iiij. Agarici albi ℥ ij. Turbith gummosi ℥ ß. Gingiberis ʒ ij. Bulliant parum simul, & fiat omnium expressio, in qua dissolue sacchari albi ℔ j. Fiat syrupus perfectè coctus, capiat decimo vel quintodecimo quoque die ℥ j. ß. vel ℥ ij. pro dosi cum pari portione aquæ parietariæ.

Item ℞ Aloës optimæ ℥ ß. Rheubarbari electi ʒ ij. ß. Agarici trochiscati ℈ iiij. Pulueris Electuarii Ducis ℈ ij. Malaxetur omnia simul cum sirupo de althæa, fiat massa mollis. Capiat pilulas quinque pro dosi ex drachma vna, sine custodia. Aliis diebus cum vel adstrictior erit aluus, vel molesta pituita.

℞ Quatuor seminum frigidorum maiorum, Seminis ocymi, Pimpinellæ, Saxifragæ, & Petroselini, Macedonii, an. ʒ j. Cinnamomi electi, Nucis moschatæ an. ʒ ß. Pulueris Electuarii Diarrhodonis Abbatis ʒ j. Sacchari albi dissoluti in aqua parietariæ & Gallitrici ℥ vj. Fiat elect. per tabellas ponderis ʒ iij. Capiat vnâ manè tribus saltem horis antè cibum, quibus diebus nec sirupis nec pilulis vtetur.

Item ℞ Radicis Althææ, Enulæ Campanæ, Granorū iuniperi an. ℥ j. Centaurii minoris, Origani, absinthii, Camæmeli, Meliloti, Anethi, an. m. j. Seminis anisi, Fœniculi, & fœnugræci, an ℥ ß. Fiat omnium sacculus, bulliat in aqua sufficiente, ponendo in fine vini albi quartam partem. Fiat fotus calidus pudendi pubis & perinei. Hoc si non satis pituita extenuabitur & liquefiet, ex hisdem parabitur insessus, in quo calidè madeat & mergatur ad vmbilicum vsque.

Ad mictionem inuoluntariam cum aliis accidentibus.

CONSIL. LXII.

QVi ampla & dilucida narratione expositus est affectus, licet varia symptomatum permistione eorumque insolenti concursione perobscurus & nouus appareat, singulorum tamen signorum vires & naturas, si paulo altiùs scrutemur, conspicuus vterque reddetur, eiusque causa aliorum morborum imitatione deprehendetur. Non vnus quidem est & simplex affectus omnium symptomatū causa; sed collatis æstimatisque eorum naturis, tres omninò affectus impliciti deprehendetur. Vnus est tibiarum recurrens ex interuallis Inflammatio, rubor siquidem atque calor notæ sunt inflammationis φλόγωσιν appellāt. Ea tamen erysipelas censeri non potest, cum non solùm cutem, verumetiam subiectam carnem occupet, totaque pars in ingentē molem attollatur. Restat igitur, vt ea tibiarum inflammatio sit phlegmonodes. Huius proxima continensque causa sanguis est tenuis ac feruidus, qui non solùm rubore & calore, sed & immoderata copia partem offendit. Is quidem non vno loco coercitus phlegmones speciem exhibet, quæ postea in abscessum desinit, sed per tibias æquabiliter diffusus phlegmonodem tumorem efficit, eousque perseuerantem dum represso ardore sanguis totus aut manifestè, aut sine sensu dissipetur & exhalet. Defluit autem hic sanguis ex vniuerso corpore, maximè verò è visceribus & è vasis omnib. in quibus statis temporum circuitibus coagmentari exuperareque solet, idque ob insitam laborantis constitutionem. Cum enim & illius temperamentum & habitus, viuendique ratio, & vitæ genus laborantem sanguineum esse demonstrent, multoque sanguini generando pronum, accidit certè vt statis temporum interuallis magna sanguinis exuperantia toto corpore succrescat. Ea autem cùm iam molesta & naturæ grauis euasit, in tibias, quauis ex causa imbecillas, è vasis aut à natura propellitur, aut suopte impetu ruit. Quemadmodum his, qui simili constitutione sunt, aliis per nares, aliis per hæmorrhoides, aliis per alias sedes erumpit. Reuera nisi huic Domino laboranti ea exuperantia in tibias procumberet, periculum impenderet vel repentinæ suffocationis, vel ruptionis vasorum, cùm audiamus aliquando sanguinem magna vi vomitione reiectum, idque non nisi aperta, vel rupta vena, quæ vel è iecore, vel è vicinis partib. & sedib. in ventriculum dirigitur: Ex vniuerso autem corpore, ac ex omnib. venis fluxionem in tibias eruere luculenter ea commonstrant, quæ audimus accessionis principio apparere, ea sunt totius corporis grauitas, lassitudo tensiua, spiritus difficultas, capitis dolor, æstus & ardor partium interiorum, animi anxie-

mi anxietas, quæ omnia exuperantis ſanguinis eiusq́; calidioris ſunt ſymptomata. Alter affectus Dominum laborantem affligens, eſt melancholia, inflammationis comes, quam hypochondriacam iudicem. Nam dolor in hypochondrium ſiniſtrum plerunq́; incumbens, eiusq́; palpitatio in ſiniſtram mammam excurrés, inſolens animi anxietas, mœſtitia, ſolitudo, variæ ſomniorum perturbationes, iudicium in rerum adminiſtratione ratiocinatione hebetius, & memoria fluxa, ſigna quidem ſunt, quæ non niſi ad atram bilem referri poſſunt, cuius vapores in cor & cerebrum illapſi hæc omnia multoq́; grauiora infligere ſolent. Quum ſummus ardor interiorum viſcerum, humorumq́; tam multos annos perſeuerauerit; vix fieri poteſt, quin flauæ bilis præaſſatæ pars maxima in atram faceſcat, quæ in proprium lienis receptaculum relegata malignitatis ſuæ vires profert. Tertius affectus eſt emictio inuoluntaria dormienti potiſſimùm ſine ſenſu obtingens. Ea nequaquam ſoboles eſt inflammationis aut ſuperiorum affectuum, neq́; poſthac metuenda videtur Iſchuria ei ſimilis, quæ hominem grauiſſimè torſit, ſed emictionis eius cauſa eſt ſphincteris muſculi, qui veſicæ ceruicem obſignat offenſum: hic enim chatheteris immiſſione diuulſus dilaceratusq́; eſt: ex quo & ſanguis copioſior emanauit. Sic autẽ oblæſus obſerandi munus complere non poteſt. Hæc quidem de affectuum dignotione, & de cauſis. Quibus ita conſtitutis, omnium certè ſperari poteſt perfecta ſanatio, ſi modo laborans in hac ætate florente, ſummo virium robore, quam decet diligentiam impendat.

Curandi ratio.

Poſtremus affectus, qui emictionem efficit ſine ſenſu, quoniam ſimplex admodum eſt, nec vllam ſordem aut illuuiem effundit, cum vrina ſolis adſtringentibus & corroborantibus emendari poteſt. Huiuſce generis fotus ſunt partium obſcœnarum ex roſis, balauſtiis, plantagine, rhoe, mali corio, hisq́; ſimilibus coctis in aqua fabrorum. Deinde emplaſtra ex eadem materia, & ex metallicis, lithargyro, alumine, bolo armena, maſtiche exceptis oleo myrtino, & aceto. Hæc ſi extrinſecus inſidentia parum iuuent, intromittenda quidem erunt ſiphone, dũ offenſum ceruicis muſculum attingant. Ita enim multò efficacior deprehendetur eorum vſus. Alii duo affectus, quoniam impliciti quodammodo ſunt, & vnus alterius ſoboles eſt, communem ferè curationem habent. Recurrens illa tibiarum inflammatio ſola fortaſſe victus ratione inhiberi arceriq́; poteſt. At melancholica affectio curationem quandam expoſcit. Itaq́; vt ſanguis totumq́; corpus purius reddatur, quinto aut ſexto quoq́; die purgatio decernatur ſirupo, qui conſtet ex ſucco bugloſſi, boraginis, fumariæ, lupuli, oxalidis & ſimilium, recipiatq́; in libras quasq́; ſuccorum dilutas foliorum ſennæ ℥ iiij. & cinnamomi ℥ ß. Sacchari ℔ j. Huius doſis erit ℥ ij. ex ſero lactis dilutæ. Si melancholica ſymptomata magis premant, diebus interiectis ſimilis offeratur ſirupus detractis foliis ſennæ. Præſcribatur & electuarium ex puluere lætificantis Galeni, Diambræ, & electuarii de gemmis, cum ſaccharo diſſoluto in aqua bugloſſi. Purgatio nulla validior tentetur, nec poſthac vena ſecetur, niſi maior neceſſitas ingruat. Ceterùm tutò & magno vſu aperiri poterunt hæmorrhoides, ſi fortè intumeſcant aut quouis modo conſpicuæ ſint, idq́; vel ſcalpello, vel hyrudine, vel medicamentis. Huc accedet victus ratio, quæ bonum, tenuem, modicè frigidum, ac humidum ſuccum generet, qualem nimirum hypochondriacæ melancholiæ omnes expetunt. Iam verò recurrentis inflammationis præcautio in hoc maximè poſita eſt, vt parcè tenuiterq́; viuat, & ſiti ac inediis ſe maceret atq́; in ſanguinis & humorum mediocritate conſiſtat, nec hos ſinat in vllam grauem & moleſtam exuperantiam augeri. Quocirca cibis euchymis, frigidis ac humidis, mediocribus vtatur, & à conſueta alimentorum copia dimidium detrahat. A vino menſes duos aut tres (ſi ventriculi robur fert) abſtinebit. Huius verò loco potus erit, aut cereuiſia tenuis, aut aqua cinnamomo condita, aut ligni guaiaci decoctum. Quod etiam ſi ſudores promoueat, corpusq́; reddat patentius, vtiliſſimum iudico. Reliquo vitæ curſu deuitet vinum meracius, crapulam atq́; ſatietatem. Tota quippe curationis ſpes

ta est in victu refrigerante ac tenui. Sententiæ de potu lactis asinini non accessi, quod lac in calida & biliosa constitutione prompte corrumpatur, nec corpus atrophia laboret, multò minùs placet balnearum vsus, quod hæ fusis colliquatisq; humoribus fluxiones proritent: corpus autem variis fluxionibus tentetur. Ne autem posthac in tibias tam prona sit fluxio, vtile sit fasciis eas artiùs vincire, aut caligis, quæ hic nobis ex pelle canina parari solent in eum vsum.

Ad Gonorrhœam & Arthritidem.

CONSIL. LXIII.

GENEROSVM hunc virum duo exercent affectus Arthritis & Gonorrhœa, hæc recens est, & trium duntaxat mensium sine emictionis ardore, sine vlcere, aut meiēdi difficultate. Illa vetustior, quæ hoc anno grauiùs afflixit, & ante annos sex semel de se futura aliquando testimoniū exhibuit. Mirū sanè hāc ipso statim inuasionis initio omnes peræquè articulos occupasse, & tophos in digitis, manu, carpo, aliisq; locis reliquisse. Indicium hoc esto grauissimæ arthritidis aliquando futuræ, quæ paucis annis hominem totum quasi compedibus & manicis sit comprehensura, nisi tempestiuè occurratur. Hoc ille præsentiens ac metuens opem implorat, quam cùm ferre ei non liceat in aula vaga ac instabili, committendum tibi illum putaui, vt in curando rationem eam & methodum imiteris, quam nos aliquando tenuisse vidisti. Vt autem tu pariter virulentæ gonorrhœæ curationem accommodes, de primo aluum perfundes clystere qui teneat hieræ simplicis, Diaphœnici, an. ℥ ß. mellis rosati & anthosati an. ℥j. &c. Postero die purgabis medicamento & rheubarbaro, & agarico, an. ℈ iiij. infusis in aquis betonicæ, endiuiæ, & vino albo, an. ℥ j. in expressione dissolue electuarii diacartami ʒ j. ß. Sirupi capilli Veneris ℥ ß. Tertio die dentur terebinthinæ ʒ ij. ß. Cum sirupo capilli Veneris, ex cochleari horis iij. ante cibum. Quarto die quiescendum. Quinto diætam per guaiacum auspicari oportet, decoctumq; duplex habendum, vnum meracius, quod in ℔ ß. ligni & ℥ ij corticis habeat sub decoctionis finem radicis Enulæ Campanæ, Polypodii quercini, Seminis cartami, an. ℥j. Quo vtatur bis die tribus horis, vel iiij. antè pastum. Alterum dilutius ex solo ligno, cuius vsus erit in pastu vice vini. Victus in diæta imperandus tenuis, attenuans & siccans. Si aluus erit adstrictior, proritetur clystere. Septimo vel octauò die denuò purgetur medicamento non admodum dissimili. Ab hac purgatione, topica remedia capiti primùm adhibeantur, vt sacculi ex seminibus, qui erumpentem sudorem magis euocent. Et post detersum sudorem quotidie manè & vesperi errhina primum quidem leuiora, dein valentiora. Quum capitis humores magna ex parte dissipati apparebunt, ceruici & spinæ dorsi ea induces medicamenta, quæ scio te charticulis excepisse. Tophis verò emplastra quædam, quæ serie longa Domino de Chauuigne nos præscripsisse satis meministi, Cum istorum continuatione omnem articularem dolorem & tophos fistulares, ipsumque mali fontem absorpseris, corroborandi postremò erunt articuli remediis in id comparatis: quorum tibi magna quoque superest supellex. Sed antequam res eò deducatur, te, vt spero, reuisurus sum. Si his remediis gonorrhœam penitus euelli non contigerit, inserenda erunt in penem, quæ eius reliquias resiccent. Horum materia si res postular, pleniùs aliquando exponetur. Interim nihilominus calor immodicus, & æstus renum per curationem reprimuntur illitu ex oleis nenupharini & rosarum, lotis in aqua plantaginis, vel oxymelite, aquis rosarum, plantaginis, & solatri, an. ℥ ij. Aceti, ℥ j. In quibus etiam, si necessitas postulet, dissolue trochiscorum de camphora, ʒ ij.

Pro Enterocele, è Gallico. CONSIL. LXIV.

AD curationem propositi affectus primum contineri oportet conclaui & decumbere lectulo dies vt minimū viginti, lumbisq; supinum insistere, nec corpus ad-

pus admodum extendere, aut exagitare, præcipueque tibias, atque adeò animum ira, tussi, risu, aliisque affectionibus. Interea temporis sobriè & temperatè viues cibis nec flatuosis, nec humidis, dabisque operam ne venter sit turgidus aut siccus, quotidiè aut natura, aut arte seu clystere, seu glande soluatur. Primùm quidem purgabitur corpus medicamento: posteà describendo, quod etiam repeti poterit post xv. vel xvj. diem.

℞ Quatuor remollientium, Origani, Calamenti, Absinthii, Chamæmeli, Meliloti, Anethi, an. m. j. Seminis anisi, fœniculi, an. ℥ ß. Mellis rosati, & anthosati, an. ℥ j. Olei rutæ & anethi, an. ℥ j. ß. Fiat clyster.

Item ℞ Radicis consolidæ maioris, & mediæ, radicis osmundæ regalis, an. m. ß. foliorum sennæ mundatorum, ʒ iij. Fiat decoctio pro vna dosi: in colatura dissolue, rheubarbari electi puluerizati ʒ j. ß. Sirupi rosarum siccarum ʒ vj. fiat potio. Quatuor primis curationis diebus fouebitur tumor ille spongia mediocriter madefacta decocto sequenti: Quinquiesque aut sexies quam calidissimè ferre poteris totam partem duram & dolentem diu conteges supinus, tum splenio & fascia linteis inductis circumligabis bis in die, manè videlicet, ac hora prima post prandium. Fotus talis esto.

℞ Radicis althææ, Ebuli, & iridis recentis, an. ℥ ij. Maluæ, Violariæ, Parietariæ, Nasturtii, Absinthii, Origani, Calamenti, Centaurii minoris, an. m. j. Seminis fœniculi, Lini, & fœnugræci, an. ℥ j. Fiat omnium decoctio in aqua sufficienti pro fotu. Post quatuor dies fouebis denuò herniam illam tuam sacculo, quem tibi tradidi vino rubeo adstringente perfuso & calefacto ad prunas, & post alios octo dies intingetur secundus sacculus lixiuio ex aqua ferrariorum, & cinere quercino. Post quos sacculos bis in die inductos, applicanda rursus erunt splenia & fasciolæ. Quibus perfectis, cessare poteris ab aliis remediis, præterquam à subligaculo herniæ tuæ accommodato per duos menses. Itemq; vt ab omni conatu laborioso abstineas siue equestri siue pedestri. Quartodecimo curatiōis die haustum quendam pulueris sequentis ex cochleari manè vesperi hora vna antè cibum aggredieris, ac vsq; dum perfecta sit sanatio persequeris.

℞ Corticis myrobalanorum Indorum & Chebulorum, an. ʒ j. ß. Nasturtii, Portulacæ, Plantaginis, Sumach, an. ʒ ß. Coralli rubri, Lapidis hæmatitis, Carabes, an. ℈ j. Cinnamomi electi ℈ iiij. Sacchari rosati ℥ iiij. Fiat puluis.

Ad Coxendicem, & aliorum articulorum dolores.

CONSIL. LXV.

MVLTIS hisq; diris malis premitur hæc adolescens, sed quotum omnium vna sit origo, vnusq; fons è capite. Vetus œdema, quod illam primis annis malè habuit, frequens & importuna capitis lotio, intemperiem frigidam & imbecillitatem capitis reliquerunt, quæ frigidi excrementi copiam assiduò cumulat. His ex causis congestus, exuperansq; frigidus ac pituitosus humor, olim in ceruicis adenes strumarum vice procubuit: nec multis antè annis in corporis partem dextram irruens, ceruicis, scapulæ, coxendicis, fœmoris totiusq; cruris articulos obsedit. Neq; solùm externas corporis partes, sed & nouissimè interiores inuasit, tanta fluxione in pulmones illapsa, non modo tussim, sed & stertorem & molestam spirandi difficultatem inuexerit. Vnde intelligitur omnium malorum continentem causam esse frigidum pituitosumq; humorem, qui omnes ferè corporis sedes occupat, illiusq; primam originem è capite fluere. Nisi extremè imbecillæ sint vires, spes quædam sanationis affulget, hoc potissimùm ætatis vigore, & appellente vere. Multa quidem ad curationem a te præscripta sunt, quibus leuata laborans, nondum tamen ob mali diuturnitatem & peruicaciam sanata: hinc suspicor malorum fontem nondum prorsus exhaustum esse. Sed crebrò vt in pulmones, sic in articulos fluxionem è capite ferri, quæ hanc diuturnitatem alat. Summum curationis consilium eò dirigatur, vt caput vacet excrementis, aut si quæ necessariò gignuntur, deriuentur per nares, vel admotorum vi digerantur. Itaq; decimo vel duodecimo quoq; die pro virium robore purgetur po-

& lubricanda intestina. Semel in hebdomada propinetur potio, quæ recipiat rheubarbarum, puluerem hieræ simplicis, & aliquid diaphœnici. Quippe Diaphœnicum necessarium est ad crassam & lentam pituitam excludendam, & sine eo rheubarbarum non liberabit. Vtatur in pastu vino tenui diluto, extra pastum decoctione guaiaci, aut absinthii, cum vino & aqua. Vbi prima regio fuerit expedita, secunda & tertia liberandæ etiam erunt, non valde dissimilibus remediis. Non puto tamen, quod ex habitu corporis sit necesse in alunm reuellere, sed sudoribus, decoctione guaiaci meraciore, aut aliis mistis remediis exhauriendam esse hanc regionem. Victus sit siccans & extenuans, in quo abstineat ab omnibus humidis. Vniuerso corpore repurgato vterus persanescet. Quod si nihilominus aliquid in eo restare videbitur, profligabitur vel suffitu, vel pesso, vel aliis ad id accommodatis.

De partu legitimo. Consil. LIII.

DE partu, qui ducentesimo secundo nuptiarum die in lucem editus est, cum is integrè conformatus, ac bene viuidus existeret, dubitatum quæsitumque est, num forte ante nuptias conceptus esset, & nonum iam mensem compleuisset. Deinde an hoc dierum numero natus septimestris, ac bonæ ætatis habendus sit. Ad prius respondit D. Fernelius. Recens editi partus ætatem nullis indiciis certò definiri posse, & immaturos fœtus aliàs videri integrè conformatos atque perfectos, alias sine pilis, vnguibus, labris, aut palpebris; vel auriculis vix dum disiunctis, quemadmodum & abortum obseruauimus nonnunquam die quadragesimo dimidii digiti magnitudine membris omnibus distinctum, interdum tertio mense rudem adhuc & malè digestam molem repræsentare: id autem efficit seminis varietas, & facultas quæ in eo est, conformantis robur, aut infirmitas. Ad posterius quæsitum idem respondit. Partum editum die ducentesimo secundo septimestrem censendum. Etenim Hippocrati, vetustioribusque Græcis, tum Philosophis, tum Medicis, qui in hanc contemplationem accuratiùs incubuerunt, incomperti erant Romanorum menses; hisque quemadmodum & Hebræis, Lunæ cursu demersi sunt, constatque mensis diebus viginti nouem cum semisse, quod tempus ferè à quouis Lunæ congressu ad proximum intercedit. Hac anni supputandi ratione, quæ in fœtus gestatione, in morborum decretoriis diebus, in omni denique Medicorum obseruatione in primis, & ad vnguem tenenda, partus hic de quo quæritur, prodiit in lucem, die vigesimoquinto completo septimi mensis. Neque tamen (vt verè septimestris censeatur) necesse est septimum mensem prorsus impleuisse, satisque fuerit ad hunc terminum aut vltra aut infra dies septem accedere. Ita enim siderum nos gubernatium vires non in momento consistere, sed his limitibus contineri atque vigere, Ptolomæus aliique Astrologi celeberrimi literis prodiderunt, septimestrem quoque partum benè vitalem esse, præterquam quod Hippocratis, & omnium Medicorum autoritate celebratum est, atque receptum; nos etiam longa experientia notauimus. Cuius rei ab Astrologis petenda ratio, qui primum conceptus mensem in Saturni dominio, septimum in Lunæ potestate collocant, quæ viuentibus omnibus vitam atq; vires impertit.

Ad Hæmorrhoides. Consil. LIV.

QVÆ sine dolore describuntur, manantes hæmorrhoides, cæcæ sunt, & interiores: quarum nihil putem foras prominere. Hæ autem quum iamdiu & supra annos duodecim abundantiùs fluere consueuerint, omninò supprimi non debent, ne tandem incommoda sequatur, quæ Hippocrates commemorat, & metuit. At verò quum immoderatus illarum fluxus iam vires obterit, & iecur impendio refrigerat, ex quo icterus, & fortasse cachexia iam apparet, & impendet: illas certè cohibere non modo vtile, verùm in primis necessarium videtur. Sic tamen vt tertio quartóve mense quiddam profluere sinatur. Cohibebuntur vtiliter in hac descripta corporis constitutione, non reuulsione per venæ sectionē,

è cubito

è cubito, aut per cucurbitas hypochondriis affixas, non pulueribus, conditis, aut potionibus adstringentibus, sed hisce leuissimis remediis, quæ profutura non dubito. Itaq; si quæ purgatio necessaria videbitur, non alia conueniet, quam quæ ex rheo constat.

℞ Aquarum rosarum, & Arnoglossæ, an. ℥j. ß. In quibus infunde rhei electi ℈ iiij. Cinnamomi electi ℈ j. In expressione dissolue Rheubarbari electi puluerizati ℈ ij. Syrupi rosarum siccarum ℥ ß. Fiat dosis.

℞ Plantaginis, Centinodiæ Rosarum rubrarum, Balaustiorum, an. p. j. Fiat decoctio in lacte ad ℔ j. In colatura dissolue Boli armeni, Farinæ fabarum, an. ℥ j. ß. Fiat clyster, in forma pultis, quam diu teneat, & iteretur bis, ter aut quater, si non satis primus cohibuerit: si miscella maior placebit, addetur sanguis draconis. Iuuabit etiam cataplasma extrinsecus podici adhibere ex Bolo armena optima, quæ in aceto, & arnoglossa, & oui candido sit dissoluta, aut in succo plantaginis & centinodiæ, qui etiam in clystere conuenient. In victus ratione vitanda sunt vina vinosa, admodum tenuia, & quæcunq; alimenta sanguinem inflammãt. Parcè viuendum, ne vires iam imminutæ nimio cibo premantur, néve sanguis supra modum increscat. Vitanda exercitatio vehemens, ira, mœror, & quæcunq; sanguinem ac spiritus inflammant, ac exagitant.

De renum affectibus. CONSIL. LV.

DVOBVS affectibus hisq; finitimis conflictatur hic vir nobilis: vnus est renis exulceratio; alter est penis seu vrinarii meatus leuis exulceratio, cum adnato tuberculo carnoso. Renis alterius aut vtriusq; vlcerati indicium est vrina alba, crassa, & purulenta, in qua & pus ipsum subsidere deprehenditur. Deinde quod æstate superiore post vehementes exercitationes & labores vrinas profuderit cruentas. Tum enim vlcus excitatum est, & (vt coniicio) à calculo renem atterente, qui paucis ante mensibus in rene concreuit. Nunc sordidiore facto vlcere non cruenta sanies, sed purulenta emanat. Vlcerati meatus vrinarii indicium est ardor & acrimonia, quæ meiendo torquet; quodq; multis ante mensibus fœda illa gonorrhœa diuexatus sit, quæ meatum hunc exulcerare solet. Vlceri vero malè sanato adnatum esse tuberculum carnosum argumẽto est difficilis emictio, & qua non nisi tenuissimo filo vrina profunditur, quodq; aliquando omnino suppressa sit vrina. His implicitis affectibus non facile sit integrè mederi. Renis vlcus vix vnquam coalescit, quod pars spermatica sit. Carnosum tuberculum difficilè & ægerrimè absumitur. Confert tamen interdum purgatio, vel ex cassia sola vel interdum adiecto rheo. Postero die vtilis terebinthina lota ad ʒ ij. Sorbitio matutina ex decocto radicis althææ, & cicerum rubrorum cum melle vel butyro, hoc detergebit renis vlcus. Hoc ipsum præstabit & hydromeli simplex, si vel in siti vel primo haustu sumatur in pastu vice cereuisiæ. Vehementiora non laudo. Tuberculum carnosum extirpari debet sæpius immisso cathetere, vt huius asperitate illius nonnihil sensim euellatur. Hoc enim curandi genus breue est & expeditum. Quod tamen si laborans non ferer, cereolus immittendus est, qui meatum ipsum dilatet, comprimatq; tuberculum, & interdum is obungetur puluere, qui similiter tuberculum absumat & vlcus conglutinet: cuiusmodi est hic.

℞ Ossis sapiæ, Tuthiæ præparatæ, an. ʒ ij. Cornu cerui vsti, Aloës lotæ, an. ʒ j. Aluminis vsti ʒ ß. Fiat puluis, vtatur arido vel misto cum melle tosato in formam vnguenti. Vtilis etiam fuerit frequens iniectio aquæ aluminosæ compositæ & destillatæ, vt hac in re fieri solet.

℞ Aluminis crudi ℥ ij. Succorum plantaginis & portulacæ, an. ℔ ß. Aquarum rosarum & plantaginis an. ℥ iij. Agitentur omnia cum albuminibus trium ouorum. Reponantur in alembico vitreo, & distillentur igne lento. In his morbis contumacibus opus est & diligentia, & summa animi constantia, & tempore.

De vrina purulenta. CONSIL. LVI.

VRINA quam crassam & albam emingi percepimus verè purulenta est. In qua quiete subsidere pus deprehenditur album, læue & æquale; id autem pus index est abscessus vel vlceris. Quod tamen neq; in pene, neq; in vesica, neque in vreterib. est. Sed quum sine vllo sensu doloris existat, in solis renibus subesse intelligitur. Ab his etiam & calculi grandiusculi, & vrina sæpè cruenta profluxit, quæ tum indicabat vlcus renis attritu fieri. Nunc verò sordidum & purulentum est. Sanatio perfecta sperari vix potest, & diligenter prospiciendum, ne pus cohibeatur aut subsistat. Ita enim in alias partes redundans ac refluens grauium fit symptomatum causa. Satis fuerit curatione vlcus blandè expurgare, & assiduam liberamq; puris effusionem procurare. Itaq; abstineat ab omni corporis vehementiori motu, & exercitatione, à salsis, calidis & acribus, ne vlcus exasperetur. Hydromelitis potus vtilis, præsertim primo haustu, interdum huius vice hordei decoctum. Dein verò & quæ sequuntur medicamenta.

℞ Cassiæ fistulæ recenter mundatæ ℥ x. Cum saccharo vel electuario Diatragacanthi frigidi fiat bolus, capiat die electionis horis duabus ante cibum: vel sic.

℞ Cassiæ fistulæ recenter mundatæ ℥ vj. Rheubarbari electi puluerizati ℥ j. Cum saccharo fiat bolus.

Item ℞ Terebinthinæ Venetæ lucidæ ℥ ij. ß. Lauetur in aqua rosarum, vel alkekengi. Capiat postridie purgationis ex cochleari, cum syrupo capilli Veneris. Si quando aluus adstrictior erit aut renes grauati erunt, aliis diebus hoc perfundetur clystere.

℞ Quatuor remollientium, Chamæmeli, Meliloti, Anethi, an. m. j. Seminis anisi, lini, & fœnugræci, an. ℥ ß. Fiat decoctio ad ℔ j. In colatura dissolue hieræ simplicis, Catholici, an. ℥ v. Mellis rosati, Sacchari rubri, an. ℥ j. Olei violati ℥ iij. Fiat clyster. Inclinante luna tribus vel quatuor matutinis sumat hoc decoctum, horis tribus ante cibum.

℞ CiceRum rubrorum ℥ iij. Radicis althææ ℥ j. Summitatum brassiæ m. j. Fiat decoctio ad ℔ ß. In colatura dissolue Mellis optimi despumati ℥ ij. Fiat sorbitio.

Ad dolorem Nephriticum, è Gallico. CONSIL. LVII.

VT nephritico dolori præcautionem adhibeas, cui iampridem obnoxius es: in primis vitandi sunt cibi omnes crassi & obstruentes, & carnes porcinæ, bubulæ, & ferinæ, præcipuè sale conditæ. Itemq; pisces non squamosi & aquis lutulentis innutriti, leguminumq; omne genus tum recens, tum siccum, crustacea etiam omnia, panis prauè coctus, caseus, omnesq; fructus crudi: vinum quoque nigrum & crassum, asperum, vel dulce. Sed vesci poteris nutrimentis leuiorib. & facilis coctionis, vt carnibus iuuenũ animalium, aut aliorũ, tum assis, tum elixis. In iusculis incoquẽtur radices petroselini aut fœniculi. Intermissius quoq; parabuntur ex capparibus asparagis, lupulo: itẽq; acetaria ex pimpinella, saxifragia, coronopo hortensi, cæterisq; similibus oleo & aceto probè maceratis. Vinum bibes album potius quam rubeum, saltem valdè rutilum, tenueq;, nec valdè potens & mediocriter temperatum, prouisione totius corporis non neglecta. Omne alimentum sobriè ingeres, tum esculentum tum potulentum. Repletio enim huic morbo & aliis suspecta est. Ter in die cibum temperate sumere sat erit. Ac conueniet in ientaculo butyrum recens sæpè comedere cum pane siue simplici, siue tosto, saccharumq; inspergere, posteaq; vinum album haurire. Si nonnunquam frustula butyri insulsi deuorare succurret, iuuabunt tum aluum, tum renes. Iuscula etiam ex radicibus supradictis conferent, neq; nocebit hora vna post simile edulium assumtum exercitio mediocri indulgere, eodemq; modo ante & post cœnam. Interdiu dormire non expedit, nec noctu in renes decumbere, nec eos intro vel foris calfacere, seu strangulis seu igne. Sed præter hæc particularia quædam auxilia pharmaceutica ex vsu erunt. Primumq; præscribitur

pulvis ſumendus horis duab. ante iuſculum ad cochlear vnum, vel ſolitarium, vel ex vino albo, idq; ſemel in hebdomada, potiſſimum ſi aluus reſtitabit. Nihil autem eſt quod tibi luculentius ſeruiet, quam ſi ſex ante deſinentem lunam diebus, perfundantur inteſtina clyſtere in hanc formulam.

℞ Radicis althææ ℥ j. Radicis Enulæ Campanæ, ℥ ß. Maluæ, Violariæ, Parietariæ, Betæ, Mercurialis, an. m. j. Florum chamæmeli, Meliloti, Summitatum anethi, an. p. j. Seminis aniſi, Fœniculi, Carui, & Cumini, an. ʒ iij. Fiat decoctio. In colatura ad ℔ j. Diſſolue hieræ ſimplicis ʒ vj. Diaphœnici ʒ iij. Mellis roſati ℥ ij. Olei Chamæmeli, & anethini, an. j. ß. Fiat clyſter, detur mane in exitu lecti, die prædicto. Sequenti verò potio purgatoria conueniet in hunc modum.

℞ Aquæ parietariæ ℥ ij. In qua infunde rheubarbari electi ℈ iiij. Cinnamomi electi ʒ ß. In expreſſione diſſolue expreſſionem ℈ ij. Agarici trochiſcati infuſi in aqua betonicæ, Diaphœnici, ʒ j. Syrupi capilli Veneris, ℥ ß. Fiat doſis, detur die ſequenti clyſter. Interpoſitis autem diebus, à quibus ceſſabis: quarto demum, quinto, & ſexto, qui erunt vltimi tres dies decurſus lunæ, hauries ſingulis quibusque diebus matutinis, horis trib. quatuórve ante cibum drachmam vnam maſſæ pilularum, quam ego tibi conficiendam procuraui, ad pilulas quinq; vel ſi tibi amaror non admodum diſplicet, diſſolues eam vino albo, nec propterea lecto continendus eris.

℞ Radicis Gentianæ electæ vnciam j. Fiat puluis ſubtiliſſimus. ex quo cum ſyrupo capilli Veneris, fiat maſſa mollis. Reponatur in aluta, & in pyxide ad vſum prædictum. Hiſce tribus diebus exactis, qui ſex ſuperiorum poſtremi ſunt, non erit alienum, ſi ita fert animus bis maluæ & cicerum decoctum parare, cuius conſilium à me exquiſiuiſti, continuisq; quatuor aut quinq; diebus potare. Interea temporis exacta victus lex & ſupradicta tenenda eſt, ſuperioraq; omnia ſub finem trium menſium continuorum repetenda ſunt, ſi perfecta & integra curatio à te expectatur.

Pro Duce Sommenſi calculoſo.

CONSIL. LVIII.

ARENVLARVM emictio nephritisq; incipiens in corporis conſtitutione ſupra modum bilioſa, & cuius ſanguis craſſus & terrenus eſt, magna ex parte torretur, hac præcautione arceri debet. Cum craſſus viſcoſusq; ſanguis gignẽdis illis materiam ſubminiſtret, iecoris verò renumq; calor ex hac torrefacta arenulas calculosq; proferat; Victus ratio obſeruari debet, quæ refrigeret & humectet, ſimulq; detergat, & modice extenuet citra manifeſtum calorem. Pullorum gallinaceorum, columbarum, & vituli carnes, ex lactuca, althæa, malua, aut ex hordeo mundato elixæ, iurisq; ſorbitio ieiuno data; interdum ptiſanæ cremor ex melle aut ſacchato paratus apprime eſt vtilis. Alio quouis paſtu carnes tum elixæ, tum aſſæ edantur, in ſucco limonum maceratæ, vel intinctæ; qui; ſi deſit, vel omphacium, vel oxalidis ſuccus, nonnunquam & acetum conueniet. Vinum tenue & imbecillum ſit, & abunde dilutum. Nam plurimi ab hiſce malis vini abſtinentia, & aquæ potu ſeſe vindicaſſe aſſeuerant. Dorſi lumborumq; matutina frictio, itemq; exercitatio valida, aut equitatio durior arenulas & calculos deturbat, nec ſinit in renibus concreſcere. Cæterùm cum vna victus ratio vix ſatis tuta eſſe poſſit ad morbi huius præcautionem, interdum etiam medicamentis agẽdum erit, quæ non vehementi calore aut ſiccitate, ſed moderatione prædita noxiam morbi materiam per aluum detrahant, & quæ renum calorem temperent, & quæ arenulas facilè cum vrinis exturbent. Eorum autem compoſitio huiuſmodi erit.

℞ Radicis ruſci, Aſparagi, Graminis, Althææ, & Petroſelini, an. ℥ ß. Gallitrici, Betonicæ, Pimpinellæ, Saxifragiæ, Parietariæ, Adianthi, an. m. j. Seminis ocymi, Petroſelini Macedonici, Milii ſolis, Geniſtæ, Bardanæ, Sileris montani, Glycyrrhizæ raſæ, an. ʒ ij. Paſſularum mundatarum, Polypodii quercini, an. ℥ j. Fiat decoctio ad ℥ xv. In colatura infunde florum cordialium recentium, an. p. ij.

Foliorum sennæ mundatorum ℥ iiij. Agarici albi ʒ ij. Gingiberis albi ℈ ij. Bulliant parum, & fiat expressio, in qua dissolue facchari albi ℔ j. Fiat syrupus perfectè coctus. Capiat decimo quoq; die ℥ pro dosi, cum aqua decoctionis hordei vel anisi. Ex hisdem simplicibus detractis purgantibus alter syrupus apparetur, quo ex aqua hordei diluto diebus interiectis manè vtetur ad renum expurgationem. Terebinthinæ vsum in hac laborantis constitutione non probem, quod promtè inflammetur iecoris calore. Si fortè frequens vsus syrupi fastidiet, illius vice hoc electuarii genus suppetat.

℞ Quatuor seminum frigidorum maiorum mundatorum, Glycyrrhizæ rasæ, an. ℈ j. Seminis pimpinellæ, Ocymi, Petroselini, Macedonici, Nucis moschatæ, an. ʒ ß. Pulueris electuarii Aromatici rosati maioris ℈ ij. Sacchari albi dissoluti in aqua alkekengi iiij. Fiat electuarium per tabellas ponderis, ʒ iij. Capiat vnam manè tribus ante pastum, & superbibat parum vini diluti. Renes extrinsecus refrigerentur æstate hoc fotu.

℞ Aquarum distillatarum Lactucæ, Nenupharis, & Rosarum, an. ℥ iij. Aceti ℥ ij. Misce, mane & vesperi renes tepido foueantur. Hyeme accommodatius erit hoc linimentum.

℞ Oleorum violati, Nenupharini, & Rosacei lototum in aceto, & aqua rosacea, an. vnc. j. Mucilaginis althææ extractæ in aqua parietariæ ʒ vj. Ceræ tantulum. Fiat linimentum pro vnctione renum, manè, & vesperi. Si fortè aliquando nephritici dolores recurrant, clyster iniiciatur ei similis quem præscripsi. Quo reddito fotus adhibeatur ad partem dolentem, ex descriptorum sacculorum decocto. Hic si non satis proderit ampla cucurbitula dolenti loco affigatur sine scarificatu. Si ne his quidem dolor mitescat, cataplasmata idonea succedant, & insessus, quorum vis est in sedandis doloribus efficacissima.

Pro Stranguria. CONSIL. LIX.

STRANGVRIA hæc qua vrina reddi narratur turbida & impura summo cum dolore, siue purulentum sit id quod tandem subsidet, siue mucosum, neq; ex ventriculi cruditate, neque ex ea pituita, quæ in articulos irruere consueuerat, progignitur. Nunquam enim è superioribus sedibus tam crassa illuuies per integros renes illabi potest in vias vrinæ. Quum igitur renes nondum malè affecti esse deprehendantur, necesse est omninò aut è vesica, aut è pene vasisque spermaticis impuram hanc sordem profluere, ac proinde vel calculum in vesica esse, vel vlcus in pene & vesicæ ceruice. Quum autem hi affectus quasdam notas communes habeant, propriis certè discernendi sunt: neq; peculiaris est suscipienda curatio, antequam certò constet vter subsit affectus: Itaq; obseruandum attentiùs, nam quod pondus grauitatis percipiatur in perinæo, quod etiam incedendi molestum sit? Num dolor nonnunquam incumbat in podicem, & meiendi ac desidendi cupiditas sit? An vrina pleno fluat radio? Si profluentis illius cursus intercipitur. Hæc enim certa sunt calculi indicia: præsertim verò, si aliquando laborans nephritico dolore distortus fuerit. At verò si nihil istorum comparuerit, ac præterea virus quoddam è pene interdum sponte excidat sine sensu, & sine emictione, Si ante vel post testium tumorem virulenta gonorrhæa aliquando contaminatus fuit æger, si vrina non pleno radio, sed tenui quasi filo redditur, si in penis arrectione vel attactu, aut dolor, aut etiam tumor aliquis percipitur; in ipso penis ductu vlcus certè sordidum ac fistulosum, vel in vesicæ ceruice, vel in penis ductu consistit. Vt autem coniectura, quæ ab his signis ducitur, sensus indicio exploretur atq; confirmetur, catheter blandè immittendus est, quo continens illa & proxima mali causa certiùs designabitur. Cognita tandem affecta sede, & propria mali origine huic peculiaria accommodabuntur præsidia, & quæ (vt spes) profutura sint. Inter moras tamē (si quæ erunt) dolor emictionis leniendus est fotu emolliente, vel anodyno partium obscænarum, aut interdum fotu ex lacte tepido. Inunctione etiam, quæ sit eiusdem facultatis, pars erit lenienda, & iniectione ex mucilagine, seminis psyllii & cydoniorum, extracta in aqua plantaginis.

plantaginis. Vrinæ quoque acrimonia lenienda est syrupo violato, althææ, limonum, vel alio refrigerante, aut emulsione seminum frigidorum maiorum, & vino abundè diluto, si robur ventriculi ferat.

Ad vlcus sphincteris vesicæ è Gallico.

VT remedia adhibeantur vlceri iam inueterato & calloso, quod signis quibusdam certis & cathetero deprehenditur esse in sphinctere vesicæ sine tuberculo carnoso. Primum fotibus mollientibus, & dolorem sedantibus, ter aut quater in die pars infra scripta lenienda erit.

℞ Radicum althææ, & liliorum incisorum an. ℥ ij. Maluæ, Violariæ, Parietariæ, Nasturtii, Origani, Calamenti, Absinthii, Florum chamæmeli, & meliloti, an. m. j. Seminis lini, & fœnugræci, an. ℥ j. Reponantur in sacculo, bulliant in aqua & vino albo. Fiat fotus pudendi & perinæi, ter aut quater in die. Post quinque aut sex dierum huiusmodi fotus continuationem, intermittenda erit duobus diebus, interimque purgandum erit corpus cassia & rheubarbaro in hunc modum.

℞ Cassiæ fistulæ recenter mundatæ ʒ vj. Rheubarbari electi subtiliter puluerizati ℈ iiij. Cum speciebus electuarii tragacanthæ, fiat bolus. Die sequenti purgationem hauriet Terebinthinam Venetam in hunc modum paratam.

℞ Terebinthinæ Venetæ lucidæ lotæ in aqua rosarum & parietariæ ʒ ij. Tum ad priores fotus per tres aut quatuor dies erit redeundum, vel donec prædictum vlcus mollitum, & lenitum erit, tuncque siphone tenui iniiciendum erit decoctum inferius, & ad partem affectam deducendum, ter aut quater die.

℞ Rosarum rubearum, Plantaginis, Hordei integri, Absinthii an. m. j. Centaurii minoris m. ß. Fiat decoctio ad ℔ j. in colatura dissolue mellis rosati ℥ ij. fiat iniectio. Post aliquot dies, quibus hæc iniectio celebrabitur, decoctum erit magis detersiuum reddendum, addendo quæ sequuntur.

℞ Prædictæ decoctionis ℔ j. In qua dissolue aloës optimæ ʒ ij. Myrrhæ ʒ j. Aristol. rotundæ puluer. ʒ ß. fiat iniectio. Vlcere iam his auxiliis probè deterso & mundificato, vt magis ac magis desiccetur, fiet iniectio aquæ aluminosæ in hanc formam confectæ.

℞ Aluminis crudi ℥ iiij. Succorum plantaginis & portulacæ an. ℥ viij. Agitentur omnia simul, & dissoluantur cum albuminibus trium ouorum crudorum; dein reponantur in alembico vitreo, & distillentur. Vt autem postea vlcus cicatrice inducatur, & pelle vestiatur, iniectione hac vltima procurandum erit.

℞ Aquæ plantaginis stillatitiæ ℔ j. in qua dissolue trochiscorum alborum Rasis cum camphora ℥ ß. Fiat iniectio, aut loco trochiscorum hoc modo.

℞ Lythargyri auri, Cerussæ, Boli armenæ an. ℥ ij. fiat iniectio. In victus ratione abstinendum erit ab salitis, & aromaticis, vinis potentibus, cæterisque sanguinem subtiliorem reddentibus eorum loco iuscula refrigerantia, pruna, cæteraque edulia, quæ sanguinem moderatum generare possunt, erunt ex vsu. Nonnunquam inter pastus, & per curationem hydromelitis benè cocti, vel aquæ hordei haustum vnum assumere expediet.

Ad mictionem purulentam.

CONSIL. LXI.

QVIDAM mingebat vrinas turbidas, in quibus subsidebat pituita crassa & viscosa, afficiebatur summo dolore & ardore inter mingendum, putabat herus id fieri calculo in vesica concluso, sed chirurgi adhibito instrumento non inuenerunt calculum, reliquum est ergo, vt id fiat à vesicæ imbecillitate. Ad eam sequentia præscripta sunt.

℞ Polypodii quercini ℥ j. Radicis rusci, Asparagi, Graminis, Petroselini, & fœniculi, an. ℥ ß. Agrimonii, Ceterach, Cuscutæ, Pimpinellæ, Betonicæ, Gallitrici, Saxifragiæ, Adianthi, Capilli Veneris an. m. j. Seminis anisi, Melonum, Bardanæ, Petroselini Macedonici, Glycyrrhizæ rasæ, an. ʒ ij. Fiat decoctio ad ℥ xx.

In colatura infunde foliorum sennæ mundatorum ʒ iiij. Agarici albi ʒ ij. Turbith gummosi ℥ ß. Gingiberis ʒ ij. Bulliant parum simul, & fiat omnium expressio, in qua dissolue sacchari albi ℔ j. Fiat syrupus perfectè coctus, capiat decimo vel quintodecimo quoque die ℥ j. ß. vel ℥ ij. pro dosi cum pari portione aquæ parietariæ.

Item ℞ Aloës optimæ ʒ ß. Rheubarbari electi ʒ ij. ß. Agarici trochiscati ℈ iiij. Pulueris Electuarii Ducis ℈ ij. Malaxētur omnia simul cum sirupo de althæa, fiat massa mollis. Capiat pilulas quinq; pro dosi ex drachma vnā, sine custodia. Aliis diebus cum vel adstrictior erit alnus, vel molesta pituita.

℞ Quatuor seminum frigidorum maiorum, Seminis ocymi, Pimpinellæ, Saxifragæ, & Petroselini, Macedonii, an. ʒ j. Cinnamomi electi, Nucis moscharæ an. ʒ ß. Pulueris Electuarii Diarrhodonis Abbaris ʒ j. Sacchari albi dissoluti in aqua parietariæ & Gallitrici ℥ vj. Fiat elect. per tabellas ponderis ʒ iij. Capiat vnā manè tribus saltem horis antè cibum, quibus diebus nec sirupis nec pilulis vtetur.

Item ℞ Radicis Althææ, Enulæ Campanæ, Granorū iuniperi an. ℥ j. Centaurii minoris, Origani, absinthii, Camæmeli, Meliloti, Anethi, an. m. j. Seminis anisi, Fœniculi, & fœnugræci, an ℥ ß. Fiat omnium sacculus, bulliat in aqua sufficiente, ponendo in fine vini albi quartam partem. Fiat fotus calidus pudendi pubis & perineì. Hoc si non satis pituita extenuabitur & liquefiet, ex hisdem parabitur insessus, in quo calido madeat & mergatur ad vmbilicum vsq;.

Ad mictionem inuoluntariam cum aliis accidentibus.

CONSIL. LXII.

QVi ampla & dilucida narratione expositus est affectus, licet varia symptomatum permistione eorumq; insolenti concursione perobscurus & nouus appareat, singulorum tamen signorum vires & naturas, si paulo altiùs scrutemur, conspicuus vterq; reddetur, eiusq; causa aliorum morborum imitatione deprehendetur. Non vnus quidem est & simplex affectus omnium symptomatū causa; sed collatis æstimarisq; eorum naturis, tres omninò affectus impliciti deprehendētur. Vnus est tibiarum recurrens ex interuallis inflammatio, rubor siquidem atq; calor notæ sunt inflammationis φλόγωσιν appellāt. Ea tamen erysipelas censeri non potest, cum non solum cutem; verumetiam subiectam carnem occupet, totaq; pars in ingentē molem attollatur. Restat igitur, vt ea tibiarū inflammatio sit phlegmonodes. Huius proxima continēsq; causa sanguis est tenuis ac feruidus, qui non solùm rubore & calore, sed & immoderata copia partem offendit. Is quidem non vno loco coercitus phlegmones speciem exhibet; quæ postea in abscessum desinit, sed per tibias æquabiliter diffusus phlegmonodem tumorem efficit, eousq; perseuerantem dum represso ardore sanguis totus aut manifestè, aut sine sensu dissipetur & exhalet. Defluit autem hic sanguis ex vniuerso corpore, maximè verò è visceribus & è vasis omnib. in quibus statis temporum circuitibus coagmentari exuperareq; solet, idq; ob insitam laborantis constitutionem. Cum enim & illius temperamentum & habitus, viuendiq; ratio, & vitæ genus laborantem sanguineum esse demonstrent, multoq; sanguini generando pronum, accidit certè vt statis temporum interuallis magna sanguinis exuperantia toto corpore succrescat. Ea autem cùm iam molesta & naturæ grauis euasit, in tibias; quauis ex causa imbecillas, è vasis aut à natura propellitur, aut snopte impetu ruit. Quemadmodum his, qui simili constitutione sunt, aliis per nares; aliis per hemorrhoides, aliis per alias sedes erumpit. Reuera nisi huic Domino laboranti ea exuperantia in tibias procumberet, periculum impenderet vel repentinæ suffocationis, vel ruptionis vasorum, cùm audiamus aliquando sanguinem magna vi vomitione reiectum, idq; non nisi aperta, vel rupta vena, quæ vel è iecore, vel è vicinis partib. & sedib. in ventriculum dirigitur: Ex vniuerso autem corpore, ac ex omnib. venis fluxionem in tibias eruere luculenter ea commonstrant, quæ audimus accessionis principio apparere, ea sunt totius corporis grauitas, lassitudo tensiua, spiritus difficultas, capitis dolor, æstus & ardor partium interiorum, ani-

mi anxietas, quæ omnia exuperantis sanguinis eiusq; calidioris sunt symptomata. Alter affectus Dominum laborantem affligens, est melancholia, inflammationis comes, quam hypochondriacam iudicem. Nam dolor in hypochondrium sinistrum plerunq; incumbens, eiusq; palpitatio in sinistram mammamq; excurrẽs, insolens animi anxietas, mœstitia, solitudo, variæ somniorum perturbationes, iudicium in rerum administratione ratiocinatione hebetius, & memoria fluxa, signa quidem sunt, quæ non nisi ad atram bilem referri possunt, cuius vapores in cor & cerebrum illapsi hæc omnia multoq; grauiora infligere solent. Quum summus ardor interiorum viscerum, humorumq; tam multos annos perseuerauerit; vix fieri potest, quin flauæ bilis præassatæ pars maxima in atram fatescat, quæ in proprium lienis receptaculum relegata malignitatis suæ vires profert. Tertius affectus est emictio inuoluntaria dormienti potissimùm sine sensu obtingens. Ea nequaquam soboles est inflammationis aut superiorum affectuum, neq; posthac metuenda videtur ischuria ei similis, quæ hominem grauissimè torsit, sed emictionis eius causa est sphincteris musculi, qui vesicæ ceruicem obsignat offensum: hic enim chatheteris immissione diuulsus dilaceratusq; est: ex quo & sanguis copiosior emanauit. Sic autẽ oblæsus obserandi munus complere non potest. Hæc quidem de affectuum dignotione, & de causis. Quibus ita constitutis, omnium certè sperari potest perfecta sanatio, si modo laborans in hac ætate florente, summo virium robore, quam decet diligentiam impendat.

Curandi ratio.

Postremus affectus, qui emictionem efficit sine sensu, quoniam simplex admodum est, nec vllam sordem aut illuuiem effundit, cum vrina solis adstringentibus & corroborantibus emendari potest. Huiusce generis fotus sunt partium obscœnarum ex rosis, balaustiis, plantagine, rhoe, mali corio, hisq; similibus coctis in aqua fabrorum. Deinde emplastra ex eadem materia, & ex metallicis, lithargyro, alumine, bolo armena, mastiche exceptis oleo myrtino, & acero. Hæc si extrinsecus insidentia parum iuuent, intromittenda quidem erunt siphone, dũ offensum ceruicis musculum attingant. Ita enim multò efficacior deprehendetur eorum vsus. Alii duo affectus, quoniam impliciti quodammodo sunt, & vnus alterius soboles est, communem ferè curationem habent. Recurrens illa tibiarum inflammatio sola fortasse victus ratione inhiberi arceriq; potest. At melancholica affectio curationem quandam exposcit. Itaq; vt sanguis totumq; corpus purius reddatur, quinto aut sexto quoq; die purgatio decernatur sirupo, qui constet ex succo buglossi, boraginis, fumariæ, lupuli, oxalidis & similium, recipiatq; in libras quasq; succorum dilutas foliorum sennæ ℥ iiij. & cinnamomi ℥ ß. Sacchari ℔ j Huius dosis erit ℥ ij. ex sero lactis dilutæ. Si melancholica symptomata magis premant, diebus interiectis similis offeratur sirupus detractis foliis sennæ. Præscribatur & electuarium ex puluere lætificantis Galeni, Diambræ, & electuarii de gemmis, cum saccharo dissoluto in aqua buglossi. Purgatio nulla validior tentetur, nec posthac vena secetur, nisi maior necessitas ingruat. Cęterùm tutò & magno vsu aperiri poterunt hæmorrhoides, si fortè intumescant aut quouis modo conspicuæ sint, idq; vel scalpello, vel hyrudine, vel medicamentis. Huc accedet victus ratio, quæ bonum, tenuem, modicè frigidum, ac humidum succum generet, qualem nimirum hypochondriacæ melancholiæ omnes experiunt. Iam verò recurrentis inflammationis præcautio in hoc maximè posita est, vt parcè tenuiterq; viuat, & siti ac inediis se maceret atq; in sanguinis & humorum mediocritate consistat, nec hos sinat in vllam grauem & molestam exuperantiam augeri. Quocirca cibis euchymis, frigidis ac humidis, mediocribus vtatur, & à consueta alimentorum copia dimidium detrahat. A vino menses duos aut tres (si ventriculi robur fert) abstinebit. Huius verò loco potus erit, aut cereuisia tenuis, aut aqua cinnamomo condita, aut ligni guaiaci decoctum. Quod etiam si sudores promoueat, corpusq; reddat patentiùs, vtilissimum iudico. Reliquo vitæ cursu deuitet vinum meracius, crapulam atq; satietatem. Tota quippe curationis spes

sita est in victu refrigerante ac tenui. Sententiæ de potu lactis asinini non accessi, quod lac in calida & biliosa constitutione promptè corrumpatur, nec corpus atrophia laboret, multò minùs placet balnearum vsus, quod hæ fusis colliquatisq; humoribus fluxiones proritent: corpus autem variis fluxionibus tentetur. Ne autem posthac in tibias tam prona sit fluxio, vtile sit fasciis eas arctiùs vincire, aut caligis, quæ hic nobis ex pelle canina parari soleat in eum vsum.

Ad Gonorrhœam & Arthritidem.

CONSIL. LXIII.

GENEROSVM hunc virum duo exercent affectus Arthritis & Gonorrhœa, hæc recens est, & trium duntaxat mensium sine emictionis ardore, sine vlcere, aut meiēdi difficultate. Illa vetustior, quæ hoc anno grauiùs afflixit, & ante annos sex semel de se futura aliquando testimoniū exhibuit. Mirū sanè hâc ipso statim inuasionis initio omnes peræq; articulos occupasse, & tophos in digitis, manu, carpo, aliisq; locis reliquisse. Indicium hoc esto grauissimæ arthritidis aliquando futuræ, quæ paucis annis hominem totum quasi compedibus & manicis sit comprehensura, nisi tempestiuè occurratur. Hoc ille præsentiens ac metuens opem implorat, quam cùm ferre ei non liceat in aula vaga ac instabili, committendum tibi illum putaui, vt in curando rationem eam & methodum imiteris, quam nos aliquando tenuisse vidisti. Vt autem tu pariter virulentæ gonorrhœæ curationem accommodes, de primo aluum perfundes clystere qui teneat hieræ simplicis, Diaphœnici, an. ℥ ß. mellis rosati & anthosati an. ℥j. &c. Postero die purgabis medicamento & rheubarbaro, & agarico, an. ℈ iiij. infusis in aquis betonicæ, endiuiæ, & vino albo, an. ℥ j. in expressione dissolue electuarii diacartami ʒ j. ß. Sirupi capilli Veneris ℥ ß. Tertio die dentur terebinthinæ ʒ ij. ß. Cum sirupo capilli Veneris, ex cochleari horis iiij. ante cibum. Quarto die quiescendum. Quinto diætam per guaiacum auspicari oportet, decoctumq; duplex habendum, vnum meracius, quod in ℔ ß. ligni & ℥ ij corticis habeat sub decoctionis finem radicis Enulæ Campanæ, Polypodii quercini, Seminis cartami, an. ℥j. Quo vtatur bis die tribus horis, vel iiij. antè pastum. Alterum dilutius ex solo ligno, cuius vsus erit in pastu vice vini. Victus in diæta imperandus tenuis, attenuans & siccans. Si aluus erit adstrictior, proritetur clystere. Septimo vel octauo die denuò purgetur medicamento non admodum dissimili. Ab hac purgatione, topica remedia capiti primùm adhibeantur, vt sacculi ex seminibus, qui erumpentem sudorem magis euocent. Et post detersum sudorem quotidie manè & vesperi errhina primum quidem leuiora, dein valentiora. Quum capitis humores magna ex parte dissipati apparebunt, ceruici & spinæ dorsi ea induces medicamenta, quæ scio te charticulis excepisse. Tophis verò emplastra quædam, quæ serie longa Domino de Chauuigne nos præscripsisse satis meministi, Cum istorum continuatione omnem articularem dolorem & tophos fistulates, ipsumque mali fontem absorpseris, corroborandi postremò erunt articuli remediis in id comparatis: quorum tibi magna quoque superest supellex. Sed antequam res eò deducatur, te, vt spero, reuisurus sum. Si his remediis gonorrhœam penitus euelli non contigerit, inserenda erunt in penem, quæ eius reliquias resiccent. Horum materia si res postulat, pleniùs aliquando exponetur. Interim nihilominus calor immodicus, & æstus renum per curationem reprimuntur illitu ex oleis nenupharini & rosarum, lotis in aqua plantaginis, vel oxymelite, aquis rosarum, plantaginis, & solatri, an. ℥ ij. Aceti, ℥ j. In quibus etiam, si necessitas postulet, dissolue trochiscorum de camphora, ʒ ij.

Pro Enterocele, è Gallico. CONSIL. LXIV.

AD curationem propositi affectus primum contineri oportet conclaui & decumbere lectulo dies vt minimū viginti, lumbisq; supinum insistere, nec corpus ad-

pus admodum extendere, aut exagitare, præcipueque tibias, atque adeò animum ira, tussi, risu, aliisque affectionibus. Interea temporis sobriè & temperatè viues cibis nec flatuosis, nec humidis, dabisque operam ne venter sitturgidus aut siccus, quotidiè aut natura, aut arte seu clystere, seu glande soluatur. Primùm quidem purgabitur corpus medicamento: postea describendo, quod etiam repeti poterit post xv. vel xvj. diem.

℞ Quatuor remollientium, Origani, Calamenti, Absinthii, Chamæmeli, Meliloti, Anethi, an. m. j. Seminis anisi, fœniculi, an. ℥ ß. Mellis rosati, & anthosati, an. ℥ j. Olei rutæ & anethi, an. ℥ j. ß. Fiat clyster.

Item ℞ Radicis consolidæ maioris, & mediæ, radicis osmundæ regalis, an. m. ß. foliorum sennæ mundatorum, ʒ iij. Fiat decoctio pro vna dosi: in colatura dissolue, rheubarbari electi puluerizati ʒ j. ß. Sirupi rosarum siccarum ʒ vj. fiat potio. Quatuor primis curationis diebus fouebitur tumor ille spongia mediocriter madefacta decocto sequenti: Quinquiesque aut sexies quam calidissimè ferre poteris totam partem duram & dolentem diu conteges supinus, tum splenio & fascia linteis inductis circumligabis bis in die, manè videlicet, ac hora prima post prandium. Fotus talis esto.

℞ Radicis althææ, Ebuli, & iridis recentis, an. ℥ ij. Maluæ, Violariæ, Parietariæ, Nasturtii, Absinthii, Origani, Calamenti, Centaurii minoris, an. m. j. Seminis fœniculi, Lini, & fœnugræci, an. ℥ j. Fiat omnium decoctio in aqua sufficienti pro fotu. Post quatuor dies fouebis denuò herniam illam tuam sacculo, quem tibi tradidi vino rubeo adstringente perfuso & calefacto ad prunas, & post alios octo dies intingetur secundus sacculus lixiuio ex aqua ferrariorum, & cinere quercino. Post quos sacculos bis in die inductos, applicanda rursus erunt splenia & fasciolæ. Quibus perfectis, cessare poteris ab aliis remediis, præterquam à subligaculo herniæ tuæ accommodato per duos menses. Itemq; vt ab omni conatu laborioso abstineas siue equestri siue pedestri. Quartodecimo curatiõis die haustum quendam pulueris sequentis ex cochleari manè vesperi hora vna antè cibum aggredieris, ac vsq; dum perfecta sit sanatio persequeris.

℞ Corticis myrobalanorum Indorum & Chebulorum, an. ʒ j. ß. Nasturtii, Portulacæ, Plantaginis, Sumach, an. ʒ ß. Coralli rubri, Lapidis hæmatitis, Catabes, an. ℈ j. Cinnamomi electi ℈ iiij. Sacchari rosati ℥ iiij. Fiat puluis.

Ad Coxendicem, & aliorum articulorum dolores.

CONSIL. LXV.

MVLTIS hisq; diris malis premitur hæc adolescens, sed quorum omnium vna sit origo, vnusq; fons è capite. Vetus œdema, quod illam primis annis malè habuit, frequens & importuna capitis lotio, intemperiem frigidam & imbecillitatem capitis reliquerunt, quæ frigidi excrementi copiam assiduò cumulat. His ex causis congestus, exuperansq; frigidus ac pituitosus humor, olim in ceruicis adenes strumarum vice procubuit: nec multis antè annis in corporis partem dextram irruens, ceruicis, scapulæ, coxendicis, fœmoris totiusq; cruris articulos obsedit. Neq; solùm externas corporis partes, sed & nouissimè interiores inuasit, tanta fluxione in pulmones illapsa, non modo tussim, sed & stertorem & molestam spirandi difficultatem inuexerit. Vnde intelligitur omnium malorum continentem causam esse frigidum pituitosumq; humorem, qui omnes ferè corporis sedes occupat, illiusq; primam originem è capite fluere. Nisi extremè imbecillæ sint vires, spes quædam sanationis affulget, hoc potissimùm ætatis vigore, & appellente vere. Multa quidem ad curationem arte præscripta sunt, quibus leuata laborans, nondum tamen ob mali diuturnitatem & peruicaciam sanata: hinc suspicor malorum fontem nondum prorsus exhaustum esse. Sed crebrò vt in pulmones, sic in articulos fluxionem è capite ferri, quæ hanc diuturnitatem alat. Summum curationis consilium eò dirigatur, vt caput vacet excremẽtis, aut si quæ necessariò gignuntur, deriuentur per nares, vel admororum vi digerantur. Itaq; decimo vel duodecimo quoq; die pro virium robore purgetur po-

tione vel catapotils, quæ satis validè possint è distantioribus partibus detrahere. Tonso capillo quotidie manè, & hora vna antè cœnam semina anisi, feniculi, carui, & cumini, baccæ lauri, millum & sal torrefiant in sartagine excipianturq; sacculo, qui quàm calidissimè sustineri potest, inducatur, donec vel calor intrò penetret, vel sudor emanet è facie. Hoc sublato caput muniendum est stuppis cannabis concalefactis & suffitu à te præscripto perfusis. Mox ex vsu erunt apophlegmatismi & errhina, principio quidem his mitiora, quam quæ ex helleboro constant. Ac ne sternutamenti impetus corpus nimioperè concutiat, satis fuerit in ℥ iij. succi betonicæ, vel sampsuchi iniicere iridis ʒ ij. & cyclamini ʒ j. Ceruix tota cingatur emplastro digitos tres lato, quod cōstet ex ʒ ij. mastichis & ʒ ß j emplastri contra rupturā. Decubitus supinus omninò vitādus, vtilis autem pronus, qui fluxionis impetum deducat in nares. Victus imperandus siccans, & extenuans. Sorbitiones omnes fugiendæ sunt, atq; pisces, & potus immodicus. Carnibus assis vescendum, parcissimè bibendum, deniq; sitis toleranda. Horum omnium vsus tamdiu continuandus est, dum laborantis caput grauitate & dolore leuetur, possitq; citra molestiam vbiq; attrectari. Exactis autem diebus circiter viginti, vt & destillationis reliquiæ & humores, qui tum in articulos tum in pulmones procubuerunt, attenuentur, dissipenturq;, vtile sit guaiaci vsum imperare qui multò minùs vires offendit, tutiorq; est æstuario. Sit autem decoctum meracius, in quo sub finem incoquantur polypodium, semen cartami, saluia & hyssopus: eritq; imprimis vtile, si huius vi manè & antè cœnam sudores duci possunt. Cum hoc fiet, erit nihilominus in his persistendum remediis, quæ nunc descripta sunt. Sustinenda erit laborans victu satis pleno, ne vires tempore, laborcq; deficiant. Sin e istorum quidem ope artuum dolores mitescunt, inuestigetur in coxendice summa pars doloris, quæ solet ad os sacrum pertinere, & in hanc figatur cucurbitula mediocris eaq; sine scarificatu tertio aut quarto ex interuallis repetita, dum dolor desinat. Validiùs enim quam quoduis emplastri genus, dolorē euellit. In penu verò vaporaria fiant ex vino aut aceto infuso lapidi molari candenti, aut soliis è lixiuio sarmentorum. in quo incoxerint radix acori, & Enulæ campanæ, Polypodium, Laurus, Thymus, Stœchas, Saluia, Betonica, Maiorana, Pulmonum infarctus expedient, Oxymel simplex, Oxymel squiliticum, Sirupus de Hissopo, & alius quiuis vice eclegmatis ex becchicis compositus.

Ad tumorem scirrhosum. CONSIL. LXVI.

PVLCRE quidem iudicium vestræ narrationi consentit: nam si initio vehemens cruciatus erat sine rubore, sine pulsu aut calore: nunc verò dolore sedato tumor increuerit: necesse est vel ex œdemate factum esse exquisitum scirrhum, vel si non admodum durus aut renitens est tumor, rupta musculorum membrana carnem supra naturalem modum increuisse, & factum esse indolens sarcoma. Probabilior tamen est prior sententia. Quum nihil adiuta sit laborans præclaris auxiliis, putauimus extenuandum corpus esse dissipandosq; vitiosos humores decocto palmæ sanctæ: ad quod adigenda est cum victus ratione tenui & sicca, idque dies saltem viginti. Octauo quoq; die purgabitur medicamento ex folliculis Sennæ, Agarico, & Diapbœnico, quod crassos humores iam præparatus eliciat: nec eo die sudores mouendi sunt. Aliis diebus deterso sudore adhibendum est emplastrum Philagrii, vel emplastrum filii Zachariæ: vtrumq; enim accommodatissimum est emolliendis tumoribus scirrhosis discutiendisque. Hæc, nisi continuata satis proficiant, imponatur emplastrum efficacissimum.

℞. Radicum bryoniæ, Cucumeris agrestis, Iridis, Sigilli beatæ Mariæ crudarum, an. ℥ ij. Radicum althææ & liliorum coctarum sub prunis, an. iij. Seminis sinapi, Vrticæ, Nasturtii, an. ℥ j. Terantur omnia simul, addendo axungiæ anseris recentis ℥ viij.
Olei amyg. dulcium q. satis.
Fiat cataplasma.

Ad

Ad pestem Anglicam, 1550. D. Fernelii, Ia. Hollerii, & Ia. Syluii pro legato Anglico.

CONSIL. LXVII.

PESTIS Anglica haud ita multis antè annis nota, omnium acutissima. Nomē à symptomate insigniori sudatione nacta, siue in humorum, siue in spirituum, siue in amborum putredine consistat, Epidemia omninò est. Corruptoq; cœli tractu à ventis, halitibusve tetris, aut causa alia venefica planè in corpora magis humida atq; excrementosa, vt pestes aliæ, sæuit, & sæpius, & periculosius. Quapropter venenosam istam aëris qualitatem si lubet aut prohibere (id quod multò est optabilius) aut profligare, expugnanda nobis est diligentissimè tum externa illa causa, nempe aëris corrupti contractus & commistio, tum corporis afficiendi præparatio. Aërem corruptum, & tota substantia qualitatibusq; pestilentibus vitiatum in corpus tum recipi prohibebis, si loca eo aëre pestilenti contaminata interuallo etiam longo vitabis. Aut si in eo versari tuam dominationem cogunt negotia, flabellis est agitandus, & propulsandus, aut his quæ putredinem arcent castigandus, & qui nondum putredinem hanc sentit hisdem est seruandus. Qualia sunt ignis in cubiculo & domo reliqua, atque adeò eius toto ambitu ex lignis siccis, & plantarum partibus odoriferis luculentus. Partes hæ sunt, Saluiæ, Rorismarini, Iuniperi, Lauri, Maioranæ, Thymi, sicca folia, flores, semina, Baccæ, Caryophylla, semen Melanthii, semen & radix Pæoniæ præsertim maris, Schœnanthum, Lignum aloës, Styrax & succus anglicæ, & qui ex his fieri possunt trochisci ad suffitum apti, addita etiam ambra, si libet, ac moscho, & cæteris alexipharmacis. Hunc verò aërem ea cura præparatum caue hominum halitibus conspurcari, ne fortè inter eos sint quibus mali huius rudimenta, & velut seminaria circumgestentur. Corpus tum paulò calidius ac humidius contra hanc luem munies, ac veluti adamantinum reddes, si vacet excrementis aut putridis, aut ad putredinem paratis, & benè totum perspirabile reddatur. Quæ ambo præstabunt vacuationes paucæ, & victus ratio idonea. Vacuationes autem erunt huiusmodi. Primo quoque die antequam Luteria excedas, accipe Cassiæ recenter purgatæ, ℥ vj. Rheubarbari electi mediocriter puluerizati, ʒ j. ß. Cinnamomi gr. vj. Capias manè horis tribus antè cibum cum sacchato vel aqua buglossi. Postridie manè circiter sextam, sanguinem vnciis vj. vel circiter minues, secta basilica dextra, aut victu tenuiore, si à phlebotome abhorres. Quum verò corpus nostrum etiam ex alimentis qualitate & quantitate idoneis, excrementa gignat interdum etiam largiora, salubre tibi est semel aut bis in septimana deuorare vna hora antè cibum duo aut tria hæc catapotia.

℞ Aloes electæ ℥ ß. Myrrhæ optimæ ʒ ij. Croci ℈ ß. Foliorum diptami veri. Radicis pseudodiptami, Betonicæ erraticæ seu tunicis Pentaphylli veri seu tormentillæ, Boli armenæ vetæ, Sigilli Lemnii veri, an. ʒ ß. Gum oleo amygdalarum dulcium recenti sine igne extracto, & cum sirupo limonum fiat massa mollis, inuoluatur alutæ. Quanquam verò purgantia etiam robur addant partibus nostris principibus, in quibus sunt facultates summæ, quorum actio est nostra vita: tamen propriis etiam alexipharmacis sunt velut armandæ, ne locum dent vllum malignæ huius aëris contagioni, cuiusmodi esse hæc duo præstantissima constituimus ratione atq; experientia inuenta ac comprobata.

℞ Conseruæ Buglossæ, Boraginis, Cichorii, Adianthi albi, seu capilli Veneris an. ℥ ij. Conseruæ rosatum, Corticis citri conditi, an. ℥ j. ß. Foliorum veri diptami, Radicis pseudodiptami, Tunicis, Tormentillæ, an. ʒ ij, Seminis cardui, Seminis citri, Seminis oxalidis. an. ʒ iij. Zedoariæ, Gentianæ, an. ℥ ß. Mithridatii veteris Theriaces, an. ℥ iij. Pulueris electua. Diamargaritonis frigidi, de Gemmis, Diarrhodon Abbatis & Triasantali an. vnc. ß. Aquæ decoctionis duorum caporum altetatorum cum Oxalide, portulaca, Scabiosa, Buglossa, Boragine, Calendula lb. x. cum foliis triginta auri purissimi, Fiat distillatio artificialis in vitreo vase super cineres, seruetur vase vitreo. Vtatur manè horis antè cibum dan-

docum ſaccharo & cinnamomo. Et ſi malum prehendat dato in ipſa acceſſione bis aut ter ad vncias ij. vel tres parum calefactas. Manè vacuato corpore partes omnes motibus clementibus exerce, quibus ſi ſudor blandus ſuperueniat, linteis mollibus tergendus eſt. Ab hoc vbi corpus deferbuerit, cibum ſumes coctu facilem, ſed paulò parciorem ſolito. Tales ſunt Turdi, Perdicelli, Perdices, Auiculæ, Capi altiles, Gallinæ, Phaſiani, Lepuſculi, Cuniculi, Capreoli aſſi potius quam elixi cum omphiaco vel cum ſucco oxalidis, limonum, aranciorum aceto ſimplici aut roſacea. Aut ſi elixis his vel ſimilibus veſci libet, alterentur portulaca, oxalide, bugloſſo, vtroque, & cum prædictis condimentis mandantur, ſed ita parce, vt ſemiſatur ab epulis recedas. Piſces ſi tangere placet, deligantur qui poſt coctionem habeant carnem ſiccam & digitis friabilem, quorum prouentu veſtra diues eſt Anglia. Vinum ſit æſtate mediocre viribus, colore aut album aut igneum, hyeme valentius & rubentius, modo non magis vaporoſum aut calidũ aut aqua multa ſit diluendũ, quam in hoc affectu aut præcauendo aut curando non probamus, quod nimis humectet, vti neq; veſtrã cereuiſiam, quæ ſuccum gignit craſſum & melancholicum quoquo modo paretur. Veſtram quoque *gouſthallicam* illi affinem non probamus, nec lac, corrumpi nimis habile. Nec ſerum lactis vino albo ſecretum & miſtum. Caſeus quanquam ſiccando ſaluber eſt, quia tamen vetus calfacit, recens eſt frigidior & crudior, & obſtructioni paratior, vitandus eſt, præſertim frequens & largus: fructus omnes æſtiui corpus putredini parant, Dactylos, vuas paſſas, pruna paſſa permittimus, imò imperamus. Item ficus paſſas, quod viſcera tergeant, obſtructa liberent, & venenis reſiſtant, Amygdalas dulces, Cappares, &c. Corticem citri conditi. Conſeruam roſaceam, boraginatam, bugloſſatam Aſplenii, Scabioſæ, Cichorii, Radicis tormentillæ, Tunicis & ſimilium maximi facimus, crebro vſu, & horis propè omnibus, ſiue antè paſtus, ſiue poſt, niſi alia ratione aluum adſtringendo obſint. Potes interdum antè ientaculum per horas duas ſumere quantitatem auellanæ huius miſturæ.

℞ Conſeruæ roſaceæ. Boraginis, Bugloſſi. Corticis citri conditi an. ℥ j. Theriacæ aut Mithridatii veteris ʒ iij. Boli armenici, Sigilli Lemnii an. ʒ ij. Fiat opiata, poſt cuius paruam quantitatem ſuperbibat ℥ ij. vini diſtillati. Potes enim ſumere portiunculam oui Philoſophici, quod plerique Medici deſcripſerunt. Si improuiſo lues inciderit, mirum in modum roborat in ipſo ſudore deſtillatum calefactum bibere, & electuarium ſumere etiam bis tèrve & panem ex vino aqua bugloſſi diluto madidum ſugere, atque hoc partes ipſas principes facultatum effectrices, ac ipſas facultates corpus noſtrum gubernantes reficit, & veneni vim tabificam ciriùs de corpore propulſat. Ob id acceſſionem reddit ſalubrem magis ac breuem, & à ſymptomatis feris hanc luem ſequi ſolitis corpus vindicat.

Elephantia incipiens. CONSIL. LXVIII.

NOBILIS annos quinquaginta natus carnoſus quidem, ſed tamen ſqualidus, & ad eum accedens habitũ. qualis eſt ictericorum facie rubicunda, ſeu ex rubro liueſcente, ſanguine craſſo nigroque perfuſa, in qua maculæ nigræ, aut liuidæ interdum exoriebantur, vt etiam in reliquo corpore, ſenſu nullo aut obtuſo præditæ, ſed ſine ſiti, ſine cibi faſtidio, & aliis ſymptomatis grauioribus. Infinitas hic potiones hauſerat medicas, & ſudoribus corpus exſiccauerat in balneis calidioribus, non ſine valetudinis iactura. Verebatur ne Elephantia corriperetur, cuius iam videbatur rudimentum. Reſcripſit D: Fernelius hæc remedia.

℞ Radicis acetoſæ, Lapatii acuti, & Enulæ campanæ, Polypodii quercini, ſeminis Cartami, paſſularum mundatarum, an. ℥ ß. Endiuiæ, Cichorii, Plantaginis, Bugloſſi, Boraginis, Lupulorum, fumariæ, Cuſcutæ, Ceterach, Chamædryos, Chamæpityos an. m. j. Florum violarum p. ij. Fiat decoctio ad ℥ xvj.

In cola-

In colatura infunde per noctem Epithymi ʒ ß. foliorum ſennæ mundatorum ʒ v. Agarici albi ℥ ij. Gingiberis ʒ ij. Manè bulliant parum, & fiat expreſſio, in qua diſſolue ſuccorum depuratorum fumiterræ & plantaginis an. ʒ iiij. Sacchari albi ℔ ß. Fiat ſirupus perfectè coctus doſis ʒ ij. vel ʒ ij. ß. cum ſero lactis quinto aut quoq; ſexto die.

℞ Conſeruæ bugloſſi, Boraginis an. ʒ ij Raſuræ eboris, & cornu cerui an. ℈ j. Mithridatii veteris ʒ ij. Miſce pro duabus doſibus poſt purgationem, horis iij. antè cibum. Poſt tertiam aut quartam purgationem vena ſecetur interior brachii ſiniſtri, detrahaturque ſanguis ad ʒ x. Deinde ſi qua ratione fieri poteſt reſerentur hæmorrhoides, primum quidem fotibus emollientibus & alterantibus: deinde ſuppoſitoriis ex hiera ſimplici cum ſucco Mercurialis, vel cum felle: aut ſi foris conſpicuæ ſint, & intumeſcant affixis hirudinibus, vt his rationibus ſanguis ater & melancholicus emanet. Quum ita corpus diligenter præparatum euacuatumque fuerit, perutilis erit balnearum vſus ex aqua dulci potabili vſque ad multos dies continuatus manè ieiuno ſtomacho, ſed ea ratione, vt non admodum calidæ ſint, verum duntaxat tepidæ, vt corpus tantum humectetur; non autem ſudores eliciant. Victus obſervandus refrigerans & humectans: cremor hordei ieiuno maximè conducit, cum præſertim non eſt opus medicamentis. Iuſcula quoque ex pullis gallinaceis, carne vitulina aut veruecina, cum bugloſſo, boragine, oxalide, lactuca & plantagine. Si vinum æſtate circumcidatur, eius vice ſaluberrima erit aqua hordei, vel alius quiuis potus in laborantis gratiam comparatus. Si quæ partes in cute exiſtunt nigricantes aut liuidæ, nullo vel obtuſo ſenſu præditæ, his affigantur cornua vel cucurbitulæ exiguæ cum ſcarificatu, eoq; ſatis alto, vt ſanguis promanet, ſenſusq; reuocetur.

De Elephantia. CONSIL. LXIX.

QVVM de his, quæ in facie Ioannis Rocquirer ſe produnt, non benè inter doctos Medicos conueniat, aliique affirment aſpectu illum eſſe horridum, & leoninos oculos, ſupercilia glabra, rareſcere barbam, nares tumidas, multiſque tuberculis tum intus tum foris deformes cum incipiente vlcere. Hinc reſpirationem difficilem, tonſillas vlcerari, cum voce rauca & obſcura: alii verò iſtorum quiddam deprehendi negent, & tubercula, ſi qua, ſunt rubra apparere. Neceſſe eſt ſigna, de quibus inter celebres Medicos certatur, omninò obſcura & infida latere, neque ab his iudicandum quenquam elephanticum, neq; ſi, quæ dicta ſunt, omnia compareant, iudicandum propterea eſt elephantiæ initium, cum præſertim probè corpus alatur, nulluſq; pedum aut manuum ſtupor aut refrigeratio ſubſit, qui elephantiam ſtatim initio concomitari ſolet. Neque ſi elephantiæ initium adſit, ſegregandus ideò eſt laborans ab hominum conſortio, quum nondum corpus aut ſpiritus graueolens nec putredo ea ſit, cuius contagione vicinos labefactare poſſit. Ita igitur de re controuerſa & litigioſa nos ſubſignati doctores Medici cenſuimus Ioannem Rocquier etiam craſſo aut melancholico ſanguine ſuffuſum, & tuberculis ſubrubris deformem nondum eſſe inter elephanticos numerandum, nec ſegregandum ab hominum conſortio At ſi poſthac malum omnem medendi viuendiq; rationem aſpernetur, nulliſque cedens remediis ingraueſcat, & manifeſtiora de ſe indicia proferat, tum ſatis opportunè quid agendum fuerit æquiore iudicio decernetur.

Curatio verò ſuſcipienda.

Victus refrigeret ac humectet.

Purgetur ſingulis hebdomadis apozemate.

Vino prorſus abſtineat.

Calida autem omnia, & venenata pharmaca tùm purgantia cùm alexipharmaca declinet, cuiuſmodi ſunt ſcammoneata, mithridatium, theriaca, &c. vt quæ non modo non iuuent affectum, ſed etiam humores adurant, & morbum conduplicent.

Literæ cuiusdam qui victu tenui & decocto guaiaci morbum quendam profligabat.

CONSIL. LXX.

VICTVS fuit pertenuis ex passulis & dactylis, & a vino ita temperaui, vt olfacta mihi nauseam pariat, alui ratio satis constat. Potio matutina sudorem prouocat mediocrem, vespertina nullum, spirandi difficultas nulla est, sed vetus dolor semper thoraci inhæret. Deprehendi autem à sex diebus nouum dolorem è regione veteris inter scapulas, qui à veteri in eo differt quod nouus tactu, vetus tantum motu vehementi sentiatur: ab hesterno die malum malo conduplicatum: ventriculus alioqui suapte natura imbecillis perpetuò mihi dolet, citra tamen cibi fastidium, &c. Ad ea respondit D. Fernelius. Egregiam sanè operam videris impendere expugnando huic diuturno contumacique morbo, vereor tamen ne vires tenuiore victu tandem concidant: conseruandæ sunt ac paulò pleniore cibo sustinendæ, vt omnem curationis decursum perferant. Audio nouos dolores exortos, sed ea vis est potionis eaque natura, vt si quid in corpore tacitè latebat, id primis diebus in apertum proferat, sæpeq; dolores exasperet mox tamen dispariturος. Quod etiam ventriculum nouus dolor fatiget, ex eadem causa prouenit, exagitati quippe vitiosi humores è visceribus eo confertim irruperunt, hos itaque duxi in primis expugnandos medicamento accommodato, cuius tibi compositionem descripsi. Quo die id hauries, ab altera potione abstineto, ac deinceps liberaliùs hac vtere, vt sudores copiosi vndique dimanent. Qui si ne sic quidem vberiùs exeant, eliciantur æstuatio, quod in sudore plantis pedum assideat.

F I N I S.

INDEX MORBORVM ET SYMPTOMATVM, ET RERVM MEMORABILIVM.

F I N I S.